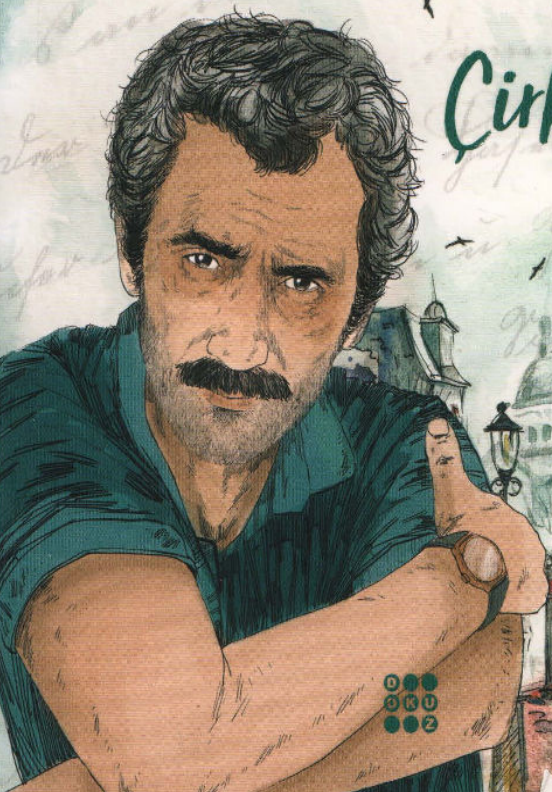

BIROL ÖZTÜRK

Yılmaz Güney

Çirkin Kral

D
Ö
K
Ü
Z

Yılmaz Güney

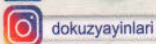
*“...Ben kimsenin canını yakmadım,
onlar benim ateş olduğumu bile bile geldiler...”*

*“Babamı sevmem” dedikçe anasını daha bir seviyordu
belki de... Ne kadar hırçın olursa olsun, ne kadar
sert ve bitirim olursa olsun ve şu koca ülke için
“Çirkin Kral” namıyla ne kadar ulaşılmaz olursa
olsun, anasının dizleri dibinde, kolları altında
kara kuru bir oğlandır, Yılmaz Güney...*

*“Çocukluğumda portakal yiyemediğim günler
olmuştu. Bu gün bana altın portakal veriyorlar.
Şimdi portakalın altınına sahibim.*

*Nasıl gurur duymayayım? Çocukken altın portakal
değil, bildiğimiz portakalı bile alacak param yoktu...”*

BİROL [REDACTED] TÜRKC

BİROL ÖZTÜRK

Yılmaz Güney
Çirkin Kral

Yılmaz Güney - Çirkin Kral
Birol Öztürk

© 2020, Bu kitabın tüm yayın hakları Dokuz Yayınları'na aittir.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kasa alıntılar dışında,
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir elektronik veya mekanik araçla çoğaltılamaz.

© Dokuz Yayınları
© Birol Öztürk

Türü Biyografi

Yayın Yönetmeni Ali Osman Başkuyu
Editör Ayfer Alper
Editör Ebru Dolkadir
Sayfa Tasarımı Adem Şenel
Kapak Tasarımı Gizem Ulaş

1. Baskı Eylül 2019, İstanbul
4. Baskı Kasım 2020, İstanbul

Yayınevi Sertifika No 46270
ISBN 978-605-2050-73-6

BASKI VE CİLT

MY Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.
Maltepe Mah. Yılanlı Ayazma Sk. No: 8/F
Zeytinburnu / İstanbul
Tel: 0212 674 85 28
Matbaa Sertifika No: 47939

DOKUZ YAYINCILIK

Kartaltepe Mah. 49. Sokak No:10/A
Bayrampaşa / İstanbul
0212 640 00 35

*Ben en azından katilimi tanıyorum.
Fakat sen, bir gün sevilmediğin bir yürekte,
kim vurduya gideceksin...*

Ön Söz

Yılmaz Güney adı hepimizin dimağında bir şeylere denk geliyor.

60'lı ve 70'li yıllarda “Çirkin Kral” namıyla bir efsane olarak yaşamış bu kara, kuru ve uzun boylu adam; aradan onlarca yıl geçmesine, dünya ve ülke ciddi ve büyük değişimler yaşamış olmasına rağmen hâlâ bilinirliğini korumaktadır.

Yaşamı, filmleri, siyasi duruşu ve davası, cezaevine düşüşü ve kaçıışı, Paris günleri ve ölü mü, döneminde de bugün de tartışılmaktadır. Hakkında çok şey yazıldı, söylendi. Çok şey yazılıp söylendikçe hakkında merak edilenler de artıkça arttı.

Yılmaz Güney adı her yönüyle ele alınmak ve bu sembol adamdan hayata dair *denemeler* çıkarmak artık kaçınılmazdır.

Yılmaz Güney okundukça genişleyen, izlendikçe uzayan ve yazıldıkça çoğalan bir hikâedir.

Fırtınalı yaşamını her yönüyle ve objektif olarak ele almaya çalıştım.

Yılmaz Güney adı, hayatın her yanına dokunmuştur. O, hayatı bildiği gibi ve her yanına bulaştırarak yaşamış bir isimdir.

Elinizdeki kitap bir biyografi değildir.

Birileri hakkında biyografik anlamda bir şeye ihtiyaç duyduğunda, kitaplar en son başvurulacak kaynaklar olmaksızın bile çıkmıştır artık. Ben, Yılmaz Güney efsanesinin ben-deki karşılığını yansıtmak istedim. Esinlenmelerime kulak

verip bir anda bambaşka hikâyelere pencereler açtım... Kitabın birçok yerinde seninle yine göz göze geleceğiz...

Sinema; gölge ve yalan!

Güçsüz, cılız ve korkak bir adam illa da geceleri başını yastığa koyduğunda, uykudan önce öyle absürt hayallere kaptırır ya kendini... Mesela kafa büyüklüğünde pazıları varmış, vurduğu yerden ses getiriyormuş, öyle bir bakışı varmış ki çeliği eritiyormuş... Sonra tüm kadınlar âşıkmiş buna, her biri birbirinden güzel ve alımlı kadınlar adeta sıraya girmiştir bizimkiyle birlikte olmak için! Hayal bu ya, dünyanın merkezidir o cılız ve korkak adam! Her insan güzellikleri ve üstünlükleriyle yaratıldığı gibi eksiklikleri hatta çirkinlikleriyle birlikte de yaratılmıştır. "*Her şey karşıtıyla vardır,*" diyalektiğinden kinaye, güzel varsa çirkin de vardır! Her ne kadar böyle desek de, genel bir ifade olarak çirkinliğin de doğal bir şey olduğunu savunsak da, doğal sayılan o çirkinlik bizde olmadığı müddetçe doğaldır ve kabul edilebilirdir. Onun dışında, çeşitli savunma mekanizmalarıyla bu çirkinliklerin olumsuz etkilerinden korunmaya çalışılmaktadır.

Sinema; bu yönüyle zayıfı güçlü, çirkinini güzel, kötüyü iyi yapan ve yaptığına da her kesimi inandıran bir mucizedir.

Yılmaz Güney, Türk sinemasındaki jön anlayışının tam tersi bir adam olarak "*Çirkin Kral*" namıyla bu mucizenin hayal gücümüzü ne kadar zorlayacağını da somut adıdır. Ayhan Işık'lı, Cüneyt Arkın'lı, Tarık Akan'lı '*salon erkeği*' algısının kabul gördüğü ve yüz hatlarında '*altın oran*'ın arandığı bir dönemde kara kuru, pejmürde, kara kalın kaşlı, koca burunlu, güldüğünde tüm dişleri ortaya çıkan bir adamın jön olarak kabul edilmesi hayalden bile sayılmazdı.

Ama sinema bu, gölgeden yalanlar uydurup hayali mümkün kılıyor...

Okuyacağın hikâye, sinema sanatının yarattığı bir adamın akıl almaz serüvenidir. İşin içinde aşk var, siyaset var, mahpus var, hasret var, kavga var, kan var, cinayet var! Yılmaz Güney, film gibi bir hayat sürmüş ve sürdüğü hayatı da filmlerine konu edinmiştir.

Yılmaz Güney de sonu üç noktayla biten cümlelerim gibidir. O son, hiç de böyle olmayabilirdi. Her şey çok daha farklı olabilirdi ve kendisinin de şakasını yaptığı gibi, doksan sekiz yaşına kadar yaşayabilir ve memleketin tüm hâllerinin filmlerini çekebilirdi.

Ama olmadı!

Hayat bildiği gibi yaşıyor!

Bazı anlar vardır, anı değiştirecek an bulamazsın! Yılmaz Güney, belki de anı değiştirecek an bulamayanlardandı...

Buna sen karar vereceksin.

Yılmaz Güney'le tanışmam "*Arkadaş*" filmini izlememle başladı.

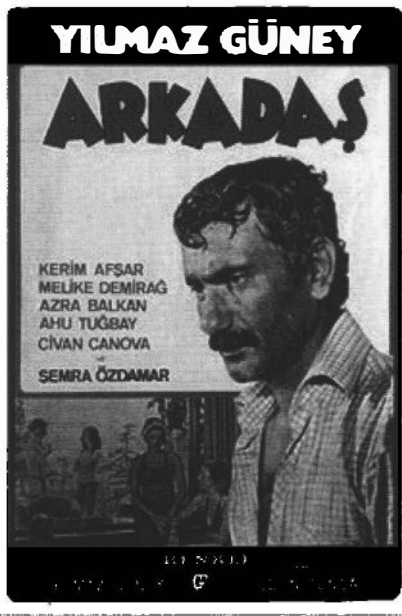
Başrollerini Yılmaz Güney ve Melike Demirağ'ın paylaştığı *Arkadaş*, Yılmaz Güney'in hayal ettiği filmleri yapmak için attığı önemli adımlardan biridir. Bugün dahi Yılmaz Güney denildiğinde akla ilk gelen filmlerden biri de *Arkadaş*'tir. Bu filmde burjuva yaşam tarzı ve yozlaşma sorgulanmaktadır.

Melike Demirağ'ın seslendirdiği "*Arkadaş*" adlı şarkı, melodisi ve sözleriyle hâlen yüreğe dokunmaktadır.

Arkadaş, dönemine göre önemli mesajlar içeren, sosyal içerikli, sistemi eleştiren bir yapıttır. Aşk ve ölümlerle de güçlendirilen hikâyede, seyirci bambaşka bir Yılmaz Güney bulsa da eğilmez baş, bükülmez bilek ve demiri delen bakışlar yine sabittir.

YILMAZ GÜNEY
Çirkin Kral

Bir kıvılcım düşer önce, büyür yavaş yavaş
Bir bakarsın volkan olmuş, yanmışsın arkadaş
Dolduramaz boşluğunu ne ana ne kardaş
Bu en güzel, bu en sıcak duygudur arkadaş

Ortak olmak her sevince, her derde, kedere
Ve yürümek ömür boyu beraberce el ele

Olmasın o ta içten gülen gözlerde yaş
Yollarımız ayrılrsa bile seninle arkadaş

Evet arkadaş; kim olduğumu, ne olduğumu
Nerden gelip nereye gittiğimi sen öğrettin bana.
Elimden tutup karanlıktan aydınlığa sen çıkardın.
Bana yürümeyi öğrettin yeniden.
El ele ve daima ileriye

Bir gün...
Bir gün birbirimizden ayrı düşsek bile
Biliyorum, hiçbir zaman ayrı değil yollarımız
Ve aynı yolda yürüdükçe
Gün gelir ellerimiz yine dostça birleşir
Ayrılsak bile kopamayız...

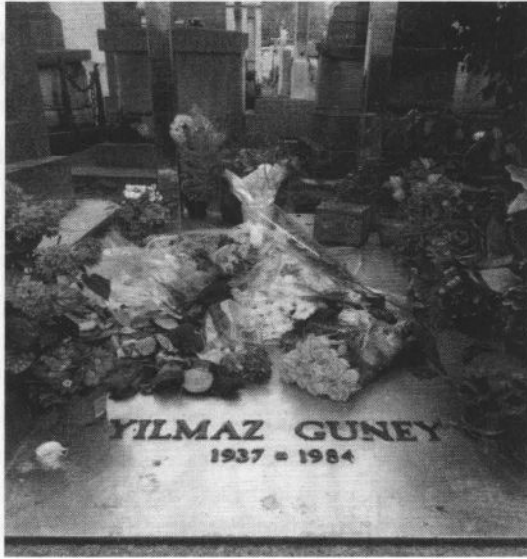

*“...Ben kimsenin canını yakmadım,
onlar benim ateş olduğumu bile bile geldiler...”*

Kim Vurduya Gitti Bizim De Ömrümüz!

Parişte Pere Lachaise Mezarlığı'nda Müslümanlar bölümünde bir mezar var... Dört krom direk üzerine kurulu bir abide altında yatan bir kral... Bir Çirkin Kral... O mezarda hiç solmuyor çiçekler 1984 yılından beri...

Yılmaz Güney, ekibiyle birlikte 5 Eylül 1974 günü, senaryosunu kendisinin yazdığı ve başrolünde oynadığı "Endişe" adlı filmin çekimleri için Adana'ya gelir. Ekipte eşi Fatoş (Jale Fatma Pütün) da vardır.

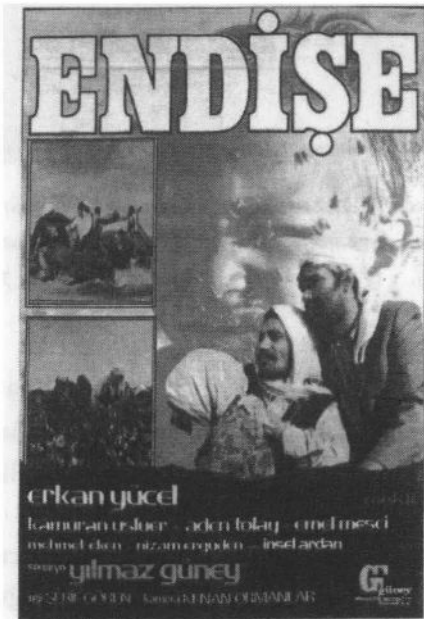
Adana, Yılmaz Güney'in doğduğu yerd. Çocukluğu, delikanlılık çağları bu kentte geçmişti. Ta çocukluğundan kalan bir hayaldi, bir gün birileri Yılmaz'ın köyünü gösterecek ve

"Bak burası Yılmaz'ın köyüdür," diyecekti. Çocukluğunun hayalini gerçekleştirmişti ve şimdi gittiği her yerde yüzlerce insan tarafından karşılanıyor, sevgiyle kucaklanıyor ve omuzlara alınıyordu. Yılmaz Güney, bu sevgiden dolayı tarifsiz mutluydu ve ortaya çıkardığı işlerin kalitesini de halkın gösterdiği ilgiyle ölçüyordu.

Klasik jön biçiminin ve davranışının dışında bir sanatçıydı ve filmlerinde, farklı farklı meseleleri öne çıkartıyor, arada bir "Tüm bu yaptıklarım, esas yapmak istediklerim için birer denemedir," türünden açıklamalar yapıyordu.

Ta çocukluğundan bu yana okumaya ve yazmaya âşık, sürekli üreten bir adamdır.

Endişe filmi pamuk işçilerinin sorunlarını, yaşamlarını ve umutlarını konu almaktadır. Çekimler için Adana'nın Yumurtalık ilçesi tercih edilmiş ve Belediye Plaj Moteli'nde de ekip için yer ayarlanmıştır.

Her şey yolunda gitmektedir ve ekip son derece mutludur.

13 Ekim akşamı setten döndükten sonra Yılmaz Güney, eşi Fatoş Güney ve ekip arkadaşlarıyla akşam yemeği için açık hava bir restoranda giderler. Yılmaz Güney gibi bir efsane bir mekândadır ve dolayısıyla masaya değişik insanlar gelmekte, bir müddet sohbet edilmekte ve böylece sürekli bir hareket ortama hâkim olmaktadır. Aynı mekânda Yumurta-lık hâkimi Sefa Mutlu ve eşi de bulunmaktadır ve Sefa Mutlu içki içmektedir.

Yılmaz Güney'in masasında ağırlıklı konu sinema ve çekmekte oldukları filmidir. Filmin bir sahnesinde silah patlatılmalıdır ancak Yılmaz Güney, çekimler esnasında kaydedilen silah sesini beğenmemektedir. Filmdeki tabanca sesi, bir patlamadan ziyade boş bir tenekeye sertçe vurmak gibi bir şeydir. Yemek yiyip içki içmektedirler ve Yılmaz Güney her zaman olduğu gibi yine çok içmektedir.

Yemek yiyip içki içtikleri mekân oldukça güzel ve akustiği de iyidir. Yılmaz Güney, böyle bir yerde silah sesinin çok net olacağını ve burada ateş edip sesi de kaydettikten sonra filmin ilgili yerine montajlamak üzerine bir fikir ortaya atar. O ara jandarma komutanı da mekândadır ve komutana bu fikirden bahsedilip ateş edip edemeyecekleri sorulur. Komutan bir sakınca olmadığını söyleyince de boşluğa ateş etmeye başlanır.

Yılmaz Güney tabancasız gezmezdi. Onun hayatında üç şey vardı ki dünya yerinden oynasa vazgeçmesi mümkün değildi bu üç şeyden. Biri tabancaydı. Çok seviyordu silahları. İyi bir nişancıydı. Ekseriyetle iki tabancayla gezerdi. O gün de biri 7,65 mm çapında diğeri de 6,35 mm çapında iki tabancası vardı ve ikisiyle de ateş ediyordu. Birkaç şarjör mermi yakmışlardı. Yılmaz Güney'in silahla tanışması çocukluğuna dayanmaktaydı, işin o yanına ilerleyen sayfalarda defalarca ve detaylıca değineceğiz. Diğer vazgeçilmeziyse çok hızlı araç kullanmasıydı. Şehir içi ya da şehirler arası, hiç fark etmiyor, o hep ve her koşulda hızlı araba kullanıyordu. Bu yüzden de

otuz üç defa kaza geçirmiş, bu kazaların bazılarında ölümden dönmüştü. İyi arabalara biniyordu ve en çok da BMW marka arabaları seviyordu. BMW marka araba savrulmuyordu bir defa, yol tutuşu sağlam, sürüşü zevkliydi. Yılmaz Güney'in hızlı araç kullanmasına örnek olarak şu olay gösterilebilir; Hakkâri'den İstanbul'a on bir saatte gelmiştir ve bunu da büyük bir zevkle gülererek anlatmaktadır. Üçüncü vazgeçilmez ise en büyük aşkı, hayatının anlamı, sinema! Sinema, Yılmaz Güney'in varlık sebebiydi!

Silah seslerinden iyice rahatsız olan Sefa Mutlu, alkolün de etkisiyle *"Benim bulunduğum yerde nasıl tabanca sıkılır?"* *"Yılmaz Güney de kim oluyor?"* gibi bir algıyla ve hakaretlerle tepki gösterir. Bu tepki, Yılmaz Güney'in masasındakilerce de tepkiyle karşılaşılır. Sefa Mutlu, Yılmaz Güney'in de olduğu masaya doğru bir iki hamle eder ama araya girenlerce yatıştırılır ve kavga önlenir.

Her iki masada da rakılar içilmekte, kafalar iyice dumanlanmaktadır. Yılmaz Güney de Sefa Mutlu da az evvel yaşamış olan gerginlikten kurtulabilmiş değildir.

Tek suçlu vardır; alkol!

Hani bir tabir vardır *"Şu mereti içiyorsan ağzına iç!"* diye, o gece yaşananlar için amiyane tabirle söylenecek tek şey bu olsa gerek.

Sefa Mutlu, ara ara hakaretlerine devam etmekte ve öfkesi bir türlü dinmemektedir. Elbette bunda alkolün de etkisi var! Yılmaz Güney cenahındaysa, Sefa Mutlu'nun hâkim olduğu durumu bilinmekte ve kendilerini daha sakin davranmak için zorlamaktadırlar ama bu durum bile karşılıklı küfürleşmeler olmamasına sebep değildi.

Yılmaz Güney, tuvalete gitmek için masadan kalkar. Tuvalete giden yol, Sefa Mutlu'nun masasının yakınından geçmektedir ve Sefa Mutlu, Yılmaz Güney yanından geçerken Yılmaz'a hakaret etmeye devam eder. Tuvaletten çıktığında da Yılmaz'ın karşısına dikilir ve ona vurmaya çalışır. Bunun üzerine Yılmaz

Güney, hâkime tekme atar, tekme yi yiyen Sefa Mutlu yere düşer ve kalktığında Yılmaz Güney'e sandalyeyle saldırır. Üzerine gelen sandalyeyi koluyla engelleyen Yılmaz Güney'in kolu karnar ve tam bu noktada, gece boyunca ortalarda hiç görünmeyen, Apo olarak bilinen Yılmaz Güney'in yeğeni Abdullah Pütün, Yılmaz Güney'den kan aktığını görünce 9 mm çapındaki silahıyla Sefa Mutlu'ya ateş eder ve onu öldürür...

Bir diğer iddiaya gelince Sefa Mutlu'nun kendisine sandalyeyle saldırması bardağı taşıran son damla olur ve Yılmaz Güney belindeki 9 mm çapındaki silahı çeker, Sefa Mutlu'ya ateş eder ve Mutlu'yu öldürür... Olayı yeğeni Apo üstlenir... Sefa Mutlu'nun eşi ısrarla, Sefa Mutlu'yu Yılmaz Güney'in öldürdüğünü söylemiş olsa da Yılmaz Güney ilk sorgusunda da mahkemede de hüküm yiyip de hapse girdiğinde de ve Paris'teki yıllarında dahi Sefa Mutlu'yu öldürmediğini söylemiştir.

Sefa Mutlu'nun ölümünün ardından karısının sevgilisine yazdığı bir mektup Hürriyet Gazetesi'nde aynen yayınlanır ve o mektupta, Yılmaz Güney'e bu suçun yıkıldığı, bu vatan haini ve komünistin bu sayede sesinin kesildiğini belirtilmiş ve bu mektup Yılmaz Güney'in tahliye edilmesi talebiyle mahkemeye sunulmuş olsa da hâkimin kanaati değişmez! Hâkime göre Sefa Mutlu'yu kesinlikle Yılmaz Güney vurmuştur.

Yılmaz Güney'in bu cinayeti işlediğini varsayan görüşün şöyle bir de tespiti vardır. Olay alkol alınan bir ortamda ve 'ağır tahrik' altında cereyan etmiştir. Ağır tahrik unsuru şahitlerle sabitken Yılmaz Güney'in ısrarla inkâr etmesi ve cinayeti yeğenine yıkması, tamamen onun yanlış yönlendirilmiş olmasından kaynaklanmıştır. Yılmaz Güney cezada indirim değil, beraat odaklı savunma yapmıştır.

Yılmaz Güney, Adana'da bir yargıcı öldürdü

Cinayet, içki ve küfür yüzünden işlendiği iddia ediyor.
Yılmaz Güney'in avukatının oğlu, aklını yitirdiği diyor.
Savcı ise kasabın Yılmaz Güney olduğunu iddia ediyor

Yılmaz Güney'in savcıyı öldürdüğü Adana'da

YUMURTALIK (Adana)
Nihat ÖZGEN yazıyor
SINEMA sanatçısı Yılmaz Güney'in
aklı nasıl Adana'ya Yumurtalık İsp-
ir Zindanı'na getirildi, Yargıcı Sefa Mut-
lu'yu savcıya ve hakimlere, savcılarını
yürütme görevi Akademi Ödülü ile Yumurtalık
Çığırtkânı, "Cinayetçi Yılmaz Güney" ün-
vanıyla, bir kurtuluşa kavuşmuş başka yargıcı
öldürdü. Yılmaz Güney'in gırtlakına sim-
onculardan sonra sıra geldi 17'de emekli olan
işçi ile yılmazın Akademi Ödülü, savcıya
verildiği "Eski kasabın" deniyor. Nihat
Özgen Akademi Ödülü ile gırtlakını sim-
oncu.

CINAYET NERDE İŞLENDİ?
Cinayet Adana'ya nasıl işlendi? Ya-
tırdıkları in plus gariminde işleniyor. Bu
cinayet Adana'ya getirildiği zaman
işlenmiş savcıya hane olan "Eski" il-
gisi geçen Yılmaz Güney, hanelerinde ay-
dınları 22. 23. 24.

Adana Yılmaz Güney.

Yılmaz Güney'in yargılanmasına Ankara 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nde başlanır. 25 Ekim 1974 Cuma günü karar duruşması vardır ve bu duruşmada Yılmaz Güney, bu cinayeti işlememiş olduğu şeklinde savunma yapmıştır.

Örenle

Yumurtalık Savcısı Sefa Mutlu'yu öldüren
Yılmaz Güney çıkarıldığı mahkemeden tutuklandı.

Yılmaz Güney Yumurtalık Savcısı'nı öldürdü

14 Eylül - Sinema sanatçısı Yılmaz Güney, Adana'nın Yumurtalık Savcısı Sefa Mutlu'yu tabancasıyla vurarak öldürdü. Yılmaz Güney bir film çekmekte olduğu Yumurtalık'ta, akşam gazinosunda arkadaşlarıyla içki içerken Savcı Sefa Mutlu'yla tartıştı. Tartışma büyüyünce Güney tabancasıyla Mutlu'ya tek el ateş etti. Mutlu olay yerinde öldü. Güney'in yeğeni Abdullah Pütün suçu üzerine aldı, ancak Yılmaz Güney çıkarıldığı mahkemeye tutuklandı.

Avukatı tahen

Savunmasında özetle şöyle söylemektedir:

“Çevrilen filmlerin hepsinin sesi sonradan alınır. Benim çektiğim film ise yarı sesliydi. Film çekimi sırasında bir tabancayla ateş edilmişti ancak teneke sesine benziyordu. Bu sırada şimdi hatırlamadığım birisi, küçük bir çanta içinde Baretta marka bir tabanca getirdi. O sırada bir başkası da ‘Eğer abi isterse tabanca atsın,’ dedi. Ben de ‘Peki,’ dedim. O sırada gazino sahibi kendiliğinden hâkime giderek silah atılıp atılamayacağını sormuş. Hâkim ise tabanca atılmasına müsaade etmemiş, bu sırada arka masada oturan bazı kişiler bana küfretmeye başladı. Aldırış etmedim. Daha sonra birisi ‘Aktör değil pezevenğin biri,’ dedi. O sırada birisi de hâkimi götürüyordu. Ben rahat bir nefes alarak ‘Çok şükür götürdüler, hâkimse terbiyesini bilsin!’ dedim. Bunun üzerine üç kişi üzerime geldi, önlemek amacıyla tabancayı çektim. Bu sırada bazı kişiler elimden silahı almaya çalışıyordu. O sırada silah patladı. Şerif Gören benim tabancamdan vurulmuştu. O sırada sonradan hâkim olduğunu anladığım şahıs geldi. Yakamı tuttu. Ben kendimi korumak amacıyla tekme attım, hâkim düştü, yerinden kalktı. Sandalyeyle üzerime saldırdı. O sırada birisi ateş etti. Hâkim yerde kıvranıyordu. Ben, arabamı alıp yaralıyı hastaneye götürmek istiyordum. Bir double rakı içmiştim... Bütün ömrü acılar ve türlü sıkıntılar içinde geçmiş, yüksek inançları ve yüce davası uğruna hayatını ortaya koymuş bir adam, davasına ihanet anlamına gelen, davadan kaçmak anlamına gelen, böylesine basit, gereksiz bir cinayet olayına niye karışsın? Bakın, adam öldürmem demiyorum... Öldürebilirim. Hayati bir tehlikeyle karşılaşsam, başka çarem kalmamışsa yapabilirim. Fakat bir yumrukta, tekmede yıkılan, üflesen devrilecek sarhoş bir adamı neden öldüreyim? Bütün hayatı kavgayla geçmiş, bir yığın silahlı bıçaklı olayın içine girip çıkmış, vurmuş vurulmuş tecrübe sahibi bir adam, böylesine aciz bir adamı neden öldürsün? Olaya bakılırsa değil

öldürmek kastı, dövme fikrinin bile bende gelişmediği görülür. Tekmeyle yıkılmış, yıkıldığı yerden kalkamayan bir adamı dövmeye bile yanaşmayışımız, aciz bir adam, savunmanın dışında vurmak istemeyişimizden gelmiyor mu?"

Yılmaz Güney'in savunmasından alınan bu bölüm de diğerleri de hâkimi ikna edememiş ve Güney'e on dokuz yıl hapis cezası kesilmiştir. Yeğeni Abdullah Pütün'e de mahkemeyi yanıltmaya çalışmaktan dolayı iki buçuk yıl hapis verilmiştir. Tam bu noktada enteresan bir ayrıntıya daha dikkat çekmek istiyorum. Abdullah Pütün, cezasını çekip çıktıktan sonra işine gücüne bakıyor, evlenip barklanıyor ve bir gün evinin balkonunda otururken birileri tarafından silahla taranarak öldürülüyor. Bu olay, gelişigüzel bir soruşturma dosyasının ötesine geçmeden "*faili meçhul*" olarak kapatılmıştır.

Bu noktada şöyle bir komplo teorisi de akla gelmiyor değil! Yılmaz Güney, geniş halk kitlelerini etkiliyor, çok net mesajlar veriyor ve her fırsatta sistem muhalifi beyanatlar veriyordu. Gittiği her yerde omuzlara alınıyor ve siyasetin tam da içindeydi. Zamanında Mahir Çayanlarla yakın arkadaşlıkları olmuştu hatta Mahir Çayanların örgütü THKP-C'yle ilişkilendirilerek ceza almış, hapiste yatmış bir adamdı. Sistem, bekasını tehdit eden bu adama yaşama şansı vermek istemeyecektir. Sıradan bir adam değil, güçlü ve hayal gücü kocaman bir sanat adamıydı Yılmaz Güney...

Aradan zaman geçtikten sonra ortaya atılan, Sefa Mutlu'nun karısının, sevgilisine yazdığı bir mektupta itiraf ettiği iddia edildiği gibi tüm bunlar Yılmaz Güney'i itibarsızlaştırarak hapse tıkmak adına bir tezgâh mıydı? Ve Abdullah Pütün, bu tezgâhı bozmuştu da o nedenle mi yok edilmişti?

Bu ülke, tüm bunlar ve daha fazlası gibi akıllarımızı zorlayan milyonlarca tezgâhı görmüştür. Nazım Hikmet'i de böylesi tezgâhlarla zayı etmişti sistem...

Yılmaz Güney'i anlatırken kafamızın bir yerinde, böylesi bir olasılık da kalmalı diye düşünüyorum?

Tüm o yaşananların üzerinden uzun yıllar geçti. Kulaktan dolma, yanlı ve fanatik değerlendirmelere çok da itibar etmemeliyiz! Tarih tüm çıplaklığıyla ortada işte, onu, akıl süzgecimizden geçirerek yeniden yorumlayacağız... Bizden sonrakiler, bu satırları alacak ve kendi çağlarının imkânlarını da kullanarak kendi imbiklerinden geçirecek. Böyle böyle aktaracağız gelecek nesillere, akıl süzgecimizden geçmiş tarihimizi, miras diyerek.

Yılmaz Güney ve yeğeni Abdullah duruşma salonunda...

Yılmaz Güney'in alışkın olduğu hâller bunlar...

Defalarca cezaevine girmiş, birçok cezaevinde bulunmuştu...

İlerleyen sayfalarda kaldığı cezaevlerini de kronolojik sırayla bulacaksınız.

Ankara 1. Ağır Ceza Mahkemesi 13 Temmuz 1976 Salı günü saat 15.15'te kararını açıklıyordu. Türk Ceza Kanunu'nun

448. maddesi ile 6138 sayılı kanunun 13. maddesi hükmüncce on dokuz yıl hapis... Yargıtay da bu cezayı onayladı ve Yılmaz Güney 2148 Sayılı Kanun Hükmüncce 1 Kasım 1984 tarihinde özgürlüğüne kavuşacaktır.

Nereden nereye gelmişti!

Defalarca cezaevine girip çıkmıştı ama bu defa başkaydı! Artık evli barklı ve çocuklu bir adamdı, olgun bir erkek olmuştu. Hayallerini gerçekleştirmeye ramak kalmıştı. Parası vardı. O sefaleti de bitmişti ama özgürlüğünü kaybetmişti işte...

Hikâyenin bundan sonrası da var elbette bundan sonrası 'SON'a yakın satırlara bırakarak belki de en başa dönmek lazım... 1937 yılına... Adana'nın Karataş ilçesinin Yenice Köyü'ne!

*“Okudukça insanlardan uzaklaşıyorum.
Böylesi daha iyi... İçlerinde olduğum zaman
hislerime yeniliyorum.”*

Gökyüzü Kuyu Ağzı Kadar!

Kuyunun dibindeki kurbağalar, gökyüzünü kuyu ağzı kadar sınırlarmış... Öyledir işte, herkesin gökyüzü, tepesindeki kuyunun ağzı kadardı.

Hamit Pütün... Bilinen adıyla Hamit Çavuş, aslen Urfa Sivereklidir ama kan davası yüzünden yurdunu yuvasını terk edip, silahı da kendine yoldaş edip, göçüp gelir ve Adana'nın Karataş ilçesinin Yenice Köyü'ndeki Mehmet Ağa'ya çiftçi başı olur. Önceleri marabalık da yapmış olduğundan şüphem yok. Anlayacağınız, yoksulun da yoksulu bir adamdır bu Hamit Çavuş. Çavuşluğu da çiftçi başı olmasından mütevellit...

Hamit Çavuş 1936 yılında Güllü'yle evlenir. Güllü'nün nüfustaki adı Nafiye'dir ya, sorsan belki kendisi bile bilmezdi. Okuma yazması yoktur Güllü'nün, Hamit Çavuş'sa askerde öğrenmiştir okuma yazmayı.

Hamit Çavuş, Güllü'nün ikinci kocasıdır. İlk eşi Koço'dan üç erkek üç de kız çocuk doğurmuş olsa da bir kız bir erkek dışında hepsi ölmüştür.

Hamit Çavuş'tan da Yılmaz ve Leyla adında iki çocuk doğurur.

Yılmaz Pütün, 1 Nisan 1937 günü,

Cilt: 126

Sahife: 99

Hane No: 10 bilgileriyle nüfusa kaydedilir.

Kız kardeşi Leyla'ysa bir yıl sonra 1938 yılında doğar.

Hamit Çavuş, kendisine iki çocuk doğuran Güllü'nün üzerine 1945 yılında kuma getirir. Bu yeni evliliğinden de dört çocuğu olacaktır. Güllü'nün kuması bir ırgat karısıyken kocasını terk edip de Hamit Çavuş'a kaçan Sebiha'dır. Güllü bu duruma çok kahırlanır...

Dilerseniz Yılmaz Güney'e kulak verelim yine:

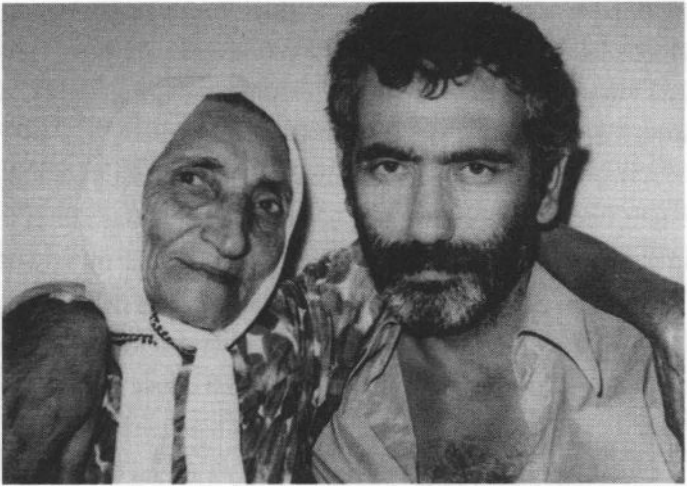
"...Babam Urfa'nın Siverek ilçesinde doğmuş. Kan davasından, oradan Adana'ya kaçmış. Ailede tek erkek olarak kendisi kalmış. Kan davası... Bizim oralarda kan davası müthiştir. Ama babamı sevmem... Annemi bırakıp başka kadınla evlendi... Çocukluğum bölündü, parçalandı... Çocukluğumu bilemedim. Adana'nın Yenice ilçesinde doğdum ama nüfus kağıdım altı yıl sonra çıkmıştır.

Hamit Çavuş, 21 Aralık 1976 tarihinde Kabataş İlçesi Oymaklı Köyü'nde ölür.

Güllü'ye 8 Ocak 1996'da ölmüştür. Geride yokluk, yoksulluk ve acılarla dolu bir hikâye bırakarak...

"Babamı sevmem" dedikçe anasını daha bir seviyordu belki de... Ne kadar hırçın olursa olsun, ne kadar sert ve bitirim olursa olsun ve şu koca ülke için Çirkin Kral namıyla ne kadar ulaşılmaz olursa olsun, anasının dizleri dibinde, kolları altında kara kuru bir oğlandır Yılmaz Güney... Anasından dinlediği ve anlamını bilmediği Kürtçe türkülerde bulunduğu huzur ve güven var bu tabloda... Duvarda gitar ve Güllü'ye ikram edilen bir bardak çay!

Hamit Çavuş, Güllü'nün üzerine kuma getirdiğinde Yılmaz sekiz dokuz yaşlarındadır, çok net olmasa da Güllü'nün büyük felaketini fark etmekte/hatırlamaktadır. Güllü, başına gelenleri bir felaket olarak görmektedir ancak felaketini yaşarken elinden gelen tek şey ağlamaktır. Komşular yatıştırma, teskin etmeye çalışmaktadır ya küçük Yılmaz, bir noktadan sonra tüm bu olağan ve olağanüstülüklerden bir şey de anlayamıyordu. Kim bilir belki de çocukluğunun gereğini yapıp anasının, anlam veremediği felaketini de oyunlarına katk edip unutuveriyordu.

Güllü'nün kuması Sebiha'ya gelince... Güzeldi Sebiha... Uzun boyluydu, sülün gibi... Üzerinde çiçekli fistanı ve tüm güzelliğiyle bir akşam üzeri çıkıp gelmişti kuma olarak. Güllü'ye ağıtlar yakmıştı, yakasını bağrını yırtmış, dizini döşünü dövmüştü.

Küçük Yılmaz'ın çocukluğunun güzel, mutlu ve huzurlu çağları bitmişti! Tamamdı bu kadar çocukluk... Küçük, kerpiç bir evde, bunca insan sığışmaya çalışarak yaşayıp gidecekti demek ki!

Hamit Çavuş çok içki içiyordu, esrar da içiyordu. Kan davaları vardı ve hep silah taşırdı... Yılmaz'ın büyüüp de 1,83

metrelik bir adam olduktan sonra içkiye ve silaha düşkünlüğü belki de babasından gördüklerinden ötürüydü. Dedim ya gökyüzü kuyu ağzı kadardı! Yılmaz'ın sahip olduğu gökyüzü de Hamit Çavuş kadardı işte... İçki, silah ve kadın!

'Atatürk' diye bir başucu kitabı vardı Hamit Çavuş'un. Kalın sesiyle, heceleyle heceleyle ve hecelerinin üzerine basa basa kitap okurdu. Daha çok da Esat Mahmut'un romanlarını severdi.

Babasını sevmezdi Yılmaz ama babasından fiske yemişliği de yoktu hani. Hamit, Yılmaz'ı hiç dövme de Güllü yeri geldiğinde sırtında oklava kırıyordu. Anası dövse de, canı çok yansa da ses etmezdi Yılmaz, anasına çok acıyordu.

Hamit, Yılmaz'ı dövmezdi ama Güllü'yü sık sık döver sonra da çoluk çocuk hepsini sokağa atardı. Böylesi zamanlarda, evden kovulduklarında, köyün yakınındaki dut ya da incir ağacının altında yatarlardı. O da olmadı, tam yirmi yedi kilometrelik yolu yürüyerek Adana'ya, kirvesinin evine kadar yürürlerdi.

Adana'ya yürüdükleri zamanlar, Güllü yol boyunca Kürtçe türküler söylerdi hep! Yılmaz pek anlamazdı bu türkülerin sözlerini ya türküydü işte! Güzeldi... Biz böyleyiz ya üzüldüğümüzde, sevindiğimizde, özlediğimizde, istediğimizde, yağmurda ıslandığımızda, azıcık da olsa efkârlandığımızda hep türkülere veririz kendimizi... Türküler yokluğumuzun, ezilmişliğimizin ve çaresizliğimizin tek çaresi!

Kadın olmak, her dem zor işti bu memlekette... Küçücük bir kızken başlıyordu diş olmanın amansız ıstırabı...

"Aç oğlum, göster pipini."

"Kapa kızım, gösterme dizini."

"Karnın aç mı oğlum?"

"Sofrayı kur kızım."

"Erkek dediğin çapkın olur."

"Kadın dediğin sakın olur."

Kadın dediğin cahil olur, cahil bırakılır. Okutulmaz, mirasa dâhil edilmez... Tarlada ırgat, sofrada kaşık düşmanı, yatakta aşüfte! Kadın dediğin, başlık parası adıyla alınıp satılır; medeniyet dediğin yerlerde, kerhanelerde, bacak arasına bedel ödenir! Kadın dediğin dövülür, kadın dediğine sövülür! Direnirse öldürülür, yakılır! Benzin dökülür körpeçik bedenine, ırzına geçildikten sonra ve cayır cayır yakılır kadın dediğin!

Ey Okur!

Hangi sayfadaydı, hangi satırdıydı bilemiyorum ama kitap ilerledikçe araya gireceğimi ve konuyu alıp başka mecralara gideceğimi velhasıl bu kitabın bir biyografi olmadığını söylemiştim. Bugüne değil, dünün ve bugünün hikâyelerini geleceğe yazıyorum, Yılmaz Güney gibi bir '*gölge yalancısı*'nı anlatırken hikâye içinde hikâyelere pencere açmak esasında ne kadar da uygundur işin doğasına...

Biliyorum ki hafızası çok zayıf bir halkız! Bizim tepkilerimiz nasıl biliyor musun? Hani kanlı ve derin bir yaranın üzerine yara bandı yapıştırırsın sonra o yara bandını değiştirmen icap eder! O yara bandını ne kadar sert ve ani çekersen acı da o kadar kısa sürer ya tam da öyle işte. Acıları çok sert ve ani yaşıyoruz, abartılı tepkiler veriyoruz ama kısa sürüyor!

Özgecan Arslan'ı hatırladınız mı?

2015 yılının Şubat ayında, Mersin'in Tarsus ilçesinde hunharca katledilen yirmi yaşındaki o güzel çocuk!

Ne alaka mı dedin?

Alaka şu, dün Güllü'nün maruz kaldıkları engellenebilmiş olsaydı Hamit Çavuş, varlığını varlığına adanmış bu kadına bu kadar rahat şiddet uygulayamayacağını öğrenmiş olsaydı yani bu ülkede kadının adı ve yeri olsaydı Özgecan aramızdaydı, gülümsüyordu. Dedim ya geleceğe yazıyorum diye...

Bugünlerde, sol memenin altındaki o cevahir kapkara parıldıyor... Hani Soma'da, yerin metrelerce altında, ekmek

parası diyerek parlayan kömür var ya, işte öylesine manidar
ve öylesine acılı bir parlayış!

Olur bana böyle şeyler sık sık!

Hangi felakete yorsam bilemedim ki bu defa? Özgecan'a
mı, kararsa parlayan cevahirim?

*Bacak aramda bir güvercin ölüsü var anne
Şimdi bütün gökyüzü benim olsa n'olur*

*Sıtmalı akşamlardan biriydi
Yürüyordum sabıkalı kaldırımlarda
İlkin arkamda gürültülü adımlar duydum
Korkacaktım vaktim olsaydı
Evimi kim bu kadar uzağa koymuştu ya da ben neden bu
kadar uzaklardaydım?
Yağmur çiseliyordu
Aylardan marttı
Günü sorma bana anne
Gölgeleri onlardan önce çöktü üstüme
Üç kişilerdi, yok hayır otuz kişilerdi, belki de üç yüz...*

*Bacak aramda bir güvercin ölüsü var anne
Şimdi bütün gökyüzü benim olsa n'olur*

*Biri ağzımı kapattı
Diğerleri beni sürüklediler çıkmaz bir sokağa
Çantam düştü kolumdan
Sonra hani ben çırpınıyordum ya yaşamak gibi zaman gibi
özgürlük gibi isyan gibi
Kolyemdeki sahte inciler döküldü yola
Bir kedi bakıyordu gözlerime
Gözlerim konuşmayı, bağırmayı, haykırmayı çok istiyordu
anne
Elbisemi yırtarken onlar, minarede ezan sesi 'Bari ezan bi-
tene kadar bekleyelim' dedi sapsarı dişleri olan*

'Vakit yok' dediler

Vakit yoktu anne ne yaşamaya ne de ölmeye

Karanlık hiç bu kadar siyah olmamıştı ve hiç bu kadar çaresiz kalmamıştım

Çırpınıyordum

Çırpındıkça saksıdaki zambaklarım ölüyordu

Vitrinlerde beğendiğim elbiseler

Duvarda asılı diplomam

Çeyiz sandığımda oyalı havlularım

Sevdiğim oğlanın dudakları ölüyordu

Bacak aramda bir güvercin ölüsü var anne

Şimdi bütün gökyüzü benim olsa n'olur

Tecavüz edilirken ağlamaz insan anne

Tecavüz edilirken kanamaz insan

Yalvarmaz, acımaz, umut etmez insan anne

tecavüz edilirken

Çocukken dinlediğin bir masal aklına gelir

Bedende kocaman kıllı eller, bilekler sürgünde, dudağın kenarında bir kan çiçeği soldu solacak

Salyalar boyunda, salyalar göğüslerinde, salyalar saçlarında, salyalar anne salyalar...

Tecavüz edilirken, çocukken dinlediğin bir masal aklına gelir

Neydi o masalın sonu onu düşünürsün bir varmış bir yokmuşla başlıyordu ama nasıl bitiyordu hatırlayamazsın

Her şeyi hatırlarsın bir onu hatırlamazsın

tecavüz edilirken

İnsan en çok kendine sarılır anne

Ben kendime sarıldım 'Ağlama' dedim ama 'Acımayacak' diyemedim 'Geçecek' diyemedim acıdı ve geçmiyor anne

Bacak aramda bir güvercin ölüsü var anne

Şimdi bütün gökyüzü benim olsa n'olur!

Unutma bu şiiri, bu sistem var oldukça daha çoook şiirler yazacağız acı dolu...

Dün de bugün de *'kadınlarımızın yüzü acılarımızın kitabıdır'* ve Güllü için de bu kadim kural, bu amansız ritüel işliyordu işte.

Güllü, dayanamaz gördüğü şiddete ve aşağılanmaya... Hamit Çavuş dersen zaten gözden çıkarmış Güllü'yü, öyle ya almış daha iyisini ya da daha yenisini, Güllü de varsın baksındı başının çaresine!

Güllü de diğer tüm Anadolu kadınları gibi bir erkeğin kulu kölesi olarak, bir erkeği küçük Tanrı'sı ilan ederek yani kadınlığının gereğini hakkıyla yaşayarak, en genç ve en diri zamanlarında kendini bir erkeğin şehvetine sunup da ona çocuklar doğurup, onurlanmasını sağlayarak bir ömür sürmüştür... Zamanı gelmiş, zamanı dolmuş ve cehennemi de şu yeryüzünde görmüştür... Oğlunu ve kızını alıp Adana'ya gelir, bir ev tutar ve Hamit Çavuş'tan da boşanır! Şanslıymış ki bir kurşuna ya da paslı bir bıçağa kurban gitmemiş!

Yılmaz Güney'in hikâyeler yazdığından daha detaylı bahsedeceğim ama hazır laf Hamit Çavuş'tan açılmış ve de devam ederken Yılmaz Güney'in *"Hamit Çavuş'un İnadı"* adlı bir hikâye kaleme aldığını da not edelim buraya.

Yılmaz Güney'in çocukluk günleri anasının acıklı türküleri, türlü masalları ve hikâyeleriyle doludur. Güllü, çok güzel masallar ve hikâyeler bilir ve bunları bir o kadar da güzel anlatırdı. Yenice'de, uzun kış gecelerinde başka evlere davet edilirdi Güllü, çeşit çeşit hikâyeleri, masalları bir hoş hâllere girip çıkararak anlatsın diye. Güllü bu davetleri geri çevirmez, Yılmaz'ı ve Yılmaz'dan iki yaş küçük kızı Leyla'yı da beraberinde götürürdü. Güllü anlatır, herkes ağlardı. Güllü anlatır, Yılmaz da Leyla da ağlardı.

Zenginlerin evlerine gittiklerinde ceviz, kızılıcık kurusu, pestil gibi yiyecekler ikram ederlerdi. Yılmaz, kendilerine ikram edilenlerin bir kısmını yese de diğer kısmını kan kardeşi İsmail'e götürdü.

Bu İsmail, kara kuru bir oğlancıktı. Nedense kapkaraydı dişleri. Yılmaz da İsmail de sekiz yaşlarında falandır. Yılmaz, İsmail'in dişleri için "*kapkaraydı*" dese de belki bildiğin çürüktü çocuğun dişleri. Öyle ya yokluk yoksulluk kudurmuş köpek gibi her yandan saldırırken diş fırçalamak, diş hekimine gitmek, dolgu yaptırmak gibi şeylerin saçma, savruk ve absürt duracağı da malum...

En çok da '*atçılık*' oynarlardı. Yılmaz da, İsmail de Yüreğir Ovası'nda, Yenice'de iki küçük at idi. Renkli kâğıtlardan süslenmiş gemleriyle, varlıklı çocukların atı olurlardı. Akşamları okuldan çıkınca Yılmaz da İsmail de at olur, gemlerini takar, uçarlardı... Çocuklar yorulup da evlerine gidince, iki arkadaş birbirlerine kalırdı. İkisi baş başa kaldıklarındaysa Yılmaz İsmail'in, İsmail de Yılmaz'ın atı olurdu. En güzeli de böylesiydi. Sırayla bir İsmail Yılmaz'ın atı olurdu, bir Yılmaz İsmail'in atı. İkisi de dal gibi ince, kupkuru oğlancıklardı. İsmail, herkesten daha hızlıydı. Tüm atları hemen geçerdi. Hep birinciydi İsmail.

Bir gün, Yılmaz sonuncu gelmişti ve '*At Yılmaz*'ın sahibi çocuk, buna çok hiddetlenmiş Yılmaz'a adamakıllı bir sopa çekmişti. Çok ağlamıştı Yılmaz. Sümüğünü çeke çeke için için ağlamıştı ve bu durum İsmail'e çok dokunmuştu. Gözlerini uzaklara dikmiş '*Bir daha kimsenin atı olmayalım,*' demişti Yılmaz'a...

Bir daha kimsenin atı olmamak!

Bu zamana kadar hep başkalarının atı olmuşlardı ve birbirlerinden başka kimse onların atı olmamıştı. Yılmaz'ın yediği

dayak, hem onurlarına dokunmuş hem de akıllarını başlarına getirmişti. Artık başkasının atı olmak yoktu.

Ama olmadı... Sözlerini tutamadılar... O varlıklı ve güçlü çocuklar bu defa da *'at olmuyorsunuz'* diye dövünce, çaresiz başkalarının atı olmuşlardı yine.

Henüz sekiz yaşlarında, savunmasız ve çelimsiz birer çocuk da olsalar, bir başkasının atı olmak zorunda kalmak ağır geliyordu elbette.

"Şimdi çocuğuz," demişti İsmail.

"Ama bir gün büyüyeceğiz. Kocaman olacağız. İşte o zaman kimsenin atı olmayacağız!" demişti, buna yürekten inanarak.

Büyüyünce kimsenin atı olmayacaklardı.

Yılmaz Güney filmlerinde, Yılmaz Güney'in hayatına dair kesitler, göndermeler vardır. O, yaşadığı her anı dikkatle saklamış ve adeta beyaz perdeye aktarmak adına yaşamıştı tüm bunları ve hiçbir ayrıntısını da o nedenle unutmamıştır.

İsmail hastalanmıştı... Hem de çok hasta... Karnı su toplamıştı... Öküz arabasına koyup acilen(!) Adana'ya götürmüşlerdi. Aynı öküz arabasıyla, bu defa acele etmeden ölüsünü getirmişlerdi İsmail'in.

İsmail'i getirip yıkamışlardı... Kefene sarmışlardı, sanki doksan yıl ömür sürmüş gibi... Başucunda ağıtlar yakmıştı anası, çok ağlamıştı... Yılmaz da çok ağlamıştı... Sonra İsmail'in o bir lokmacık bedenini köy mezarlığa gömüp başına da eski bir tahta dikmişlerdi, mezar taşı niyetine. Helvasını bile kavurmuşlar, dağıtmışlardı.

Çok üzülmüştü Yılmaz, çok ağlamıştı ve o gün söz vermişti İsmail'e:

Büyüyünce kimsenin atı olmayacaktır!

Yılmaz Güney bu konuyla bağlantılı olarak şöyle diyordu:

"İşte benim savaşım İsmail'in ölümüyle başlar. Yoksul çocuklar kimsenin atı olmasın diye de sürer gider. Ve İsmail bütün

dünyanın ezilmiş, yoksul çocukları adına yaşar, büyür içimde. Ta Yenice'den başlayıp o tarlalardan, kırlardan başlayıp olumlu olumsuz bir yığın konaktan geçerek bugüne dek uzanan yaşama çizgim çeşitli zikzaklarla doludur. Hayatımın her aşamasında etkinliğini gösteren hareket ettiricim şuydu: Kimse- nin atı olmayacaktım... Ama at olmaktan da kurtulmadım hiç."

Yoksulluk, Yılmaz Güney için en belirgin özellikti... O, hep çalışmak zorundaydı. Dokuz yaşından beri, kendini bildi bileli hep çalışıyordu... Tüm hayat hikâyesi göz önüne alındığında yaptığı çalıştığı işlerin kabaca bir listesi şöyle oluyor:

- Simitçilik
- Gazozculuk
- Fayton sürücülüğü
- Sığır çobanlığı
- At arabacılığı
- Bağ bekçiliği
- Traktör sürücülüğü
- Pamuk ırgatlığı
- Kantar kâtibi
- Pursantaj memurluğu
- Film işletmeciliği
- Muhasebecilik
- Hikâye yazarlığı
- Senaristlik
- Oyunculuk
- Yönetmen asistanlığı
- Yönetmenlik

Kelimenin tam anlamıyla yapmadığı iş kalmamıştır. Yılmaz Güney, çalıştığı işler ve bu işlerde öne çıkan gözlemlerini birçok filmde malzeme olarak kullanmıştır. Yılmaz Güney'in bu özelliği, sinema dünyasında onu farklılaştıran özelliklerinden biriydi. O, salon sanatı yapmak yerine bir faytoncunun, bir

ırgatın, bir çobanın hikâyesini anlatmayı daha öncelikli görmüş, sinemaya aktardıklarını yaşamıyla sınıamış olduğundan da halkta tam karşılığını bulmuştu.

Yılmaz Güney'in çocukluğunun geçtiği yıllar İkinci Dünya Savaşı ve sonrasına denk geliyordu. Savaş yılları ve akabinde yaşanan küresel ekonomik krizin ülkemizdeki etkisi net olarak açıktı. Hani vardır ya meşhur bir anekdot '*ekmek karneye bağlanmıştı*' diye, işte tam da o yıllar. Bu arada Yılmaz Güney deyip duruyorum, o yıllarda '*Güney*' soyadı henüz icat olunmamıştı, yanlış anlaşılmasın, anlatımı kolaylaştırmak adına tanınmış ismini kullanıyorum. Yılmaz'ın soyadı '*Pütün*'dür ve soyadının '*Güney*' olmasına daha çok vardır...

Türkiye'nin o yıllarda yaşadığı açlık ve yokluk hikâyelerine dair dönem dönem ağır eleştiriler yapıldı. O yılların idarecileri hakkında çok şey söylendi. Bu söylemlerin büyük çoğunluğu siyasi rant amacı taşısa da, an itibarıyla başka bir noktaya dikkat çekmek istiyorum. Malum, Türkiye İkinci Dünya Savaşı'na fiilen girmemiştir. Ben bunu çok önemsiyorum. O paylaşım savaşına girilmemiş olmasının faturası açlık ve yokluk olabilir ama çocuklar babasız, kadınlar kocasız kalmadı. Birinci Dünya Savaşı'nın ve Kurtuluş Savaşı'nın ardından İkinci Dünya Savaşı'na da girilmiş olsaydı, belki yeryüzünden kazınıp atılmış bir millet olacaktık. Yine binlerce hatta milyonlarca insanımız ölecekti, yine ölüme dair ağıtlarımız, türkülerimiz olacaktı.

Türkiye, savaşın sonuna doğru tarafının belli olması adına faşist Almanya ve müttefiki Japonya'ya karşı savaş ilan etmiş olsa da sıcak temasa konu bir durum söz konusu olmamıştır.

Umutların tükendiği yıllardı. Dut kurusu ve süpürge tohumu yenilmişti mesela. Bu yokluk ve açıktan kurtulmak hayaliyle Hamit Çavuş bir ara define avcılığı bile yapmıştı. Hamit Çavuş'un define avcılığı Yılmaz Pütün, Yılmaz Güney olup da '*Umut*' filmini çekmeye karar verince, o filmin de konusu

oluvrecekti. Umut filminde bir faytoncunun atına bir otomobilin çarpması sonucunda atın ölmesi ve meçhul bir hazine peşinde umudu arayışı hikâye edilmektedir.

O yıllarda gazetelere konu olan, açlığa ve yoksulluğa direkt dikkat çekecek nitelikteki çarpıcı başlıklardan bazıları şöyledir (1945 yılının Ocak ayı):

“Halka verilen ekmek oranı artırıldı, 7 yaşına kadar olanlar 450 gram, ağır işçiler 900 gram ekmek alacak.”

“İstanbul’da halk 71-81 randıman undan yapılan ekmeğe hücum etti. 60 fırının çıkardığı ekmek 3 saatte tükendi.”

“Birkaç gündür süren ekmek darlığı, İstanbul Belediyesi’nin girişimiyle son buldu.”

Okula köyünde başlar Yılmaz... Mehmet Ağa’ya ait bir evde doğmuştu. İşte o ev daha sonra okula çevrilir ve Yılmaz da A-B-C’yi ilk doğduğu evde öğrenir. Osman adında uzun boylu bir öğretmeni vardı... Hamit Çavuş, Yılmaz okusun istiyordu. Okusun da büyük adam olsundu.

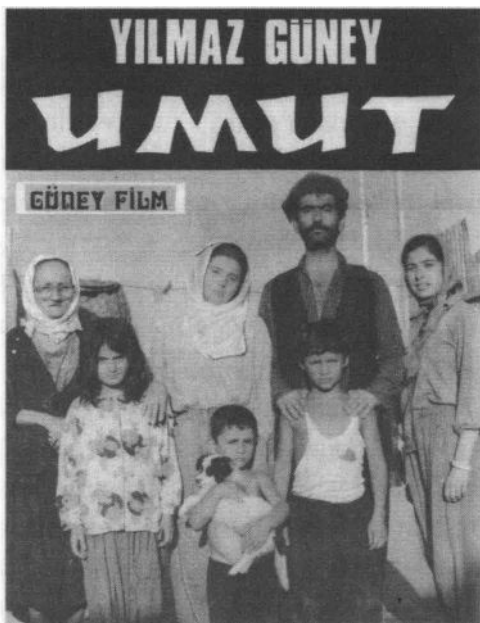
“...Yarın bayram, bir kaşık ayran sana da yeter, bana da yeter, derdi kitaplardan biri. Ama hiçbir bayramda ayranını bizimle paylaşan olmadı.”

Üç sınıflı bu okulda başlayan okuma serüveni ve yakasına yapııştırılan “*oku da büyük adam ol*” hayali, Adana’ya gelip de safi sefalet bir hayat sürmeye başladığında, artık bir mucize kadar uzaktır. Bu sefaletten ötürü okuyup da büyük adam olmayacağını anlamıştır Yılmaz.

Köyde üç sınıflı, ağa müstemilatından bozma bir okulda, her şeyden mahrum olarak ve her şeye yabancı olarak yetişmiş bir çocuktur. Adana’ya geldiğinde gördüğü, duyduğu her şeye yabancıdır Yılmaz.

İlkokul üçe kadar Yenice İlkokulu’nda okuyan Yılmaz, dördüncü sınıfı Adana’da İnönü İlkokulu’nda ve beşinci sınıfı da Adana İnkılap İlkokulu’nda okur.

Bir gün öğretmen 'Küp yapıp getirin,' diye bir ödev verir. Yılmaz, öğretmenin verdiği ödevi babasına söyler. Ondan kolay ne vardı be! Kartonlardan bir güzel küp yaparlar ve kulpunu da tam yerine kondururlar. Kulpsuz küp mü olurdu? Yılmaz küpünü alır, pek bir memnun ve pek özenerek okula getirir ancak bir gariplik vardır. Diğer çocukların küpleri dört köşeli bir şeydir, o da yetmemiş gibi kulpu yoktur yahu! Kulpsuz küp mü olurdu? İçinden gülmektedir çocukların bu salaklıklarına Yılmaz. Nereden bilecekti Yılmaz, küp dedikleri geometrik bir şekildi de esas alay konusu kendi küpüydü! Bu olayın ardından çocuklar günlerce Yılmaz'la alay edecektir.

1970 yılında çekilen 'Umut' adlı filmde de diğer birçok filminde olduğu gibi Yılmaz Güney'in hayatına dair kesitler vardır!

O, yaşadığı her anı sanatına yansıtabilmiştir.

Çirkinliği yaradılışındandı ya 'krallığı' kendisi yaratmıştı...

*“Babam dünyanın en güçlü adamıydı.
Bir ekmeği hepimize bölebiliyordu.”*

Çocuk Olmadan Erkek Olmak!

Anadolu, yoksullukların, yoklukların ve acıların beşiği... Ortak dilimiz acıdır bizim. Bir sebepten dolayı hep acılara layık görülsük de o acılardan çifte kavrularak çıkmayı becerenlerin hikâyeleriyle doludur bu topraklar. Tıpkı Yılmaz Güney gibi...

Adana Ortaokulu'na başladığında hem okumak hem de çalışmak gibi bir zorunluluğu vardı. Öncelik hangisindeydi? Okumalı, çok okumalı da kurtulmalı mıydı bu '*ekmeğini taş-tan çıkarma*' zorunluluğundan. Yoksa çalışmalı, çok çalışmalı ve çalıştıkça çok para kazanmalı, gözünü doyumsuz bir para kazanma hırsı sarmalı da patron olmalı ve yanında köle misali işçiler mi çalıştırmalıydı?

Oysa top oynamak, mandolin çalmak istiyordu. Nasıl imreniyordu top oynayacak ve mandolin çalacak zamanı olan çocuklara... Ne güzel şeydi istediğin kadar top oynamak, top oynamaktan yorulup da bitap düşmek ve hiç bıkmadan mandolin çalmak... En çok da izci olmak isterdi. Çok istese de izci olmayı, izci kıyafetleri alacak parası olmadığından hiçbir zaman gerçekleşmeyecek hayallerinden biri de bu olacaktı.

Nedendir bilinmez, kendisi de nedenini bilmez ama ortaokuldayken İngilizcesi iyiydi. Diğer çocuklara İngilizce çalıştırdı, o kadar iyiydi yani. Elbette bu durumun algılama düzeyi ve yöntemiyle direkt ilişkisi vardı ama o yaşta Yılmaz'daki

yüksek, duyarlı ve farklı algılama düzeyini kim fark edecekti de gereği gibi yönlendirecekti?

Hele bisiklet hevesi yok muydu?

Deli oluyordu bisiklete binmek için! Ama yoktu işte, sevdiği ve istediği her şey gibi bir bisikleti de yoktu. Olsaydı bir bisikleti, her gün istediği kadar binseydi be! Bisikleti yoktu ya kiralayacak parası da yoktu. Dahası var olan azıcık parasını da bisiklet kiralamak için harcayacak lüksü yoktu. Ama o, işin yolunu da bulmuştu hani... Her gün evde bir şeylerini unuttuğunu söyleyip teneffüste bisikleti olan arkadaşlarından bisikletlerini ödünç alıp sözde eve gider, unuttuğu şeyi alır gelirdi. Bu sayede bir güzel gezer, bir teneffüs zamanında tüm hevesini almaya çalışırdı.

Bir bisiklet sahibi olmak her yoksul çocuğun en büyük hayalidir... Yoksul çocuklar, bir bisiklete sahip olmak hayaliyle yanıp tutuşur. Bu çocuklar asla bir bisiklete sahip olamazlar ama hepsi istisnasız çok iyi bisiklet sürerler.

Sinemayla ilk tanıştığında on üç yaşında falandır. Kentin kıyısında, vurdulu kırdılı, kovboy filmi türünden filmler gösteren, fukara takımının gelip eğlendiği, salaş ve kalkıp da gidecekmiş gibi iğreti duran bu sinemaya arkadaşlarıyla gelmişti. Bir kovboy filmi izlemektedir ve yalanla gölgenin bu büyüü aklını başından almıştı. Filmdeki kovboylardan biri silahını çekip de yürümeye başlayınca arkadaşları Yılmaz'ın çömezliğinden faydalanıp eğlenmek için:

"Belli ki sana kızdı, seni vuracak!" diyerek Yılmaz'ı sandalyelerin altına saklarlar.

Adana'daki bu sinemanın adı 'Tan Sineması'ydı. Yılmaz, Tan Sineması'nda kovboy filmleri izlerdi. Çok seviyordu kovboyları ve hiç sevmiyordu Kızılderilileri, düşmandı Kızılderililere... Kovboylar gibi yürümeyi, bakmayı, tabancalarını ve o tabancalarla ateş etmelerini çok seviyordu. Ata binip de o atı dörtnala sürmeleri, tozu dumana katarak uçarcasına gözden kayboluşları aklını başından alıyordu, çoğu zaman bir kovboy

olarak hayal ediyordu kendini; güçlü bir atı dörtnala sürüyor ve ardında toz dumana karışıyordu...

Dedik ya Yılmaz Güney filmlerinde onun hayatının, özlemlerinin ve heveslerinin izi vardır diye! Bir atın dörtnala sürülüp de tozu dumana katışı, çakı gibi attan atlayıp da aynı anda ateş edişi, bunların hepsi vardır Yılmaz Güney filmlerinde.

Sonra o sinemaların film afişlerini sırtına alıp mahalle mahalle gezerek çığırkanlık yapmaya başlar... Sırtında film afişleriyle çığırkanlık yapan bu çocuk, gün gelecek o afişlerin en üstüne adını yazdıracak, jön olacak, yönetmen yardımcısı olacak, yönetmen olacaktı... O bir ülkenin Çirkin Kral'ı olacak ve bu kitabın yazıldığı çağların Türkiye'sinde Siverek gibi uzak, küçük bir ilçede heykeli dikilecekti. Bir sanat adamının, bir düşünce adamının, bir yazarın velhasıl ne iş yaparsa yapsın, bir insanın heykelinin dikilmesi ve yeryüzünde fiziki varlığına hâlen dahi ihtiyaç duyulduğunun gösterilmesi, o insan hakkında çok fazla söz söylemeye gerek kalmadığının da abidesidir.

Urfâ'nın Siverek ilçesindeki Çirkin Kral heykeli her şeye rağmen ve inadına orada durmaktadır. Yılmaz Güney'in babasının Siverekli oluşu, vefakâr Siverekli için bu kadar anlamlıdır işte... Bu kitap aracılığıyla, bu anlamlı davranışlarından/tercihlerinden dolayı Siverekli'lere selam olsun...

Film afişleri sırtında çığırkanlık yaparak başladığı sinema hayatı, kısa sürede makinist yardımcılığına ve on dört yaşına geldiğinde de makinistliğe yükselmesiyle devam etmişti. Artık hayatında bir tek sinema vardır. Sinema ve okul arasında sürüp giden bir hayata sahipti şimdi.

Lise birinci sınıfı bitirdiği yılın yazında 'Ant Film'in Adana işletme bürosunda iş bulur. Yedi lira yevmiyeye burada işe başlar. Ant Film, Melike Demirağ'ın babası Turgut Demirağ'a aittir. Yılmaz, porsantaj memurudur.

Yılmaz Pütün, liseyi 1955-1956 eğitim-öğretim yılında Adana Erkek Lisesi'nden 'orta' dereceyle mezun olarak bitirir.

Bu porsantaj memurluğu enteresan bir iştir ha! Hem patron vekilisin hem de hamal... İşletme sahibi hangi filmin hangi şehirde ve hangi tarihte oynayacağına karar verir, porsantaj memuru da o filmi/filmleri alır o tarihlerde, o şehirlerdeki sinemalara gider. Filmin oynayacağı salona girer, tek tek kontroller yapar, izleyenler biletli mi yoksa kaçak mı bakardı. Bir nevi kontrol memurudur. Bu şekilde yapılan kontrole salon sahibinin yalan söylemesi, yanlış beyanda bulunması önlenmiş olur. Film izleyen insan sayısına karşılık hisseyi de porsantaj memuru alır ve patrona getirir, tıpkı tahsildar gibi. Zaman olur ki bir film bir şehirde iki üç gün gösterimde kalırdı. O zamanlar porsantaj memuru da o şehirde kalırdı çaresiz. Başka başka yerler görürler, çeşit çeşit insanları tanır, birçok hikâyeye tanıklık ederlerdi.

Sinema, bir zamanlar kentlerin hayatında bambaşka anlamlar taşıyordu... Yılmaz Güney'in çocukluk ve gençlik yıllarıyla Türk Sineması'nın Çirkin Kral'ı olduğu yıllarda, her kentin sinema odaklı bir hikâyesi mutlaka vardı.

Yılmaz Güney'i anlatıyorsak şayet sinemayı ve sinemanın kentin dokusundaki yerini detaylıca izah etmek zorunludur. Ben, doğduğum ve doğduğum yerin, Ordu'nun, Ordu Sineması'nı hatırlarım...

Bir Ordu Sineması vardı!

Fruko Buz, Altı Onbeş Ve Sekiz Otuz Matineleri: Bir Ordu Sineması Vardı!

Ordu Sineması
Yakında Hizmete Giriyor
Bu güzel Eser Tüm Ordulularındır

Çok süreden beri
Ordu Sineması'nın hizmet
le gemesine kısa bir
zaman kalmıştır.

Karadeniz'in ve bal
kade Türkiye'nin en gü
zel ve en modern sine
masını meydana geti
ren ve adamlarımızdan
Mustafa-Abbas kardeş
ler ile Halik ve Faruk
Üskeltili kardeşler, bu
özelliklerden hiçbir

sey üsirememişlerdir.
Sinemanın perdesi
Yakıflar Bankası tara
findan bordo kadifede
yaptırılmıştır. Ve oto
matik açılıp kapanmak
tedir. Sinemanın tavan
ve yan duvarlarının
renk ve tazyini çok gü
zel bir zenginliğiyle
ifade etmektedir.

Parterde (435) ve
batıkonda (401) koltuk
bulunmaktadır. Salon
ve balkon koltukları
kırmızı renktedir.

Özel sektörün şeh
rimize kazandırdığı bu
güzel ve muhteşem ese
rin mülkiyeti ne kadar

Furtun-Keseli Firma
larımıza ait'tir, o kadar da
toplumun, hepimizin
malıdır. Ordu Sinema
sının sahibi tüm Ordu
lulardır.

Ayrıca deniz taraftı
na gelen dış duvara
Orduspor'un rengini akt
arılabilecek Mor-yeşil
«Ordu Sineması» yazısı
yazılacaktır.

Şehrimize bu güzel
eseri kazandıran Keseli
ve Furtun Firmalarını
kutlar, eserlerinin hen
dilerine ve menafakete
hayırlı olmasını diler
iz.

y verdi
ol Sağol!»

Dondurmacı Yılmaz Denizci'nin süt, şeker ve salep karışımını bir kalıba döküp de parça parça keserek sattığı eğlencelik yiyeceğin adıydı 'fruko buz...' Bir törene gidercesine titiz hazırlanılarak gidilen sinemada özellikle çocuklar için muhteşem bir tattı fruko buz...

Ordu dedikleri denizin kıyısında, kendi hâlinde küçücük bir kentti işte... Ekonomisi günümüzde de olduğu gibi fındığa

endeksli, Karadeniz'in kıyısında unutulmuş bir kent. Sosyal hayat oldukça sönük ve insanların bir arada zaman geçirecekleri, eğlenebilecekleri mekânlar da yok denecek kadar azdı. Rıhtım başına doğru bir çay bahçesi -ki hâlen o mahalde bir çay bahçesi mevcuttur- Turist Hotel, birkaç park... Bin dokuz yüz altmışlı yıllardan bahsediyoruz efendim! Evveliyatı da aynı ya...

Sinema ve tiyatro kent yaşamında hep vardı aslında. Şimdiki OBKT'nin önünde, amfi şeklinde dizilmiş seyirci koltuklarıyla 'İhsan Bey Sineması'na, makinist Nevzat Usta'nın sık sık arıza yapıp da filmi perişan eden makinesine rağmen, Ordulular akın ederdi yine de... İhsan Bey Sineması'nda sinema ve tiyatro bir aradaydı, aynı mekânda tiyatro oyunları da sahnelenir ve muazzam ilgi görürdü. Sinema ve tiyatro sosyal hayatın önemli ve olmazsa olmaz etkinlikleriydi.

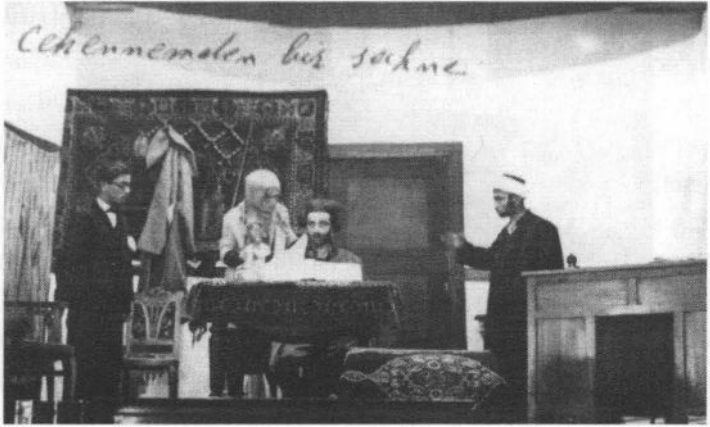
Sonra 'Zafer' ve 'Millet' sinemaları da tarihsel misyonunu yerine getirmek üzere sahneye çıkıyor, sosyal ve kültürel hayata önemli katkılar sağlıyordu. Şu bir gerçek ki bu sinemalara gelen filmler, dönemin en iyileri arasındaydı.

AVARE Filmi'nin afişi ve Ordulular

Tahta sandalyeli, bidon sobalı, konfordan uzak, yerel ihtiyacı giderecek biçimde dizayn edilmiş mekânlardı bu ilk sinemalar. Televizyonun her eve girmediği, radyonun bile yaygınlaşmadığı, zenginlik emarelerinden sayıldığı bir dönemdi. Kaldı ki her eve radyo ve televizyon girmiş olsa da yayın süreleri birkaç saatle sınırlıydı. İşte böylesi bir ortamda sinema ve tiyatronun en büyük eğlence ve sosyal aktivite aracı olması dönemin bir gereği idi.

Millet Sineması -diğer adıyla "Bican'ın Sineması"- da kentin sosyal hayatında önemli izler bırakmıştı. Binanın üst katında bilardo salonu vardı ve delikanlıların çoğu bilardo oynuyordu sinema saatini beklerken. Bir kuşak bilardo oynamayı bu salonda öğrenmişti hem de epey iddialılardır! Akşam altı buçuk matinesi ve külahta tuzlu fıstıktır şimdi hatırlarda kalan daha çok.

1933 yılına ait bir fotoğraf, Ordu'da sahnelenen tiyatrodan bir sahne

Ordu o dönemlerde de aynı makûs talihiyle yaşamayı -mecburen- tercih eden bir kent olsa da dokusundaki o kültürel asalet hiç bozulmadı. Bugün dahi bir tiyatro oyunu için haftalar öncesinden bilet bulamazsınız. Salona biraz geç kalırsanız

oturacak yer bulamaz, ayakta izlemek durumunda kalırsınız. Her şey değişti de Orduluların sanata olan ilgisi hiç değişmedi. Bugün Belediye Tiyatrosu yanında Devlet Tiyatroları ve birçok özel tiyatro tarihten bu yana aktarılan tiyatro mirasının taçlandırıldığıının da adı oluyor. Dileğimiz ve beklentimiz o ki devlet tiyatrosunun bir sahne olmanın ötesine geçip kendi kadrolarıyla kurulup kurumsallaşması, bu da olacak!

Zaman hızla kendini mi tüketti, yoksa giden ömürden miydi anlayamadan geçip gidiyordu yıllar. O tahta sandalyeli, bidon sobalı, film makineleri paslı, kimisi açık, kimisi taş binalar içindeki salonlarda gösterim yapan sinemalar da mitatlarını doldurup yeni ve daha modernlerine evriliyordu. O sinemaların müdavimleri ve hayatlarına farklı anlamlar yükleyen, o farkındalığı yaşayanlarsa anılarında dipdiri tutacaklardı o yılların bu küçük kentini...

Millet Sineması

Sinema, Ordu'da ilgi görüyordu ve bu alana yapılacak yatırım da güzel kazançlar getirecekti. İşte bu realite 1967 yılında Abbas Furtun, Mustafa Furtun, Haluk Kefeli ve Faruk Kefeli'yi bir araya getirmiş, Ordu Sineması'nı kurmalarına vesile olmuştu. Furtun ve Kefeli aileleri kentin ileri gelen, tanınmış ve varlıklı ailelerindedir. Bir diğer tanınmış ve varlıklı aile Köksallar da birkaç yıl sonra Konak Sineması'nı açacaktır, 'Hacı Kazım'ın Hanı'nın olduğu köşe başında. Mustafa

Furtun, Orduspor'a da başkanlık yapmıştır. Şimdi her birini rahmetle anıyoruz.

Abbas Furtun Mustafa Furtun Faruk Kefeli

Sahilde yepyeni, yüksek tavanlı, geniş merdivenli, deri koltuklu, balkonlu ve kaloriferli bu sinema salonunda altı yüz kişiye yer vardı. Sinema binasının alt katındaysa Buket Pastanesi vardı. Bu pastane de kendi başına ayrı bir hikâyedir aslında. Sinemaya gidecek olan şık giyimli genç kızlar ve delikanlılar, evlerinden erken çıkarlar ve önce bu pastaneye uğradı. Buket Pastanesi'nde öyle kolay kolay da yer bulunmazdı. Oturacak yer bulup da bir şeyler yiyip içebilenler şanslı sayılırdı. Birçok evliliğin temelleri de bu pastanede atılmıştır esasında. Gençler birbirlerini burada görürler, mahcup bakışmalar ardından filmlere öykünen aşklar yaşanırdı... Buket Pastanesi'ne gitmek "*Bugün Buket'e uğradım,*" demek müthiş havalı bir şeydi! Önce Buket Pastanesi terk etti o mekânı, uzun yıllar Ordu Sanat Evi (Or-Sev) kullandı. Buket Pastanesi, sanat evine evrilirken yürekleri sızladı bir zamanların mahcup ve mütenasip âşıklarının. Or-Sev de bir zaman sonra aldı pılını pırtısını başka bir köşeye çekildi ve Ordu Sineması binasının yok oluşuna dair süreç de içten içe başlamış oldu böylece. Ordu Sineması ve Buket Pastanesi için "*Ordu'nun sembolleridir*" demek tam da yerinde... Buket Pastanesi'nin açılışı 1962 yılına dayanır. Daha da öncesinde Rize Çamlıhemşinli Mehmet ve Vedat Kamber kardeşler tarafından Çamlı Kardeşler Pastanesi adıyla

açılan pastaneyle başlar Buket Pastanesi'nin hikâyesi. Ordu Sineması binası yapılıncaya 1967 yılında Ordu Sineması'nın altına taşınır. Buket Pastanesi 2012 yılına kadar varlığını sürdürse de bu yıldan sonra raflarını boşaltıp anılardaki yerini aldı. Pastanenin sahibi Baki Kamber de o sembollerden biridir. Pastane sahipleri 1950'lerden bu yana Ordu'da yaşamışlar ve Ordulular da onları bağrına basmıştı hiç şüphesiz. Buket Pastanesi, Ordulular için bir buluşma ve iletişim mekânı olmanın ötesinde birçok siyasetçiyi, sanatçıyı, futbolcu ve ülkenin önde gelen isimlerini de ağırlamıştı.

Olmadı, Buket Pastanesi direnemedi zamana. Adına rekabet dedikleri o azgın canavarın pençeleri arasında ufalandı gitti. Buket Pastanesi de tıpkı Ordu Sineması gibi bizler için sıradan iş yerleri değildi. Tarif edemediğimiz, gönülden bağlarımız vardı bu yerlerle.

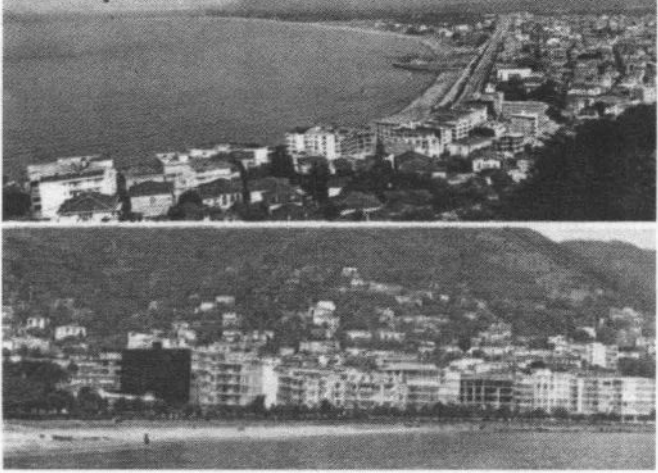

Baki Kamber, tıpkı hatırlardaki gibi kravatlı, muntazaman tıraşlı, Buket Pastanesi'nde tezgâhın ardında, her zamanki yerinde...

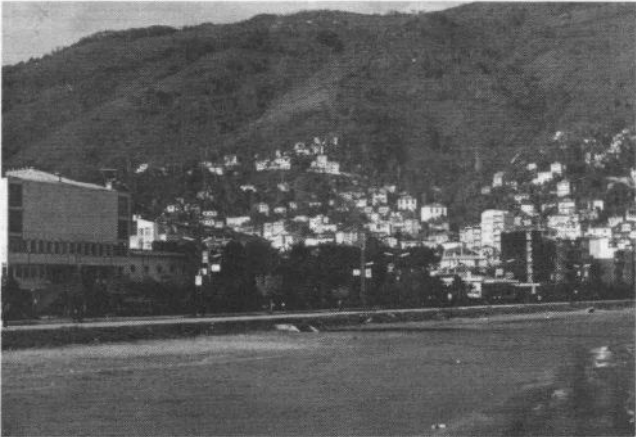
Özlüyoruz o yılları da o ilişkileri de...

Ordu Sineması'nın açıldığı dönem itibariyle Dünya ve Türkiye, sosyal ve siyasal anlamda ciddi bir sınavdan geçiyordu. Tüm dünyayı etkisi altına alan "sol rüzgârı" özellikle büyük

kentlerde üniversite öğrencileri arasında rağbet görüyor, etkinlikler yapılıyor, olaylar çıkıyordu. Özgürlükçü akımların etkisiyle örgütler kuruluyordu. Bambaşka kavramlarla ve alternatif yaşam biçimleriyle tanışıyordu ülke. Hiç şüphe yok ki Ordu'da da dünyada ve ülkede yaşanan bu siyasal farklılaşmanın izdüşümleri olmuştur.

Ordu Sineması'nın açıldığı dönemlerde Ordu'nun genel görünümü

1975 Yılı Ordu Sineması

Sinema sektörü altın çağını yaşıyordu. Televizyon yavaş yavaş evlere giriyordu ama hem yayın saatleri kısıydı hem de yayınlanan filmler sinemanın yerini tutmuyordu. Bu genel durum içerisinde Ordu Sineması başrollerini 'Gleen Ford' ve 'Stella Stevens'in paylaştığı 'Kuduz' adlı filmle perdelerini açar. Film, çölde bir adamı kuduz bir köpeğin ısırması ve çok geç olmadan, yetmiş iki saat içinde, adamın bir hastaneye yetiştirilmesi gayretini anlatmaktadır ki o dönemde bu filmi izleyenlerin çoğu, neredeyse tüm sahneleri, tüm ayrıntılarıyla hatırlamaktadır. Bu film 1966 yapımıdır ve 1967 yılında açılan Ordu Sineması'nda gösterilebilmektedir. Şimdiki tabiriyle vizyondaki filmleri izliyordu Ordulular.

Gleen Ford

Stella Stevens

Millet Sineması'nı emsal alırsak Ordu Sineması tam manasıyla Avrupaî tarzda düşünülmüştü. En güzel ve en temiz elbiseler giyilir, itinayla tıraş olunur, saçlar başlar muntazaman yapılır, makyajlar tam ayarında yapıp mis kokular sürünerek gelinirdi altı onbeş ya da sekiz otuz matinesine. Altı onbeş matinesinde yabancı filmler, sekiz otuz matinesindeyse yerli filmler gösterilirdi. Yukarıda da bahsedildiği gibi bu filmler vizyondaki filmler olup büyük kentlerin büyük sinemalarıyla aynı anda gösterime girerdi. Her matinede salon dolup

dolup taşardı. Şimdilerde futbol maçları için nasıl ki *'kombine kart'* uygulaması varsa o zaman da Ordu Sineması için *'abonelik'* sistemi vardı. Herkesin yeri belliydi. Kefelilerin kızları *'Oya, Filiz ve Gül'*ün yeri balkonda sol taraftaydı. Herkes yerini bilirdi. O altı yüz kişilik salon hep doluydu. *'Fruko buz, sade gazoz ve sandviç'* özellikle çocuklar için sinemaya gelmiş olmanın ayrı ve muazzam bir hazzıydı.

Türkan Şoray'ın kara gözlerini, Ayhan Işık'ın karizmasını, Hülya Koçyiğit'in asaletini, Zeki Müren'in aykırılığının doğallığını, Cüneyt Arkın'ın da bir zamanlar salon delikanlısı olduğunu, Belgin Doruk'un küçük hanımlı hâllerini, Fatma Girik'in hırsını, Filiz Akın'ın ecnebi meyilli hâllerini, Yılmaz Güney'in asiliğini, Turist Ömer'in avareliğini ve boş vermişliğini, Erol Taş'ın kini ve daha nicelerini Ordu Sineması'yla fark ediyordu Ordulular. *'Al Yazmalım'* ile sevginin emek olduğuna, göz uçlarında tuzlu sızılar birikerek tanık olacaktı Ordulular. Turist Ömer'in güldüren ama her anı dram yüklü maceralarına da *'Hayat işte'* deyip gülümsemeyi... Damakta Fruko buz tadı, kafalarının içinde izledikleri filme dair anlamlar yükleme yoğunluğu.

Sokakları balık kokan küçük bir sahil kentiydi Ordu. Herkes birbirini tanıyor ve komşuluk ilişkileri her şeyin üzerindeydi. Bu sosyal yapının bir gereği olsa gerek çoğunlukla mahallece gidilirdi sinemaya. Tüm mahallelinin en büyük eğlencesiydi sinema. Bunun yanında sinemaya alabildiğine uzak, kentin uzaklarında, yoksul insanların mahalleleri de tüm bunlardan bihaber yaşayıp gidiyordu. Ne kadar küçük de olsa birbirinden habersiz insanları da bir arada besliyordu, barındırıyordu Ordu. Kent küçüktü ya yaşama dair çelişkiler kocamandı.

Sinema, sadece Ordulular için önemsenen bir eğlence türü değildi. Tüm ülkede aynı rağbeti görüyordu aslında. Sinema dergileri basılırdı hususi ve yüksek tirajlarda satardı o

dergiler. Yine gazetelerin sinema ekleri ya da sayfaları en çok okunan, rağbet gören yayınlardı.

Ordu Sineması kesinlikle büyük bir ihtiyaçtı. Orduluların başta Samsun olmak üzere birtakım bahanelerle büyük kentlere sinema izlemeye gittikleri de şimdilerde hatırlarla sabittir. Böylesi bir ortamda dönemin önde gelen ticaret erbabının, Furtunların ve Kefelilerin bir araya gelip de bu alanda yatırım yapması hiç de şaşırtıcı değil. Olaya iktisadi açıdan baktığımızda da tam anlamıyla verimli bir yatırım söz konusudur. Bu ticari dehanın bir çıktısı olarak Karadeniz Bölgesi'nin en konforlu sineması açılmıştı. Şöyle genele vurduğumuzdaysa ülkenin en konforlu ilk üç sineması arasındaydı Ordu Sineması. Karadeniz'e nazır, nezih bir ortam... Ve bekleme salonu niyetine Buket Pastanesi...

Yeni Sinema Dergisi Mayıs 1968 Sayısı

Sinemanın saltanatı yetmişli yılların sonuna hatta seksenli yılların başlarına kadar sürdü diyebiliriz. Televizyonun artık her eve girmesi, yayın saatlerinin artması ve yayın kalitesinin

yükselmesi, videonun icadı VHS kasetlerle istenilen filmin ev ortamında izlenebilir hâle gelmesi sinema salonlarını boşalttı. Bu yıllarda Türkiye şu veya bu şekilde kabuk değiştiriyordu. Klasik ekonomi politika bir yana bırakılmış, ithal ikameci ekonomik model ve onun örgütlediği sosyal algı tasfiye ediliyordu. Artık ülkeye yabancı mal girişi serbestti ve tahmin edileceği gibi elektronik cihazlar için büyük ve bakir bir pazardı Türkiye. Televizyon yaygınlaşmış ve ucuzlamıştı. Renkli yayınlar yapılıyordu artık ve yukarıda bahsettiğimiz üzere video büyük bir icattı. Sinema sektörü ağır darbeler alıyordu ya çekilen filmlerin kalitesi de düşüyordu. Dar bütçeli, sanatsal özelliği olmayan ve ne yazık ki çoğunluğu porno içerikli filmler çekiliyordu. Sinemacılık artık pornoculuğa evrilmişti. Şunu gönül rahatlığıyla söyleyebiliriz ki Ordu Sineması, pornoya karşı çok direndi. Ama bir noktadan sonra o da teslim oldu ve beyaz perdesine şehvetin en moda olanını yansıtmak zorunda kaldı. Zorundaydı çünkü mesele olmak ya da olmamak meselesiydi bir yerde.

Ağır yaralar ve darbeler olsa da varlığını sürdürebilen Ordu Sineması'nın işletmeciliği 1990'da organizatör Vatan Çakmak'a geçiyordu. Vatan Çakmak, Ordu Sineması'na bambaşka bir elbise giydirir. Artık ülke çapında ünlü sanatçıların gelip konser verdiği, tiyatroların sahnelendiği güzide bir mekândır Ordu Sineması. Edip Akbayramlar, Haluk Leventler, Cem Yılmazlar, Yıldız Kenterler... Ama kötü olan şuydu; bina eskiyordu, duvarlar çatlıyor, sıvalar dökülüyordu. Yani yaşlanıyordu Ordu Sineması... Ordu Sineması'nı yeni baştan tadil edecek ne zaman vardı ne de imkân... O yaşlı sahne, o yıpranmış merdivenler, tüm hatırları içine çekmiş, saçlarına aklar düşmüş o duvarlar aslında bugünlerin habercisiydi de bir yerde.

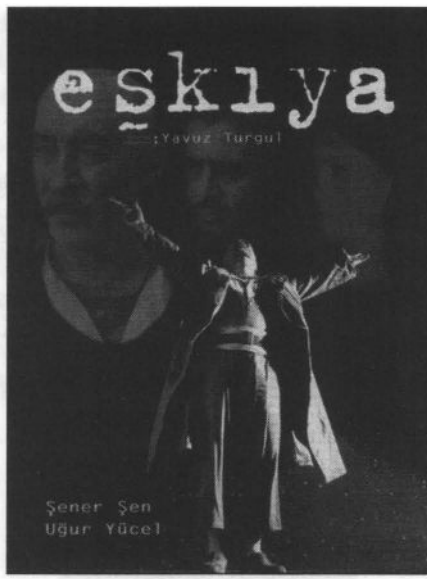

Vatan Çakmak ve Ordu Sineması

Ve 1996 yılında bir mucize olur. Ordu Sineması, o ilk yıllarında olduğu gibi dolup dolup taşmaya başlar... Mucizenin adı Şener Şen'in 'Eşkîya' filmidir. Türk Sinema sektörü artık sanatsal yanları güçlü, iddialı filmler çekmektedir ve bu filmler televizyonlarda sinemalarda yayımlandıktan neredeyse bir yıl sonra yayınlanırdı. İşte bu koz Ordu Sineması'na can suyu oldu.

Ardından gelen yıllarda ortaya çıkan gelişmeler yine Ordu Sineması'nın aleyhineydi. En büyük dezavantaj, bir zamanların en konforlu, en seçkin mekânı Ordu Sineması artık salaştan sayılıyordu. Yeni, konforlu ve modern çağların gereği gibi dizayn edilmiş sinemalarda, aynı anda birçok salonda birçok film gösterilebiliyordu. İnternet, DVD, CD gibi teknolojik devrimler de yine Ordu Sineması aleyhineydi. Hele adına 'korsan' dedikleri illegal yayıncılık palazlanır ki Ordu Sineması'nın tüm bunlarla rekabet edebilmesi artık imkânsızdır.

Artık sinema salonları çok farklılaşmıştı. Altmış yetmiş kenti gezip de gelen 'yorgun film'lerin makarada sarılıp da bantla yapıştırıldığı 'hoop makinist film koptu' protestoları çok gerilerde kalıyordu. Zaten Buket Pastanesi de alıp başını gitmişti, tadı kalmamıştı Ordu Sineması'nın. O da çekildi

*Eşkiya Filmi Ordu Sineması'nın yüzünü güldürmüştü
ya hükmü uzun sürmedi yine de...*

köşesine, kendi yok oluşunu seyre koyuldu çaresiz. Bir ara Ordu Sineması'nın kültür sanat merkezi gibi bir şeylere çevrilmesi dillendirildi, belediye talip oldu falan ya devamı gelmedi.

Yıl 2013, Ordu Sineması yıkılıyor. Tüm hatıralar ve şu satırlara kadar anlatmaya çalıştığımız her şey büyük iş makinelerinin sert darbeleriyle birer moloz hâline geliyor. 2014 yılına girdiğimizde Ordu Sineması'nın yerinde denize nazır modern bir bina yükselip hizmete açıldı. Adını da 'Sinema Hotel' koydular, Ordu Sineması'nın hatırına. Lüks restoran ve marka iş yerleri doldurdu o modern binanın içini de. Hatıralar ne kadar önemli olursa olsun değişim kaçınılmazdır. Şimdi artık ne Ordu Sineması var ne de bu sinemaya filmleri taşıyan pursantaj memurları...

Ordu Sineması'nı tarihindeki yerinde bırakarak tekrar Yılmaz Güney'e dönelim...

Yılmaz Güney, Adana içindeki tüm sinemalara film şeritlerini taşır, o filmlerin gösterimini sağlar ve hissesini alır, patrona getirirdi. Adana dışında yirmi iki kente daha filmleri götürürdü.

Gittiği her ilde, her ilçede, seyircilerle birlikte filmleri tekrar tekrar izliyor ve her defasında da filmi izleyen bu farklı insanların birbirinden farklı tavırlarına dalıp gidiyordu. Yılmaz Pütün, Yılmaz Güney olacağı zamanların senaryolarını yaşıyordu bilmeden, farkına varmadan.

Pursantaj memuru olmuştu ya aldığı para da para değildi hani. Yarı aç, yarı tok yaşayıp gidiyordu işte.

Yılmaz Güney, mih gibi bakışları, kara kaşları, iri burnu, zayıf yüzü ve kepece sayılacak kulaklarıyla ortalama bir yurdum insanı görünümündeydi. Onun hikâyesi, insanların kaderlerini dış görünümünün belirlemediği konusunda en klişe örnektir aslında. Yılmaz Güney'i bir kahraman yapan şey, dönemine göre çirkinden sayılan yüzüne inat, yüreğinin güzelliğiyle, dişiyile tırnağıyla hayallerini gerçekleştirmiş olmasıdır.

Kazandığı para günlük yedi liraydı ve neredeyse hiçbir ihtiyacını görmeye yetmiyordu, durum böyleyken bir de yevmiesini altı liraya düşürürler, artık Ant Film'den ayrılması

kaçınılmazdır. Sekiz lira yevmiyeyle Kemal Film'e porsantaj memuru olarak girer. Bir süre Kemal Film'de bu paraya çalışır ve ayrılır. Aylık iki yüz altmış liraya Dar Film Adana bürosunda çalışmaya başlar.

Sinema artık onun hayatının her anına giriyordu... Sadece çalışıp da para kazandığı iş değildi sinema, oyunlarına da giriyordu. Arkadaşlarıyla bir araya geldiklerinde, elini kamera gibi kullanarak çekim yapar ve rolden role girerlerdi. Kendilerince uydurdukları senaryoları oynarlar, sinemadaki ünlü oyuncuların adlarını birbirlerine takarlardı.

Adana'da yaz uzun sürerdi. Uzun yaz günlerinde sinema tek ve en ucuz eğlenceydi. Bu tek ve en ucuz eğlenceden en çok mahrum olan da çocuklardı.

Neredeyse her köşe başında yazlık sinemalar vardı ve bu sinemalarda gösterilen filmler hemen her gece değiştirilirdi... Bu yoksul mahallelerin çocukları için sinema, emsalsiz bir şenlikti.

Bu yazlık sinemalara filmleri genç, esmer, dal gibi ince, upuzun bir delikanlı; paslı bisikletiyle, paslı kutuların içinde getirirdi. Bu genç ve uzun adam, o paslı bisikletin çocukluğunun en büyük hayallerinden biri olduğunu hatırlıyor muydu acaba? Yazlık sinemalara film taşıyan bu porsantaj memuru Yılmaz Güney'di elbette. Çocuklar bu esmer adamı sinemanın arka kapısında umut ve merakla beklerlerdi. Sinemaya girip de o gölge ve yalan mucizesini izleyecek paraları yoktu bu çocukların. Film başladığında, Yılmaz abileri arka kapıyı açacak ve gizlice içeri alacaktı bu çocukları. Bu her defasında böyle oluyordu çünkü. Yılmaz Güney'i halkının gönlünde Çirkin Kral yapan özelliklerinden biri, işte bu halka yakın, hâlden anlayan tavırları olacaktır.

Yılmaz, tüm hayatı boyunca hep çalışmıştı. Çalışırken tahsilini de ihmal etmemişti. Öyle çok parlak bir öğrenci değildi.

Vasat bir seyirde okuyordu. Amacı üniversite okumaktı ya imkânları dikkate alındığında hem okuyacak hem de çalışacaktı.

Bu arada Yılmaz'ın okuma ve yazma serüvenine yer vermeden geçmemek lazım. Ta çocukluğundan beri okumaya düşkündü Yılmaz. Edebiyata olan düşkünlüğü onu yazmaya yöneltiyordu. Lise ikiye geldiğinde bu yazma işini iyice geliştirmiş, gazete ve dergilere yazdığı hikâyeleri, şiirleri gönderiyor ve bunlar da yayınlanıyordu. "Salkım," "Nasır," "Doruk" gibi dergilerde yazıları çıkıyordu.

Bir de türküleri çok seviyordu. Etrafındaki herkes bir şekilde türkülerle iç içeydi. Türkülerle yaşıyordu hayat. Yılmaz en çok da 'Yenice Yolları' türküsünü severdi. Yeniceli olduğundan mı yoksa türkünün sözlerinden, gaydasından mı bilinmez ama tüm türkülerden bir başka seviyordu Yenice Yolları'nı.

*Yenice yolları bükülür gider
Zülûf ağ gerdana dökülür gider
Yiğidin sevdiği güzel olunca
Ömrü sıra sürünür gider.
Kırmızı gül olsan har olmazsın
Azrail olsan can alamazsın
Dünyayı kalbura koysan elesen
Sen de benim gibi yar bulamazsın*

Halkevi'nin bahçesinde her daim edebiyat konulu sohbetler olurdu ve Yılmaz elinden geldiğince bu sohbetlere katılmaya çalışırdı.

Yazmak, Yılmaz için arınmak gibi bir şeydi. O, zulüm ve vicdansızlığın kol gezdiği sisteme, anlayışa tarif edemediği bir şekilde karşıydı. Aykırı bir dünyası vardı. Hayata bakış açısı, algılama şekli ve verdiği tepkiler hep beklenenin ve alışılmışın dışındaydı. Bir arayış içindeydi ya aradığının ne olduğunu ve bu yolun sonunda neyle tanışacağını kestiremiyordu bilinci.

İlk okuduğu romanlardan biri olan 'Pal Sokağı Çocukları'ndan çok etkilenmişti. Böyle güzel şeyler yazmayı hayal ederek çok okudu. Fransız ve Amerikan Edebiyatına dair külliyatlı bir birikime sahip oluyordu. Tüm yokluğa ve sıkıntıya rağmen on yedi-on sekiz yaşlarındayken yaklaşık dört yüz kitaplık bir kütüphanesi de oluyordu. Okuyordu ya sistematik bir okuma değildi bu; gelişi güzel, dağınık, bir şeyi hedeflemeyen bir okuma serüveniydi...

Bir arkadaşı, kırmızı ciltli küçük bir defterden Nazım Hikmet'in "O Mavi Gözlü Bir Devdi" şiirini okuduğunda yıl 1955'ti ve Yılmaz Güney, bir daha asla vazgeçmeyeceği Nazım Hikmet'le tanışıyordu.

O MAVİ GÖZLÜ BİR DEVDİ

*O mavi gözlü bir devdi.
Minnacık bir kadın sevdi.
Kadının hayali minnacık bir evdi,
bahçesinde ebruli
hanımeli
açan bir ev.*

*Bir dev gibi seviyordu dev.
Ve elleri öyle büyük işler için
hazırlanmıştı ki devin,
yapamazdı yapısını,
çalamazdı kapısını
bahçesinde ebruli
hanımeli
açan evin.*

*O mavi gözlü bir devdi.
Minnacık bir kadın sevdi.
Mini minnacıktı kadın.*

*Rahata acıktı kadın
yoruldu devin büyük yolunda.
Ve elveda! Deyip mavi gözlü deve,
girdi zengin bir cücenin kolunda
bahçesinde ebruli
hanımeli
açan eve.*

*Şimdi anlıyor ki mavi gözlü dev,
dev gibi sevgilere mezar bile olamaz:
bahçesinde ebruli
hanımeli
açan ev...*

Yılmaz, hemen o akşam Nazım'ın bu şiirini ezberler. Ezberler ve bir daha asla unutmaz bu şiiri.

1955 yılı Yılmaz'ın Yılmaz Pütün imzasıyla yayınlanan "Yaprak ve Çiçek" adlı ilk öyküsünün de yayınlandığı yıl oluyordu.

1956 yılında gecikmeli bir şekilde lise biter ve aynı yılın sonbaharında Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ne kaydını yaptırır. Derslerin devam zorunluluğu yoktur ve kaydını yaptırır Adana'ya döner, hem çalışacak hem de okuyacaktır. Niyeti budur.

Adana'da Dar Film'de çalışmaya devam eder ama hem okul hem iş bir arada yürümez. Dönem sonunda sınavlara dahi giremez.

Dar Film'le iş yoğunluğu ve içinde büyüyen İstanbul'a gitme hevesi, yine üniversite okuma bahanesiyle vücut bulur ve İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'ne kaydını yaptırır. 3 veya 5 Ekim 1957 günü Yılmaz Pütün İstanbul'a gelir.

Şu İstanbul, şu taşı toprağı altın kent, şu yedi tepeli şehir, kimlerin umudu olmadı ki? Onlarcasına umut olurken bir o kadarının da umudunun tükendiği yerdi İstanbul!

Bu efsunlu kent, tarihin her döneminde hep cazibe merkeziydi. Bana sorarsan '*insanlığın başkenti İstanbul*'dur. Her şey için, her şeyin en iyi yapılacağı ya da en iyi kepaze olunacak kentti İstanbul!

En iyisi İstanbul'u anlatmayı Vedat Türkali'ye bırakmak:

İSTANBUL

*Salkım salkım tan yelleri estiğinde
Mavi patiskaları yırtan gemilerinle
Uzaktan seni düşünürüm İstanbul
Bin bir direkli Haliç'inde akşam
Adalar'ında bahar
Süleymaniye'nde güneş
Hey sen güzelsin kavgamızın şehri*

*Ve uzaklardan seni düşündüğüm bugünlerde
Bakışlarımda akşam karanlığın
Kulaklarımda sesin İstanbul*

*Ve uzaklardan
Ve uzaklardan seni düşündüğüm bugünlerde
Sen şimdi haramilerin elindesin İstanbul*

*Plajlarında karaborsacılar
Yağlı gövdelerini kuma sermiştir.
Kürtajlı genç kızlar cilve yapar karşılarında
Balıkpazarı'nda depoya kaçırılan fasulyenin
Meyvesini birlikte devşirirler
Sen şimdi haramilerin elindesin İstanbul*

*Et tereyağı şeker
Padişahın üç oğludur kenar mahallelerinde
Yumurta masalıyla büyütülür çocukların*

*Hürriyet yok
Ekmek yok
Hak yok
Kolların ardından bağlandı
Kesildi yolbaşların
Haramilerin gayrısına yaşamak yok*

*Almış dizginleri eline
Bir avuç vurguncu müteahhit toprak ağası
Onların kemik yalayan dostları
Onların sazi cazı villası doktoru dişçisi
Ve sen esnaf sen söyle sen memur sen entelektüel
Ve sen
Ve sen haktan bahseden Ortaköy'ün Cibali'nin işçisi
Seni öldürürler
Seni sürerler
Buhranlar senin sırtından geçiştirilir
İpek şiltelerin ıstakozların
ve ahmak selameti için
Hakkında idam hükümleri verilir*

*Haktan bahseden namuslu insanları
Yağmurlu bir mart akşamı topladılar
Karanlık mahzenlerinde şehrin
Cellatlara gün doğdu
Kardeşlerin acısıyla yanan bir çift gözün vardır
Bir kalem yazın vardır
Dudaklarını yakan bir çift sözün vardır
Söylenmez*

*Haramiler kesmiş sokak başlarını
Polisin kırbacı celladın ipi spikerin çenesi baskı makinesi
Haramilerin elinde*

*Ve mahzenlerinde insanlar bekler
Gönüllerinde kavga gönüllerinde zafer
Bebeklerin hasreti içlerinde gömülü
Can yoldaşlar saklıdır mahzenlerinde*

*Boşuna çekilmedi bunca acılar İstanbul
Bulutların ardında damla damla sesler
Gülen çehreleri ve cesaretleriyle
Arkadaşlar çıktı karşıma
Dindi şakalarımın ağrısı*

*Bir kadın yoldaş tanırdım
Bir kardeş karısı
Hasta ciğerlerini taşıdığı çelimsiz kemikli omuzları
Ve hüzünlü çehresiyle bebelerini seyrederdi
Cellatlara emir verildiği gün haramilerin sarayında
Gebeliğin dokuzuncu ayında
Aç kurtların varoşlara saldırdığı
Tipili bir gece yarısı
Sirtında çok uzak bir köyden indirdi
Otuzbeş kiloluk sırrımızı
Zafer kanlı zafer kıpkırmızı*

*Boşuna çekilmedi bunca acılar İstanbul
Bekle bizi
Büyük ve sakın Süleymaniye'ne bekle
Parklarıyla köprüleriyle kuleleriyle meydanlarıyla
Mavi denizlerine yaslanmış
Beyaz tahta masalı kahvelerinle bekle
Ve bir kuruşa Yeni Hayat satan
Tophane'nin karanlık sokaklarında
Koyunkoyuna yatan
Kirli çocuklarıyla bekle bizi*

Bekle zafer şarkılarıyla caddelerinden geçişimizi
Bekle dinamiti tarihin
Bekle yumruklarımız
Haramilerin saltanatını yıksın
Bekle o günler gelsin İstanbul bekle
Sen bize layıksın

Dostluğu ve sevgiyi, yeni doğmuş tüm bebeklerin yüreğine yazmak isterdim, onlarla birlikte büyüsün bütün dünyayı sarsın diye...

Yılmaz farklı yayınlar okumakta, farklı insanlarla ilişkiler kurmakta, sohbetler etmektedir. Bilinçli bir tavırla ya da farkında olmaksızın bir arayış içindedir aslında.

Okuma ve yazma serüveni böylesine enteresandır işte. Zaman gelir, içinde bulunduğun şartlara ve ilişkilere ait olmadığını hissedersin ve görmemiş de duymamış da olsan, bilirsin ki bir yerlerde seni içine alacak ve mutlu olacağı bir yer vardır.

Yazmak; okumakla, okuyup biriktirmekle başlayan bir süreçtir. Kaliteli ve sistematik okumanın bir çıktısıdır yazmak, yazabilmek. Yılmaz Güney, bu anlamda ele alındığında okumaya ve yazmaya âşık bir adamdı. İstanbul'a da yazar olabilmek hayaliyle gelmişti... O, iyi ve çok büyük bir yazar olmak istiyordu, tıpkı Yaşar Kemal gibi...

Yazarlık hayat kazanılır mıydı? Bunun çok da önemi yoktu, o sadece yazmak istiyordu. Yazar olmak!

Yıllar sonra diyecekti ki:

"...Gerek yazmak gerekse sinema yapmak benim varlık nedenimdir. Bugün verdiğim demokrasi mücadelesinin en temel araçlarıdır. Cezaevinde ancak yazabilirdim. Bir direnme biçimi olarak yazmak, kendimi sürekli şekilde diri tutmak yani yaşamak! Bütün roman ve hikâyelerimi cezaevinde yazdığım düşünülürse, yazma eyleminin anlamı daha iyi anlaşılacaktır..."

Yazı, etkili ve kalıcı iletişim adına en güçlü kaynaktır. İnsanlık tarihi yazının bulunmasıyla aydınlatılmış, anlam kazanmış, bugüne taşınmış ve geleceğe aktarılabilmiştir. Medeniyet adına ne varsa ve bundan sonra da ne olacaksa yazı sayesinde olacaktır. Üstelik şu yeryüzündeki savaşları, yoklukları ve yoksullukları durduracak, acıları dindirecek tek gerçek de yazıdır. Yazı sayesinde ortak dil bulanacak, yazı sayesinde birbirimizden haberdar olacağız ve yine yazı sayesinde çözümler arayacağız.

1957-1958 eğitim-öğretim yılında İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'ne kayıt yaptıran Yılmaz Güney, çeşitli nedenlerle okula devam edememiştir.

1957 yılının sonbaharındır. İstanbul'a gelmiş midir yoksa İstanbul'a gitmiş midir ifade etmek zor ama kafasında tek bir ideal vardı *"Yazar olmak!"*

"...Bir süre sonra yolumu seçtim. Yazar olacaktım. Köyümü gösterecekler, 'Yılmaz bu köydendir' diyecekler..."

En büyük hayalini ifade ederken de hayalinin gerçekleşmesi durumunda da köklerinden kopmayan/kopmayacak/kopamayacak bir adamdır Yılmaz Güney.

İstanbul'a gitmek, yeni ve bambaşka ilişkiler geliştirmek demektir... İstanbul'a gitmek için tek sebep de üniversite okumasıydı ve okumaktan çok da çalışmaya ihtiyacı vardı. Çünkü Adana'da kendisine para gönderecek kimse yoktu. Çalışmak, para kazanmak ve kendine bakmak zorundadır.

İstanbul'da yeni ve güçlü ilişkiler edinecektir ve kendini geliştirecektir. Bu maksatla yazarların, şairlerin sıkça uğradıkları mekânlara gidip gelmeye başlar. Birçok şair ve yazarla tanışır, konuşur, ilişki kurar ancak bilincinin yetmediğinin de farkındadır.

Dar Film Merkezi'nde çalışmakta ve o ara Onat Kutlar gibi isimlerle tanışma fırsatı bulmaktadır. Gururlu, özgüveni yüksek bir delikanlıydı Yılmaz. Sinemayı seviyordu ama sinemacı olmak gibi bir hayali de yoktu. O, yazar olacaktı. İyi ve büyük bir yazar olacaktı. Bir gün Yılmaz'ın köyünü gösterecekler ve *"Yılmaz bu köydendir,"* diyeceklerdi... Tıpkı Yaşar Kemal gibi, tıpkı Orhan Kemal gibi...

1950'li yıllar dünyada *"Soğuk Savaş"* olarak tabir edilen siyasi atmosferin hâkim olduğu yıllardı. Antikomünist politikaların bir sonucu olarak komünizm ve sosyalizm adına hiçbir kaynak yoktu. Yazılan, çizilen, söylenenlerin komünizmle

ilişkilendirilmesi ve 'komünizm propagandası yapılıyor' suçlaması oldukça yaygın ve ciddi bir tehditti. Yılmaz Pütün "Üç Bilinmeyenli Eşitsizlik Sistemleri" başlıklı bir hikâyeye yazmıştı ve bu hikâyesi yüzünden de komünizm propagandası yapıyor gerekçesiyle 141. maddeden yargılanıyordu. İşin aslı, yargılama süreci hiç de iyi gitmiyordu. Bir ceza alacağı muhakkaktı.

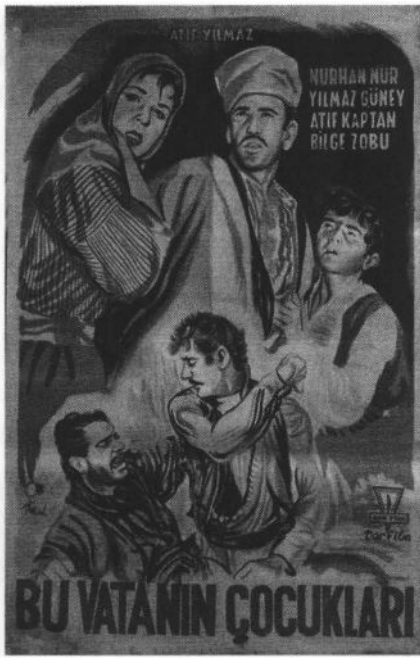
Yılmaz Pütün'ün yazdıklarını beğenenler olduğu gibi basit ve soyut bulanlar da vardı.

Yılmaz, bir taraftan gazete ve dergilere yazılar yazıyordu; diğer yandan sinemayla iç içeydi. Sinemayla iç içelik ve yazma kabiliyeti onu senaristliğe itiyordu.

141. maddeden yargılandığı için gazete ve dergilere yazdığı yeni yazılarında 'Pütün' soyadı yerine 'Güney'i kullanmaya başladı. Güney soyadını tercih etmesinde Adanalı oluşunun yani bu ülkenin güneyinden oluşunun etkili olduğunu düşünüyorum.

Dar Film, sinema sektörü için malzeme temin edip satan bir firmaydı ve işi büyütüp senaryo yazmak ve film çekmek gibi alanlara da girmek istiyordu. Bu arayış içerisinde Atif Yılmaz, Yaşar Kemal'e ait "Bu Vatanın Çocukları" eserini filme çekmek üzere yönetmen koltuğuna oturur. Filmin senaryosu üzerine konuşulup tartışılırken Yılmaz Güney'in sağladığı katkılar dikkatten kaçmaz ve Yılmaz Güney bu filmde yönetmen yardımcısı olarak görev yapar, bu sayede de resmen sinema sektörüne atılmış olur.

Filmin çekimlerine geçilecektir ki başrol oyuncusuyla para konusunda anlaşılabilir ve başrol oyunculuğu Yılmaz Güney'e kalır.

Yönetmeliğini Atıf Yılmaz'ın yaptığı filmin senaryosunu Yaşar Kemal, Yılmaz Güney ve Atıf Yılmaz yazmıştır. Yılmaz Güney, Atıf Yılmaz gibi büyük bir yönetmen ve Yaşar Kemal gibi büyük bir yazarla tanışmış, iş yapmıştır.

Filmin hikâyesi özetle şöyledir:

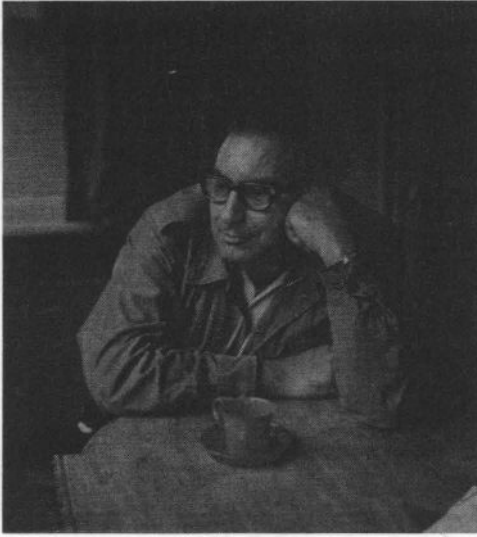
"Kurtuluş Savaşı yıllarıdır. Gaziantep'teki ulusal cephenin kuruluşuyla ilgili savunma belgelerini içeren mektubun Ankara'ya ulaşması, Mustafa Kemal Paşa'nın eline geçmesi gerekmektedir.

Bu belgeleri Paşa'ya ulaştırma görevini üstlenen genç adam (Ali Ekdal) gizlice yola çıkar. Ancak durumu öğrenen padişah, iki adamını genç adamın peşine takıp onu izletir. Genç adam, peşindekilerden kurtulamaz ve yolda öldürülür. Bu kez ölen adamın on bir yaşlarındaki oğlu (Atilla Engin) görevi teslim alır. Kız kardeşiyle (Nesrin Gökaya) birlikte belgeleri Paşa'ya götürmek üzere yola devam ederler."

Yılmaz Güney artık Yaşar Kemal'le tanışmıştır. Ve ben, 28 Şubat 2015 Pazar günü bu dünyadan elini eteğini çekip de izini ve eserlerini bırakan bu büyük adamı özel bir başlıkta anmadan, onun o aziz hatırası karşısında saygı duruşunda bulunmadan geçmeyi doğru bulmuyorum.

Yaşar Kemal'e Saygı Duruşu!

Torosların, Çukurova'nın, Anavarza'nın toprağı gibi ustanın yüzü... Bu yüzden, bu gözden, safi bereket doğacaktı elbette... Işıklar içinde uyu İnce Memed!

YAŞAR KEMAL'İN VASIYETİ

1- Benim kitaplarımı okuyan katil olmasın, savaş düşmanı olsun.

2- İnsanın insanı sömürmesine karşı çıksın. Kimse kimseyi aşağılayamasın. Kimse kimseyi asimile edemesin. İnsanları asimile etmeye can atan devletlere, hükümetlere olanak verilmesin.

Benim kitaplarımı okuyanlar bilsinler ki bir kültürü yok edenlerin kendi kültürleri, insanlıkları ellerinden uçmuş gitmiştir. Benim kitaplarımı okuyanlar yoksullarla birlik olsunlar, yoksulluk bütün insanlığın utancıdır. Benim kitaplarımı okuyanlar cümle kötülüklerden arınsınlar.

Yukarıdaki mesaj, Bilgi Üniversitesi tarafından Kasım 2014'te Yaşar Kemal'e fahri doktorluk unvanı verilecekken Yaşar Kemal'in sağlık sorunları sebebiyle katılamamasından dolayı bizzat kendisi tarafından üniversiteye iletilmiştir. Bu mesaj, Yaşar Kemal'in vasiyeti niteliğinde kabul edilmiş olup büyük usta, giderken bile derin ve büyük izler bırakarak bilge öğütler vererek gidiyordu.

Gerçek adı Yaşar Sadık Kemal Göğceli olan büyük yazar, 6 Ekim 1923 tarihinde Osmaniye'de dünyaya gelmiştir. Kürt asıllı olan Yaşar Kemal, ömrünü barışa adamıştır. Hayatının her aşamasında savaşa ve her türden zulme karşı duran büyük yazar, halkının hikâyelerini, tarifsiz bir ustalıkla betimlemiş, Anadolu tarihini roman diliyle günümüze yazmıştır.

Yılmaz Güney'le tanışmaları ve ilişkilerinin gelişmesine gelince... Bu bile tek başına ele alınması icap eden bir hikâyedir aslında.

Yılmaz, İstanbul'a gelince Tünel'de bir pansiyona yerleşir ve bir zaman sonra parasını ödeyemediği için pansiyondan atılır. Hani büyük şehre geldiğinde ilk iş tanınmış eş, dost, akraba veya hemşeriyi aramak olur ya Yılmaz'ın aklına da Yaşar Kemal gelir. Neticede Adanalı'dır. Bakarsın bir faydası dokunurdu.

Yaşar Kemal'se o zamanlar Cumhuriyet'te çalışıyordu. Babıali'de adı 'Ağır İşçi'ye çıkmıştı. Mektupları okuyor, röportaj yapıyor, fıkra yazıyor ve bunlara ek olarak bir de makale kaleme alıyordu... Çok yoğun çalışmaktadır ve içeriye kimsenin alınmamasını ister, sadece Adanalılar alınabilirdi...

Bir gün kapıdakiler:

"Adanalı birisi geldi," diye haber salarlar.

“Gönderin gelsin,” der Yaşar Kemal.

Az sonra esmer, kara kuru, uzun boylu, dal gibi incecik bir delikanlı girer içeriye. Üniversite okumak için geldiğini, İktisat fakültesinde okuduğunu, Tünel’de tuttuğu pansiyonun parasını ödeyemediği için sokağa atıldığını ve para kazanması gerektiğini bir çırpıda anlatır. Bir de yazdığı hikâyelerden birini Yaşar Kemal’e okutur. Yaşar Kemal bakar ki Türkçesi sağlam. Yılmaz’ı alır ve gazetenin Genel Yayın Müdürü Cevat Fehmi’ye gidip överek Yılmaz’a yardımcı olmaları gerektiğini söyler. Cevat Fehmi, olumsuz bakmaz bu isteğe.

“İyi ya, bulursan bir işe al.” der.

Gazetede bir iş bulamazlar tabii ki... Başka bir iş bulmak lazımdır ve Yaşar Kemal, Yılmaz’a sorar:

“Sen ne iş yaparsın?”

Yılmaz işsizdir, parasızdır ve iş seçmek gibi bir lüksü de yoktur.

“Ne iş olsa yaparım,” der, her işsiz gibi.

Aldığı cevaba şaşırmasa da istediği cevap bu değildir Yaşar Kemal’in ve birden aklına gelir.

“Adana’da ne iş yapardın?”

“Sinemalara kaset taşırdım. Alsaray Sineması’ndan Asri Sinema’ya kadar... Hepsine.”

Yaşar Kemal o zamanlar *“Bu Vatanın Çocukları”*nı yazmış ve Dar Film’e satmıştır. Atıf Yılmaz filmin rejisörüdür. Atıf Yılmaz, Yaşar Kemal’e başrol oyuncusunu bir türlü beğendirememektedir. Kimi gösterdiyse Yaşar Kemal beğenmiyordur ve bu şekilde aradan dört beş ay geçmiştir, firma da filmi bir an önce çekmek istiyordur.

Atıf Yılmaz’a:

“Atıf, ben geçenlerde Adana’ya gitmiştim, bir çocuk gördüm, yetenekli, uzun boylu, yakışıklı. Ben bu çocuğu çok beğendim.” der Yaşar Kemal.

Atıf Yılmaz:

"Gönder," der.

Yaşar Kemal, Yılmaz'a:

"Al şu taksi parasını," der ve Yılmaz'ı Atıf Yılmaz'a gönderir.

İşte Yaşar Kemal'le başlayan bu serüvenin ardından Yılmaz Güney adı tıpkı Yaşar Kemal gibi tarihe altın harflerle yazılacaktı.

Çukurova, Yaşar Kemal'den esirgemediği bereketini Yılmaz Güney'den de esirgememişti ve Yaşar Kemal, Yılmaz Güney'deki bu cevheri ilk fark edenlerden biri olmanın ötesinde ona ciddi bir destek sağlayıp elinden tutmuştu. Yılmaz Güney'se Yaşar Kemal'e olan saygısını asla yitirmemiş ve vefa borcunu da unutmamıştır.

Şimdi ikisi de yok! Dediği gibi büyük ustanın:

"O güzel insanlar, o güzel atlara binip gittiler. Demirin tuncuna, insanın piçine kaldık."

*“...Halkın sanatçısı, halkın savaşçısı demektir.
Savaşçılar ölür fakat onların yarattığı birikimler,
onların bıraktığı sağlıklı miras, çok sonralara ulaşacaktır...”*

Üç Bilinmeyenli Eşitsizlik Sistemleri

İstanbul'a gelirken hayalinde yazar olmak vardı, kulağında da babasının '*Büyük adam olacaksın!*' telkinleri... Adana'dayken yokluk, yoksulluk ve açlıkla boğuşurken anlamıştı büyük adam olamayacağını. Şimdi İstanbul'a gelmişti ve İstanbul'a geldiği o ilk günlerde büyük adam olamayacağını bir kere daha anlamıştı.

Babasının, Allah'ın bir garip kulu Hamit Çavuş'un, o büyük adam bildikleri var ya alayı hikâyeydi; hiçbiri büyük adam falan değildi. O, küçük adam olarak yaşamaya mahkûm, Adana'nın Yenice'sinden Yılmaz Pütün'dü işte... Yani şu dünyanın küçücük bir coğrafyasının küçücük bir köyündendi işte... Bunca küçüklük arasından sıyrılıp da nasıl olacaktı büyük adamlık? Peeeeeh! Saçma...

Yılmaz, şu koskocaman dünyanın mikro ölçekteki o köyünden gelmiş olmaktan dolayı asla hicap duymadı, aksine gururlandı bununla. Büyük adam olmayı, o küçücük köyünü şenlendirmek, şerefleştirmek için istedi hep. Aslına bakarsanız bin bir umutla, hayalle geldiği İstanbul'u da bir türlü sevememişti... Bu koskoca şehirde, dal gibi ince, 1,83 metrelik bir yabancıydı Yılmaz. İstanbul'da yaşadığı tüm o yıllar boyunca her an çekip de Yenice'ye gidecekmiş gibi geldi Yılmaz'a... Onun içinde İsmail'le atçılık oynayan ve "*Kimsenin atı olmayacağız,*" diye yeminden öteye sözler veren bir çocuk özlemi vardı hep.

Gabriel García Márquez'in "Yüzyıllık Yalnızlık" adlı o muhteşem eserinde şöyle bir ifade geçer:

"İnsanın oturduğu toprakların altında ölüleri yoksa o adam, o toprakların insanı değildir."

Yılmaz'ın İstanbul'la bu anlamda bir bağı yoktu ki! Onun kökleri Adana'daydı! Ve biliyordu ki bir gün köklerine dönecekti.

Yılmaz Güney'in bu hâllerine tanık olup da yazarken bir çeşit empati de yaşamıyor değilim hani... Yazmanın nasıl bir hastalık olduğunu iyi bilirim. Okuma yazmayı öğrendiğim günden beri okuyor ve yazıyorum. İlkokuldayken her okulda olduğu gibi bizim okulda da bir duvar gazetesi vardı. Duvar gazetesinden sorumlu öğretmen benden illallah etmişti, her gün elimde ya bir hikâye ya bir şiir "*Öğretmenim bunu da asalım,*" diye taciz ediyorum...

Sonraki yıllarda okuma ve yazma hevesim hiç bitmezken çocukluğum, köklerim ve köyüm hep dipdiri idi dimağım da... Zamanı geldiğinde kurgularla süsleyip roman ediyordum köyümü ve "*Çalı Çileği*" diyordum adına... Demem o ki adam dediğin köklerine sahip çıkacak!

Yaşar Kemal'in desteği ve referansı ile Atıf Yılmaz'a gitmesi, çekilecek olan filmin senaryosuna ciddi katkılar sunması, ikinci asistan olarak işbaşı yapmasıyla artık talihin de Yılmaz'dan yana döndüğü görülmektedir. Başrolü çok beğenmiştir ve başrol oyuncusuyla yaşanan bir sorundan dolayı ortaya çıkan boşluktan da faydalanarak başrole talip olur ve rolü de kapar. Bu rolden sonra müthiş bir özgüven gelir Yılmaz'a... Bundan sonrası için artık o kapı açılmıştır... Önemli olan o kapıyı aralayabilmektir ve Yılmaz, zamanı gelip de sonuna kadar açacağı o kapıyı bu ilk filmle aralamıştır.

Daha sonra Yaşar Kemal'in yazdığı "*Ala Geyik*" filminde de başrol oynar. Yıl 1959... *Ala Geyik* iyi iş yapar ve Yılmaz Güney'in adı artık 'jön' olarak anılmaya başlar.

Yılmaz Güney, İstanbul'a gelirken yazar olacaktı. Rejisörlük, senaristlik hele hele aktörlük ve filmlerde başrol oynamak aklının ucundan bile geçmiyordu.

O dönemler sinema sektörüne, edebiyata ilgisi olan, edebiyattan gelen, çok okuyup da yazan yönetmen yardımcısı ve senarist yoktu. İşte bu boşlukta Yılmaz Güney hemen fark edilmiş ve parlamıştı.

Atıf Yılmaz'ın yönetmeliğini yaptığı "*Tatlı Bela*" adlı filmin çekimleri devam etmekteydi. 15 Haziran 1961 Perşembe günü sete polisler gelir ve:

"*Yılmaz Pütün'ü almaya geldik,*" der.

Sebebini sormaya gerek yoktu "*Üç Bilinmeyenli Eşitsizlik Sistemleri*" başlıklı hikâyesinde komünizm propagandası yapıyor diye yargılanıyordu ve şimdi de hüküm verilmişti:

1,5 yıl ağır hapis!

6 ay sürgün

Ve

Ömür boyu amme haklarından mahrumiyet!

Ağır Hapis...

Sürgün...

Amme haklarından mahrumiyet... Hem de ömür boyu...

Sebep?

Yazmak!

Dört duvar olduktan sonra demir ranza, nemli duvar ve dar avluda, dipsiz voltalara esir olduktan sonra o cezanın ağırla hafifi neyi fark ettirecekti ki?

Peki ya sürgün!

Konya'ya sürgüne gönderilecekti! Bu memleketin her yanı vatan değil miydi? "*Toprak, uğrunda ölen varsa vatandır.*" deniliyorsa, bu topraklar uğruna tarihe mal olmuş kahramanlık destanları yazılarak ortaya konulmuş bağımsızlık savaşları da göğsümüzü kabartırken o vatanın bir köşesine sürgün edilmek de ne demektir?

Peki, ya o amme haklarından men edilmek! Yani devlet memuru olamayacaktı, yani milletvekili, belediye başkanı olamayacaktı.

Tüm bu cezalara konu o süreci ve algıyı şimdilerde anlayabilmek gerçekten de güç. Şu satırları o gün şartlarında yazmış olsaydım ve elinizdeki şu kitap o günün şartlarında yayınlanmış olsaydı, seksen bir ilin her birinde ayrı ayrı asarlardı beni!

Yılmaz Pütün adıyla, henüz komünizm nedir, sosyalizm nedir zerre bilgisi ve farkındalığı yokken yazmış olduğu bir hikâyenin, akli evvel bir idareci tarafından ya da akıllara zarar bir mevzuat yüzünden *“komünizm propagandası yapmakla”* ilişkilendirmesi ve üzerine de 1,5 yıl hapis, 6 ay sürgün ve amme haklarından men cezası verilmesi ancak tam bir *“delilik”* ve *“cinnet”* hâliyle açıklanabilir.

Yılmaz Güney savcıya:

“Marks, Engels, Lenin gibi komünistlerin tek bir kitabını okumadım ve fikirleri hakkında da bir bilgim yok. Buna rağmen nasıl olacak da komünizm propagandası yapacağım?”

Savcı, kendinden emin ve de karardır:

“Biz sizin ne olduğunuzu, ne olacağınızı biliriz.” der.

Film setinden gözaltına alınan Yılmaz Güney, bir süre Üsküdar Paşakapı Cezaevi’nde yatar. Ardından Nevşehir Cezaevi’ne nakledilir... Bu hapislik Yılmaz Güney’in hayatında tam anlamıyla bir dönüm noktasıdır. Yılmaz Güney, sistematik okumaya ve romanlarını yazmaya cezaevlerinde başlayacaktır. İlk romanı *“Boynu Bükük Öldüler”*i Nevşehir Cezaevi’nde yazmıştır.

Siyasi koşu, nemli bir duvarın dibinde ve gece gündüz başından kalkmadan tam on altı ayda bitirir romanını. Bu roman, ikinci defa 1971 yılında yayınlanacak ve 1972 yılında *“Orhan Kemal Roman Ödülü”*nü kazanacaktır.

Boynu Bükük Öldüler, Çukurova yöresinde, köylük yaşamdaki sıkıntıları ve acıları dile getirmekte olup Yılmaz

Güney'in duyarlı ve sorumlu bir kişiliğe bürünmekte olduğunun da çıktısıdır.

Yılmaz Güney, sonraki yıllarda *Boynu Bükük Öldüler* hakkında şunları söyleyecektir:

"Boynu Bükük Öldüler, Nevşehir Cezaevi'nde, siyasiler koşununun en dip köşesinde, rutubetli bir duvara komşu bir ranzada, geceli gündüzlü on altı aylık bir çalışmanın ürünüdür. Ranzamdan hiç indirmedığım küçük bir masam vardı. Yatma zamanı gelince ayakucuma çeker, ayaklarımı altına sokar uyurdum. Çoğunlukla anlattığım insanları görürdüm düşlerimde, onlarla yaşırdım. Altmış üç haziranında sürgünden döndüğümde bir gazetede yayınlanması olanaklarını aradım, bulamadım. Altmış altıda, bir arkadaş basmak istedi. O günlerde ünü giderek artan bir sinema oyuncusuydum. Adım 'Çirkin Kral'dı."

Şayet bir roman yazıyorsan ya da ne bileyim herhangi bir adamın hikâyesini yazıyorsan, bunu da inanarak ve çok isteyerek, aşkla yapıyorsan, Yılmaz Güney'in dediği gibi oluyor; yazdıklarına ilişkin rüyalar görmeye başlıyorsun...

Yani yazmak, dünyayı yeniden yaratmak ve tüm yaşamışlıkları, yaşanacakları yeniden kurgulamaktadır. Kim demiş geçmişte yaşananları tam tersine çevirmek mümkün değil diye? Kim demiş dereler yukarı akıtılmaz diye? Kim demiş insan dediğin kuş gibi uçamaz diye? Bunların hepsi ve daha fazlası mümkün ve çok kolaydır... Yeter ki yazabilmesini bil!

Yılmaz Güney, bu ilk romanıyla yazabildiğini ve bu işi hakkıyla çok iyi yaptığını da göstermiş oluyordu. Cezaevinin o korkunç ve pis atmosferinde, o esaretten kurtulmanın yolu da yazmaktı. Kim engel olabilirdi ki Yılmaz'a, istediği zaman çıkıp da Çukurova'ya gitmesine? Yılmaz, kimseye hesap ve haber vermeden tam on altı ay boyunca Çukurova'da fink atmıştı.

Cezaevinde yazdığı bu romanı iki bölüm hâlinde yayınlamayayı düşünür ve 1966 yılında ilk bölümü "*Boynu Bükükler*" adıyla yayınlanır. Anadolu Yayınları tarafından on bin adet basılan kitabın yayınlanması için büyük zahmetler ve paralar

harcandır. Tüm bu zahmetlere ve masraflara rağmen kitap satmamıştır. Sonuç tam anlamıyla fiyaskodur. Kitap basılmadan evvel Yılmaz Güney, kitabın satışını artıracak bir dizi tanıtım faaliyetlerini bizzat sağlayacağını taahhüt etse de bu fiyasko karşısında taahhütlerini de yerine getiremez.

1962 yılında cezaevinden çıkıp da tekrar sinemaya döndüğünde artık sinemada “Çirkin Kral” olarak ün salmış, halkın gönlüne taht kurmuştu.

Yılmaz Güney’in bu ilk kitabı, ilk bölümünün baskısının satmaması sebebiyle hayal kırıklığı yaratsa da Yılmaz Güney yazmaktan ve kitabının neden satmadığının cevabını aramaktan vazgeçmedi. Kitabı iki bölüme ayırıp da yayınlamaya çalışmasının bir hata olduğuna karar verir. 1971 yılında kitabın tamamı Dost Yayınevi tarafından yeniden yayınlanır ve 1972 yılında “Orhan Kemal Roman Ödülü”ne layık görülür.

Yılmaz Güney’in “Boynu Bükük Öldüler” romanı için kazandığı ödülü almaya eşi Fatma Pütün gider, keza Yılmaz Güney, Selimiye Askeri Cezaevi’nde tutukludur... 12 Mart Askeri Darbesi olmuştur ve kapısı ilk çalınanlardan biri de Yılmaz’dır.

Yılmaz Güney, cezaevindeki günlerini çok iyi değerlendirmiş ve özgürlüğüne zorunlu ara verdiği bu dönem için:

"Nevşehir Cezaevi, benim ilkokulumdur." demiştir.

Komünizm propagandası yapmaktan hüküm yemişti. Tamam, öyle komünizmdi, sosyalizmdi derinlemesine bir bilgisi yoktu ama mizacından kaynaklı bir asilik, sistem karşıtı düşünceleri vardı. Bu düşünceler cezaevinde daha da derinleşiyor, sinemaya dair bakış açısı da şekilleniyordu. Çıktığında bambaşka taktiklerle ve bambaşka algılarla filmler yapmayı kurgulamaktadır.

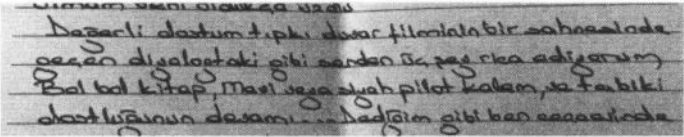
Arkadaşlarıyla mektuplaşıyordu. Zaman zaman para gönderiyordu arkadaşları. Öyle çok fazla sefalet çekmedi.

Arkadaşlarından bir daktilo istemişti. Daktilo temin edilmiş ve Yılmaz Güney'e ulaştırılmıştı. Bu küçük bir olay gibi görünse de cezaevi şartlarında, yazmaya sevdalı bir adama daktilo gelmesi müthiş bir şeydir.

Geçtiğimiz günlerde bendeniz de cezaevindeki bir arkadaşımın mektup aldım... Bir takım adli sebepler yüzünden içeri düşen arkadaşım, okumaya ve yazmaya pek heveslidir. İletişim kanallarının oldukça etkinleştiği ve çoğaldığı bugünlerde, el yazısı mektup almak ayrı bir heyecandı hele ki o mektup bir de cezaevinden geliyorsa...

Arkadaşım mektubunun sonunda şöyle diyor:

"...Değerli dostum, tıpkı 'Duvar' filminin bir sahnesinde geçen diyalogdaki gibi senden üç şey rica ediyorum: Bol bol kitap, mavi ya da siyah pilot kalem ve tabii ki dostluğunun devamını..."

Değerli dostum, tıpkı 'Duvar' filminin bir sahnesinde geçen diyalogdaki gibi senden üç şey rica ediyorum: Bol bol kitap, mavi ya da siyah pilot kalem, ve tabii ki dostluğunun devamını...

Cezaevi yerdeki karıncaya, bir dalın beline dolanan rüzgâra, uzak dağların kuytuluklarından sızan çakal seslerine, bir yaprağın rüzgârla hışıldamasına, bir sokak köpeğinin umursamazca dolanmasına ve bir çalının dibine işemesine, bir güvercine

avuç avuç yem atılmasının ve daha nelerin nelerin delice öz-
lendiği yerlerdir. Gün boyu, gözümüzün önünde akıp giden ve
zerre dikkatimizi çekmeyen tüm o ayrıntılar cezaevinde has-
retinden deli olunan gerçekler hâline döner.

Mademki cezaevini anlatmaya niyetlendik sözü yine üs-
tadına bırakmak lazım. Ahmet Arif'çe:

*"Akşam Erken İner Mahpushaneye... Ejderha Olsan Kâr Et-
mez!"*

Akşam erken iner mahpushaneye.

Ejderha olsan kâr etmez.

Ne kavgada ustalığın,

Ne de çatal yürek civan oluşun.

Kâr etmez inceden içine dolan,

Alıp götüreren hasrete.

Akşam erken iner mahpushaneye.

İner yedi kol demiri,

Yedi kapıya.

Birden ağlamaklı olur bahçe.

Karşıda, duvar dibinde,

Üç dal gecese fası,

Üç kök hercai menekşe...

Aynı korkunç sevdadadır

Gökte bulut, dalda kaysı.

Başlar koymağa hapislik.

Karanlık can sıkıntısı...

"Kürdün Gelini"ni söyler maltada biri,

Bense voltadayım ranza dibinde

Ve hep olmayacak şeyler kurarım,

Gülünç, acemi, çocuksu...

Vurulsam kaybolsam derim,

Çırılçıplak, bir kavgada,

Erkekçe olsun isterim,

*Dostluk da düşmanlık da.
Hiçbiri olmaz hâlbuki
Geçer süngüler namluya.
Başlar gece devriyesi jandarmaların...
Hırsla çakarım kibriti,
İlk nefeste yarılanır cigaram,
Bir duman alırım, dolu,
Bir duman, kendimi öldüresiye,
Biliyorum "sen de mi?" diyeceksin,
Ama akşam erken iniyor mahpushaneye.
Ve dışarıda delikanlı bir bahar,
Seviyorum seni,
Çıldırasıya...*

Yılmaz Güney 11 Aralık 1962 Salı günü Nevşehir Cezaevi'nden tahliye edilir ve şimdi sırada sürgün vardır... Ver elini Konya...

*Yılmaz Güney yine mahpusan çıkıyor...
Elinde, yazdıkları ve okudukları... Bu duvarlar, bu girişler ve
çıkışlar çok iyi tanıyor Yılmaz Güneyi...*

Yılmaz Güney, cezaevinde tanıştığı hücrelerde pişiyordu. Paşakapı Cezaevi'nde hücrede kalmıştı ve derin izler bırakarak yüzdeki bir faça izi gibi yaşıyordu hücrelerini de...

İki buçuk metre boyunda, bir buçuk metre enindeydi hücresi. Tuvaleti, yatacağı, yemek yediği yer de burasıydı işte. Hatırda kalan en net şey bok ve sidik kokusuydu.

Eni boyu birer karış, sözde penceresi hem tel örgüyle hem de parmaklıkla kapatılmıştı. Pencere, hapishanenin arkasındaki evlerin hemen önünde küçük bir arsa vardı, oraya bakıyordu. Koşuşan çocukları, gelip geçenleri ve seyyar satıcıları görürdü oradan, özlemle ve gıptayla.

Hele akşam üzerleri...

Akşam üzerleri çocuklar cıvıldaşarak oynarken aklı başından uçar, çocukluğuna giderdi... Tozlu arsalarda deli taylor gibi koşturduğu çocukluğu gelirdi aklına... İsmail'le birbirlerinin atı oldukları ve ne çok mutlu oldukları... Erik ve badem çaldıkları bağları düşlerdi içi ezilerek. Şimdi buradaydı işte... Artık ne çocuktu ne de o çağlar geri gelecekti. Tarih rolleri dağıtıyordu ve Yılmaz Güney'e düşen de o role uygun işler yapmaktı.

Başka hücreler de vardı ve o hücrelerde de insanlar vardı...
"Adanalı... Uzat kafanı da konuşalım biraz," diyorlardı.

Yılmaz'ın Adanalı olduğunu öğrenmişlerdi nasıl olduysa. Hücre deliğinden kafasını sokmaya çalıştı ama olmadı, kafası sığmıyordu. Yan hücredekiler ısrarla çağırıyordu.

"Uzat kafanı Adanalı!" diye.

*Tırnakla oyulan sözler taşında
Çakan şimşekleri gördüm düşümde
Parlıyordun karanlığın başında
Sen zulümsün hücrem, bu düzen gibi*

"Delik küçük, kafam sığmıyor." der Yılmaz.

Bir süre mırıldanmalar olur ve:

“Bekle biraz,” derler.

Yoğun bir sessizlik ve sabırsız bir bekleyişin ardından yan hücreden ses gelir yine:

“Uzat elini yeğenim.”

Elini uzatır. Soğuk bir şey değer eline. Soğukluğundan tannır demiri. Bıçaktır eline aldığı.

“Deliği kafanı çıkartacak kadar genişlet,” der, bıçağı uzatan elin sahibi.

O şartlarda, o imkânsızlıklarda o bıçağın o hücreye girebilmiş olması ve saklanabilmesi de ayrı ve şaşılacak bir hikâyedir.

Bıçakla deliği genişletmeye başlar Yılmaz.

Yılmaz'ın yüzünü gördüklerinde çok sevinirler, Yılmaz da sevinir yeni yüzler gördüğüne. Elden ele cigara gönderirler Yılmaz'a, bir ihtiyacı olup olmadığını sorarlar.

“Suçun ne?” der birisi.

“Siyasi,” der Yılmaz.

“Kafan delikten neden çıkmadı şimdi anladım. Siyasilerin kafası büyük olur, öyle sığmaz her deliğe...” der biri. Gülüşürler.

“Siyasi” demek *“kelle koltukta”* demektir...

27 Mayıs 1960 Askeri Darbesi ardından ülkeye nispi demokrasi ve nispi özgürlük gelmişti. 1950'lerde yasaklı ve ağır suç sayılan birçok eser Türkçe'ye çevriliyor, fikir ve sanat temalı dergiler, gazeteler, kitaplar birbiri ardına yayınlanıyordu. Fikirler daha özgürce ortaya konulmaya ve tartışılmaya başlanmıştı... Ülkede ve dünyada genel anlamda bir *“sol”* rüzgârı esiyor olsa da komünizm hâlâ en ciddi tehditti. Yaşar Kemal, Orhan Kemal, Ruhi Su gibi sanat ve edebiyat ustaları komünizm propagandası yapmak suçlamasıyla her dem baskı altındaydı.

27 Mayıs 1960 tarihinde gerçekleşen Askeri Darbe, Türkiye Cumhuriyeti tarihindeki ilk askeri darbedir. Bundan sonra ülke, askeri darbelerden dolayı açık faşizm uygulamalarına maruz kalacak ve büyük acılar çekecektir.

Adnan Menderes başbakanlığındaki Demokrat Parti iktidarının uygulamaları orduyu rahatsız ediyordu. Elbette bir takım dışsal etkiler de vardı ve şartların olgunlaşmasıyla daha çok albay ve yarbay rütbesindeki subayların, emir komuta zincirine bağlı kalmaksızın gerçekleştirdikleri bu darbenin bildirgesini okuyansa Türk siyasetine damgasını vura-
cak olan tanıdık bir isimdi: Kurmay Albay Alparslan Türkeş!

Kurmay Albay Alparslan Türkeş radyodan askeri darbe bildirgesini halka okuyor.

Sevgili Vatandaşlar,

Bugün demokrasimizin içine düştüğü buhran ve son mües-sif hadiseler dolayısıyla kardeş kavgasına meydan vermemek maksadıyla Türk Silahlı Kuvvetleri, memleketin idaresini ele almıştır. Bu harekâta Silahlı Kuvvetlerimiz, partileri içine düş-tükleri uzlaşmaz durumdan kurtarmak ve partilerüstü taraf-sız bir idarenin nezaret ve hakemliği altında, en kısa zamanda adil ve serbest seçimler yaptırarak idareyi, hangi tarafa mensup olursa olsun, seçimi kazananlara devir ve teslim etmek üzere girişmiş bulunmaktadır.

Girişilmiş olan bu teşebbüs, hiçbir şahsa veya zümreye karşı değildir. İdaremiz, hiç kimse hakkında şahsiyata müte-allik tecavüzkâr bir fiile müsaade etmeyeceği gibi edilmesine de asla müsamaha etmeyecektir. Kim olursa olsun ve hangi partiye mensup bulunursa bulunsun, her vatandaş kanunlar ve hukuk prensipleri esaslarına göre muamele görecektir. Büt-tün vatandaşların, partilerin üstünde aynı milletin, aynı soy-dan gelmiş evlatları olduklarını hatırlayarak ve kin gütmekten birbirlerine karşı hürmetle ve anlayışla muamele etmeleri, ısı-tırplarımızın dinmesi ve milli varlığımızın selameti için za-ruri görülmektedir.

Kabineye mensup şahsiyetlerin, Türk Silahlı Kuvvetleri'ne sığınmalarını rica ederiz. Şahsi emniyetleri kanunun teminatı altındadır.

Müttefiklerimize, komşularımıza ve bütün dünyaya hitap ediyoruz. Gayemiz, Birleşmiş Milletler Anayasası'na ve insan hakları prensiplerine tamamen riayettir. Büyük Atatürk'ün 'Yurtta sulh, cihanda sulh' prensibi bayrağımızdır.

Bütün ittifaklarımıza ve taahhütlerimize sadığız. NATO ve CENTO'ya inanıyoruz ve bağlıyız.

Düşüncemiz 'Yurtta Sulh, Cihanda Sulh'tur.

Darbeden sonra Başbakan Adnan Menderes, Maliye Bakanı Hasan Polatkan ve Dış İşleri Bakanı Fatin Rüştü Zorlu 1961 yılında İmralı'da idam edilir... Bu idamlar hâlâ ülke gündem-inde olup tartışılmaktadır. 1961 yılındaki bu şuursuzluk hâli

gelecek yıllara da feyiz olacak Deniz Gezmişler ve daha on-larcası delilsiz, ispatsız, hırs ve intikam saikleriyle asılacaktır.

1950 yılında yönetime gelen ve CHP'nin 'tek parti tek li-der' anlayışını yıkan Demokrat Parti dönemi de beklenildiği gibi ülkeye barış ve demokrasi getirmede.

Kamplaşmalar ve kutuplaşmalar neticesinde taraflar çatışmaya başladı ve ülke hızla bir çıkmaza sürüklendi. Bu kötü gidişata "dur" demek adına da TSK'deki bir grup genç subay ülke yönetimine el koydu.

İşin görünen yanı bu olsa da hedef ABD emperyalizminin ülkeye girişini ve kurumsallığını sağlamasına uygun ortam hazırlamak ve antiemperyalist akımları yok etmektir.

Ülkeyi askeri darbe şartlarına götüren etkenler üzerinde bol miktarda teoriler üretilmiş olsa da ABD'nin yayılcı politikalarının ve Türkiye üzerindeki emellerinin hayata geçirilmesinin aşamalarından biri olduğu yönündeki iddialar oldukça dikkat çekicidir.

1960, daha sonra 12 Mart 1971 ve 12 Eylül 1980 askeri darbeleri için de benzer iddialar hâlâ dillendirilmektedir.

Bu iddiaların özü, Türkiye bağımsızlığını kaybetmiş ve ABD'nin Orta Doğu'daki çıkarlarını kollayan müttefiki durumuna gelmiştir. Bu ittifakın gereği ve bekası için de antiemperyalist akımların önünü kesmek anlamında dönem dönem askeri darbelerle ara rejimlere geçilmesinde sakınca görülmemiştir. Türkiye'de yaşanan askeri darbeler, dış kaynaklı ittifak arayışları ve mevcut, emperyalist odaklı ittifakların bir gereği olarak hayata geçirilmiştir.

İşin özü de şudur aslında:

27 Mayıs darbesi bu ülkede baskının, sindirmenin ve korku kültürü yaratmanın ve demokrasinin rafa kaldırılmasına cüret edilebilen ilk adım oldu. Bundan sonra demokrasiyi tehdit eden faktörlerin ortadan kaldırılması adına demokrasi içi çözümler bulmak yerine baskıcı ve faşizan yöntemler izlenmesi yasal ve hak kabul edildi.

Yılmaz Güney, 1950'lerde kendini arayan, 1960'larda aradığını bulan ve 1970'lerde bulduğunu halkıyla paylaşan bir kraldı... O, halkının tahtına çıkmış bir "*Çirkin Kral*"dı...

Her şeyden önce sanat adamıydı ama yeri geldiğinde eli silahlı, yumruk yumruğa kavgaya girmiş bir kabadayı, üniforması sırtında bir asker ve bir kadın için dünyaları yakan bir âşık...

Yılmaz Güney, hayatı olduğu gibi yaşamış bir adamdır... Olduğu gibi yaşadığı o hayatı olduğu gibi anlatmaya devam ederken ülkenin yaşadığı acılara da elbette şöyle bir değinecek, dönemi de anlamaya çalışacağız.

*Bir ülkede büyük hırsızlar, sahtekârlar,
dolandırıcılar varsa bunların küçükleri de olacaktır.
Bir sistemin temeli sömürüye, haksızlığa ve zorbalığa dayanıyorsa
kişisel sömürüler, haksızlıklar, zorbalıklar da olacaktır.
Bir ülkeyi yönetenler hile ve entrika yapıyorsa günlük ilişkilerimiz
içinde de bunun yansımaları olacaktır. Süte su katılacaktır,
kadın satılacaktır, ahlâksızlık erdem olacaktır...”*

Yılmaz GÜNEY

Çirkin Kral

Yılmaz Güney, Adanalı olması hasebiyle hırçın ve kavgacı bir kültürle yetişmişti. Hani o hepimizin bildiği bir replik vardır:

“Adanalılık Allah’ın adamıyık. Kaldırımda yatar jilet atarık. Dört tane karı, yine bekâr gezerik...” türünden...

Hayatı, hep zor ve kavga içinde geçmişti. Babasının kanlıları vardı ve o nedenle silah taşırdı babası. Silahla tanışıklığı da bu yüzden erken olmuştu. Dokuz yaşından beri silahla haşır neşirdi. Sonra seviyordu silahları. İyi nişancıydı... Attığını vururdu... Eli titremez, gözü seğirmezdi... Kadınlara da düşküdü, seviyordu güzel kadınlarla olmayı... Sigara, içki ve kumar gibi kötü alışkanlıkları olmuş, içkiliyken birçok belaya bulaşmıştı.

Adana Erkek Lisesi’nde okurken şöyle yedi-sekiz kişilik bir çete kurmuşlardı. Hedef, zenginden alıp fakire vermek! Çete elemanlarının öyle siyasi bir bilinci de yoktur ha, kendiliğindenci bir isyan hâli... Çetenin içinde polis muhbiri olduğundan iş ayyuka çıkar, bir icraatta bulunamayıp bir daha da toplanamazlar. Bu çete kurma hikâyesinden başlarına kötü bir şey de gelmez. İş öylece küllenir gider.

Bir gecekondu mahallesinde yaşıyorlardı. Yoksulluğundan kaynaklı bir solculuğu vardı ya, politik çizgi anlamında bir yere bağlı değildi. Kitap okumayı seviyordu ama bu okuma süreci *“politik bir adam olayım”* türünden kaygılar taşıymıyordu.

Okumayı seviyordu, tek açıklaması buydu. Yılmaz Güney, şimdilerde politik bir adam olarak anılıyorsa bunda etkili olan tek şey, şartlardır!

Lise son sınıftayken yazdığı “Üç Bilinmeyenli Eşitsizlik Sistemleri” adlı hikâyeden dolayı başına gelenlerden yukarıda detaylıca bahsetmişim. Söz konusu yıllar (1957-1958) baskının, zulmün, ötekileştirmenin hınç ve linç politikalarının iyice ayyuka çıktığı yıllardı.

“Hastalık hastası” diye bir tabir vardır ya hani, Yılmaz Güney tam anlamıyla öyledir... Pimpirikli, hastalık hastası bir adamdır. Ölümcül hastalıklara kalmak gibi bir endişesi vardır hep... Bir bakarsın veremdir, bir bakarsın beyin kanaması geçirmektedir, bir bakarsın kalp krizi geçirmektedir daha aklınıza ne gelirse... Etrafındakiler Yılmaz Güney’in bu hâllerini bilse de Yılmaz Güney öyle bir panik havası yaratırdı ki herkes bir an gerçekliğine inanıverirdi. Ne acıdır ki kanser gibi amansız bir hastalığa yakalanacak ve korkuları gerçek olacaktı!

Bitirim, fedai, cevval bir yanı vardı ve tüm hayatı boyunca bu özelliğinden kurtulamadı. Birçok defa bu özelliğinden dolayı işlediği vukuatlarla gündeme geldi.

“Ala Geyik” adlı filmin çekimleri için Antalya’dadırlar. Pavyon sahibi bir tanıdıklarının pavyonunda zorla alıkonulan ve dansöz olarak çalıştırılan bir kızın kendilerinden yardım istemesi üzerine pavyonu basıp kızı kaçıtır ve İstanbul’a getirirler. Bu baskın olayında Yılmaz Güney başı çekmektedir. Odukça gözü kara bir adamdı.

1963 yılında Konya’daki sürgünü de biter ve İstanbul’a döner. Hapis ve sürgün bitmiştir, çok özlediği İstanbul’a da dönmüştür ama iş de bulamamaktadır.

Bu arada siyasi görüşü de giderek keskinleşiyor, Türkiye İşçi Partisi (TİP) saflarında kendisini tanımlamaya ve sosyalist ideolojiyi iyice içselleştirmeye başlıyordu.

1960 askeri darbesi ardından hazırlanan yeni Anayasa, nispi demokratik haklar ve özgürlükler açısından, geçmiş dönemlere nazaran daha iyiydi. Bu ortamda sol ve sosyalist dünya görüşü hızla yayılıyor ve kabul görüyordu.

1965 yılında yapılan seçimlerde TİP meclise on dört milletvekili sokuyordu. Meclisin aritmetiği şöyle oluyordu:

AP 240 Milletvekili
CHP 134 Milletvekili
MP 31 Milletvekili
YTP 19 Milletvekili
TİP 14 Milletvekili
CKMP 11 Milletvekili
Bağımsız 1 Milletvekili
Toplam milletvekili sayısı: 450

TİP'in 1965 seçimlerinde kullandığı afişlerden ikisi

Yılmaz Güney 'aşka âşık' bir adamdı. Lise yıllarında âşık olduğu kızlara şiirler yazar, onlardan feyiz alarak hikâyeler kaleme alırdı.

Fırtınalı bir aşk hayatı olmuş, birçok kadınla aşk yaşamış iki resmi nikâh kıymıştır...

Konya'da sürgünderken Birsen Ünal adında bir kadınla tanışmıştı. Birsen Ünal'a Can diyorlardı. Birsen Ünal, geçmişte pavyon şarkıcısı olduğundan Can takma adını kullanıyordu.

Tarsuslu bir ailenin beş çocuğundan biriydi Can.

Konya'da sürgün bitince Yılmaz Güney, Can'ı da yanına alır ve Adana'ya baba evine getirir. Bir süre Adana'da kalıp oradan da İstanbul'a geçerler.

Kısa boylu bu kızı arkadaşlarına "Can'ım" diye tanıstırıyordu Yılmaz Güney.

Yılmaz Güney'le Can'ın resmi bir evlilikleri olmadı ama Yılmaz Güney'in Güney adını verdiği Can'ınsa Filiz dediği bir de kızları olur.

Can, ilkokul mezunuydu ama kendini yetiştirmişti. Düzenli olarak kitap okuyordu ve oldukça güçlü sezgileri vardı.

Kızları doğduğunda Yılmaz Güney İzmir'de film çekimlerindeydi ve kızını doğduktan dört gün sonra görebilmişti.

Geçmişinde pavyon şarkıcılığı vardı ve geçmişinden ötürü Yılmaz Güney'den nikâh istemeye utandığını, kendisiyle yapılan

bir röportajda dile getirmişti. O, Yılmaz Güney'i nikâhsız da sevmeye ve ona çocuk doğurmaya çoktan razıydı.

Yılmaz Güney'in, sürgündeki o kötü ve zor günlerinde onun yanında olmuş, maddi ve manevi destek vermiştir. Yılmaz Güney de, Can'a karşı derin bir vefa duyuyordu.

Yılmaz Güney ve kızı Güney...

Konya sürgünü ardından yanında Can'la İstanbul'a dönmüştü ya işi yoktu. Bir ara resim yapan çocuklar Yılmaz Güney'e sahip çıkmışlardı. Yılmaz Güney onların yaptıkları resimlerin içini boyuyor ve onlar da az da olsa kazançlarından pay veriyorlardı.

Bir rejî işi ayarlamak, filmlerde rol bulmak hatta başrol falan bulmayı hayal ediyordu ya Yılmaz Güney, bilinen, alışılmış jönlerden de farklıydı.

Klasik jönlerin alayı yakışıklıydı. Kaş, göz, kulak ense, her biri tornadan çıkmış gibiydi. Yılmaz'sa kara kuru, dal gibi ince,

upuzun, iri burunlu, saçları da hafiften kırışmaya başlamış, bariz güney aksanıyla konuşan, konuşurken cümlelerin başına, sonuna, ortalarına 'gardaş,' 'babam' gibi sıfatlar serpiştiren bir adamdı. Türk Sineması'ndaki salon erkeği tipinin çok dışında, alabildiğine kırsal biriydi.

Yılmaz'ın bizzat kendisine bakıp da "Benden başrol oyuncusu olmaz!" dediği zamanlar da olmadı değil. Gel gör ki şöyle de bir durum vardı, sinemadaki o tornadan çıkmış gibi biçimli jönlere, fiziki olarak ve oynadıkları roller itibarıyla sokaktaki köydeki, tarladaki adamı temsil etmiyordu. Oysa Yılmaz Güney, iri burnu, kemikli yüzü, kara ve çatık kaşlarıyla, çakmak çakmak gözleriyle, bağdaş kuran hâllerıyla sokaktaki, köydeki, tarladaki adama çok benziyordu. O, bu halkın vücut bulmuş hâliydi bir yerde ve Yılmaz Güney, işte bu gerçeğin farkındaydı.

O, bu halkın nazarında "kral" olabileceğinin farkında olarak kendi özgün biçimine uygun senaryolar yazmaya başladı. Bunlar, basit kabadayılık temalı senaryolardı.

"İkisi de Cesur" adlı filmde Yılmaz Güney başrol oyuncusu olmamış ancak küçük bir rol almıştır. Bu basit düşünülmüş film sükse yapar ve Yılmaz Güney'in adı senaryo dâhil hiçbir yerde geçmez. Yılmaz Güney kendini hadım edilmiş hisseder.

Paraya çok ihtiyacı vardır ve birçok şeyi sineye çekmek zorunda kalmıştır. Hatta bariz dolandırıcı olan, sözde film şirketleriyle bile görüşmeler yapmıştı.

Beri yanda Yeşilçam çevresi Yılmaz Güney'e mesafeliydi. Ona oyunculuğu, jönlüğü yakıştıramıyorlardı. Bu biçimsiz adam kimdi, jönlük kimdi. İcabında saçını bile taramadan çıkan, üstüne başına ve konuşmasına özen göstermeyen bu adamdan jön mön olmazdı. Bundan olsa olsa boyacı olurdu, simitçi olurdu, Mısır Çarşısı'nda hamal olurdu, aktar olurdu, kömürcü olurdu, kapıcı olurdu, odacı olurdu, amele olurdu inşaata ama bir tek oyuncu olmazdı.

Yılmaz Güney, Yeşilçam'a kendini kabul ettirememişken "Tütün Zamanı"nın çekimleri de başlar.

Senaryo berbattır. Tutarsızlıklarla doludur. Hâliyle film beklenen işi yapamaz ve fatura da Yılmaz Güney'e kesilir.

Orijinali siyah beyaz olan film, Yılmaz Güney meşhur olduktan sonra tekrar gösterime girince ilk vizyon parasının iki mislini kazandırır...

Yani mesele biraz da "ye kürküm ye" meselesidir. Bu kitabın yazım serüveninde, birçok Yılmaz Güney filmi gibi Tütün Zamanı'nı da izledim.

Şahsi düşüncem şu ki evet basit düşünülmüş, mantık hataları v ar ama Yılmaz Güney farkındalığı filmin ta başında kendini gösteriyor...

Kötü senaryoları bile izlenebilir kılan bir oyunculuk...

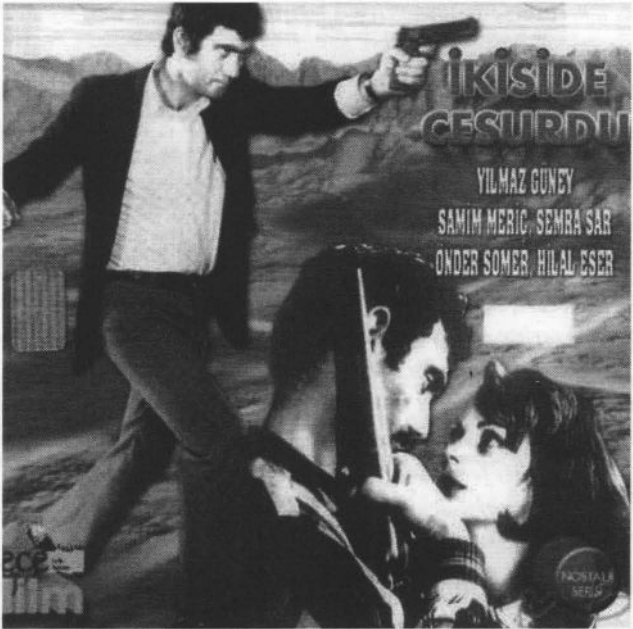
İnsan odaklı bir yaradılışı vardır Yılmaz Güney'in... O hırçın, kavgacı ve serseri hâllerinde bile insan odaklıdır. Sarılır

sevdiklerine ve dudaklarını onların yanaklarına yapıştırarak öperdi... Koşulsuz severdi insanı.

O, hayatı ayrıntılarıyla yaşıyor ve algılıyordu. Hayata dair ayrıntıları özenle saklıyordu. Islak kaldırımları, kaldırım dibinde can çekişen bir sigara izmaritini, ahşap evlerin boyası aşınmış kapılarını, şarabı borçla alıp da kafayı çektiği salaş meyhaneleri, paketi bozup sigarayı tane işi satan fırlama garsonları, gazete kâğıdı yakarak ısınmaya çalıştığı ayazlı akşamları... Onun bu ayrıntılara karışmış algısıydı zamanı geldiğinde çirkinliğini de kral yapacak olan.

Üç yıllık zorunlu aradan sonra koşa koşa İstanbul'a geldiğinde otuz üç yaşındaydı ve saçlarına da aklar düşmeye başlamıştı. "İkisi de Cesurdu" adlı filmle Yılmaz Güney, Türk Sineması'ndaki yerini sağlamlaştırıyordu.

Bu filmin ardından Yılmaz Güney daha da tanınmaya başlamış ve onun adını anmayan "Ses Dergisi" haber yapmıştı. O haberde Yılmaz Güney hakkında şöyle diyordu Ses:

“Otuz üç yaşında bir genç, Yılmaz Güney... Uzun boylu, esmer, saçlarına da hafiften kır düşmüş... Üç yıllık bir ayrılıktan sonra baba evine koşarcasına Türk Sineması'na döndü. Buna sevinenler olduğu gibi kızanlar da oldu... Ama her şeye rağmen yerini sağlamlaştıran ilk kurşunu attı: İkisi de Cesurdu... Bu filmde çizdiği 'Kabadayı Ali Duran' seyircinin aklından kolay kolay çıkmayacak yapıda bir oyundu.

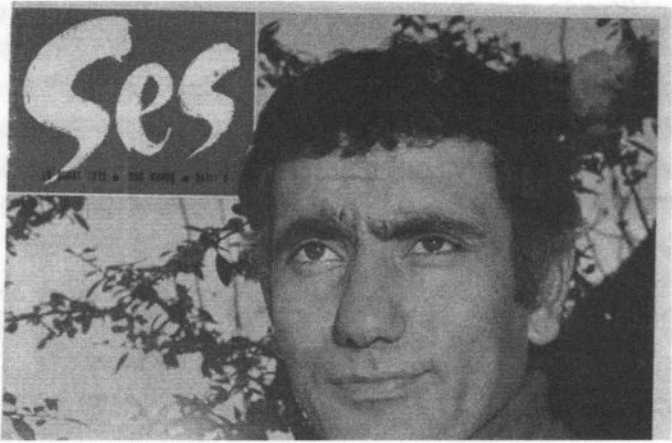
Yılmaz Güney'in Türk Sineması'na girişi bir türküye benzer... O zaman da tek bir filmle adını duyurmuştu. Ala Geyik... İktisat fakültesinde öğrenciyken tesadüf kendisini rejisör Atıf Yılmaz'la tanıştırmış...

'Atıf Yılmaz benim ustam, inandığım insan. Sinemada bana büyük imkânlar tanıdı. Bir gün Türk Sineması'na büyük faydalarım olursa bunu Atıf Yılmaz'a borçlu olacağım.'

Yılmaz Güney eskisinden daha güçlü, eskisinden daha inançlı. Sinemayı gerçekten seviyor. Ertesi günkü çalışmaya katılmadan önce rolünü ezberleyip aynanın karşısında kendi kendine prova yapıyor. Üşenmeden okuyor...

'Okumayan sinema oyuncusu, yalnız kabiliyetine güveniyorsa bir gün yıkılmaya mahkûmdur. Bizde sinema oyuncusu için okul olmadığına göre kendi kendimizi yetiştirmek zorundayız. Neden bir Türk oyuncusu dünya çapında bir isme sahip olmasın?' Derken üzüldüğü yüz ifadesinden açıkça belli Yılmaz Güney'in...

Bugünlerde genç rejisör Remzi Contürk'ün yönettiği Allah'ın Bahçeleri ile Nuri Akıncı'nın Kamalı Efe'sini tamamlamaya çalışıyor. Evet, Yılmaz Güney gene dillerde. Türk Sineması'nın en iyi oyuncularından biri olan Yılmaz'ı yavaş yavaş anlamaya başladılar.”

Türk Sineması'nda basit senaryolu filmlerin moda olduğu bir dönemdir. Açık söylemek gerekirse birçoğu çok kötüydü bu filmlerin. Olaylar basit kurgulanıyordu, öyle fazla diyalog geçmiyordu filmlerde. Başrol oyuncusu sokaktaki insanın ezilmişliğini, horlanmışlığını, yoksulluğunu en uç noktada ortaya koyar ve finalde intikamını alır. Yılmaz Güney, sinemada en üst noktaya gelmek istiyordu ve bunun için de ne lazımsa yapmaya hazırdı. Mademki böyle filmler rağbet görüyordu o da bu türden basit senaryolar yazmaya başlar.

Senaryolarına şiir ve güzel sözler katmaya özen gösteriyordu. Bu sözler ve şiirler belki birçok seyircinin dikkatini bile çekmezdi ama Yılmaz Güney'i mutlu ediyordu bu şekilde yazmak.

Oysa kafasında bambaşka filmler vardı. Kafasındaki filmleri çekebileceği noktaya gelebilmek için tavizkâr davranıyordu. İstedığı o filmleri çekebileceği eşikse 1970'te çektiği *Umut* adlı filmi olacaktı.

Yılmaz Güney'in oyunculuk üzerine düşüncelerini ve oyunculuk anlayışını en iyi anlatacak olan yine kendisi olsa gerek. 1965 yılında bizzat kendisi tarafından kaleme alınan

“Oyunculuk Üzerine Bir Deneme” başlıklı yazısında şöyle demektedir Yılmaz Güney:

“Oyuncu, hayatın kazandırdığı çeşitli deneylerin ışığı altında, temsil edeceği karakterin en ifadeli ve halka en yakın yanlarını bulur, bunu fizik ve manevi yapısı içinde geliştirip olgunlaştırarak estetik bir biçimde seyircisine ulaştırır. Oyuncunun işi, seyirciyi inandırmaktır. Hikâyedeki durum ya da olay gerçeğe ne denli yakınsa da gerçeğe o kadar yakındır.

Kimi zaman, alışılmış kalıplar içinde seçilen karakter, oyuncunun fiziki yapısına aykırı düşebilir. Ama teknik yanı ve manevi gücü kuvvetli bir oyuncu için aykırılık diye bir şey hiçbir zaman söz konusu olmaz. Usta oyuncu, bütün terslik ve kalabalıkları yumuşatıp kendine uydurur. O zaman seyirci, o karakter içinde oyuncuyu yadırgamaz. Bu uydurma, aşırıktan kurtarılıp düze indirildiği gibi duruma göre düzden aşırılığa da götürülebilir. Oyuncunun ustalığı, bu dengeyi kurmak ve oyun süresince ölçülü olmakla başlar. Temsil ettiği tipin içinde kaybolup kendini unutturan oyuncu, inandırıcılığı sağlamış olur.

Başarıyı sürdürmek, yalnızca halkın sempatisine bırakılmamalıdır. Sürekli çalışmaya, tekniğin ve manevi güçlerin zenginliğini uzun süre korumaya zorunludur oyuncu. Bunları ihmal etmek ya da önemsememek yarı yolda kalmak demektir.

Oyuncu, insanın evrensel niteliklerini durmadan yenileyen, onu türlü biçimlerde kendi hayatına ortak eden yüce kişidir. Oyuncuya gösterilen saygı, insanın kendi benliğine duyduğu saygıdır aslında. Ama bu, yaratıcı kaynakları, iç tepileri coşturan, yeni yeni imkânları esinleyen bir etkendir çoğu zaman. Halkın beğenmesi, oyuncuyu daha iyiye zorunlu kılar; kimini de eskitir, şımartır. Gerçek oyuncu verdiğini değil vereceğini düşünen, bunun için de yaptığı her şeyi deneme sayan, kendini aşan kutsal kişidir.

Yılmaz Güney’in bu yazısı “Sinema 65” adlı derginin Ocak 1965 tarihli birinci sayısında yayınlanmıştır.

1965 yılına gelindiğinde Yılmaz Güney adı da mevcut jönlerle birlikte anılmaya başlamıştır. Bu dönemler ülke için sanat alanında “kral” sıfatının çok kullanıldığı dönemlerdir.

“Gazinocular Kralı”

“Maceralar Kralı”

“Sinema Kralı”

“Kabadayılar Kralı”

Gibi...

Bugün nasıl “Pop Star,” “Mega Star” gibi sıfatlar revaçtaysa, o gün de “Kral” sıfatı revaçtaydı.

Yılmaz Güney’e ilk zamanlar “Çirkin Adam” denilse de daha sonra bu “Çirkin Kral” hâline dönüşecekti.

“...Bana çirkin diyorlar. Hepsi haklı, çirkinim. Fakat seyirci kabul etmiş vaziyette beni. Demek ki çirkinlikten ötede bir şeyler buluyorlar bende...”

“...Ortalıkta bir çirkin adamdır gidiyor. Herkesin ağzında. Fakat er geç onlar da beni kabul edecekler. Mücadelemden vazgeçmeyeceğim. Mücadelemi kazandıktan sonra çekileceğim sinemadan. Zaten ben bir piyasa adamı değilim. Beklediğim günler geldikten sonra memleketime döneceğim. Küçüklüğümden beri hasretini çektiğim küçük bir çiftlik satın alıp hayatımın sonuna kadar orada yaşayacağım. Bu arada meşguliyetlerimden biri de yazı yazmak olacaktır. Şimdi pek fırsatını bulamadığım yazarlığa o zaman sakın bir kafayla devam edeceğim. O günleri bekliyorum...”

“...Esmerim. Uzun, kavruk gibi ince bir boyum, patlıcan gibi kocaman bir burnum var. Ve de çirkinim.”

Yılmaz Güney, kendisine yakıştırılan/yapıştırılan bu “Çirkin” sıfatını bir marka hâline getirmeyi de ihmal etmeyecek ve “Çirkin Kral Affetmez” filmiyle tam olarak sahiplenecektir.

O, artık “Çirkin Kral”dır.

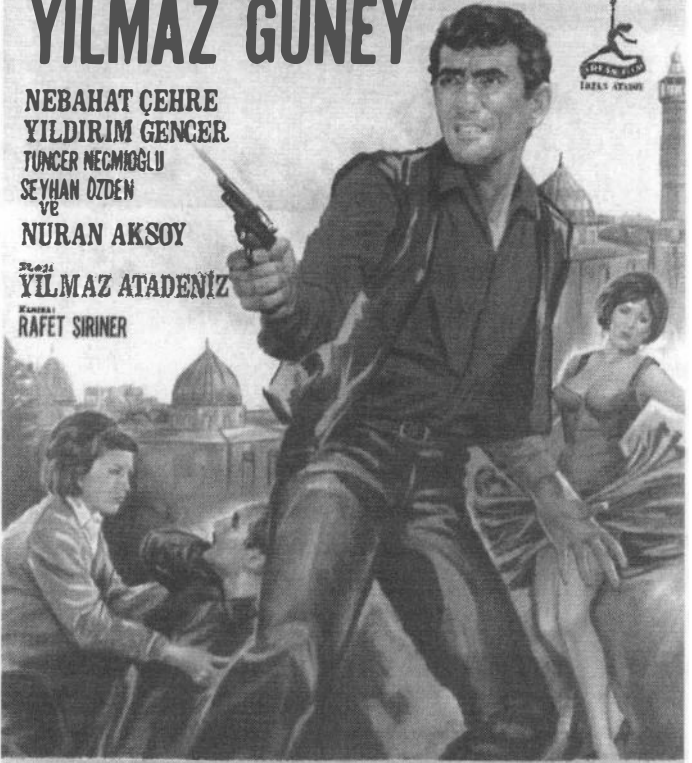
Çirkin Kral adını öyle benimseyecektir ve benimsetecektir ki “Çirkin Kral Affetmez” adıyla çekilen film, adeta bu ismin telifinin de alınmış olması manasına geliyordu.

1965 yılı Yılmaz Güney’in tam anlamıyla efsane hâline geldiği yıldır desek yalan olmaz. Peş peşe filmler çekiyordu ve bu filmlerin hepsi de seyircide hemen karşılığını buluyordu.

YILMAZ GÜNEY

NEBAHAT ÇEHRE
YILDIRIM GENCER
TUNCER NECMİOĞLU
SEYHAN ÖZDEN
VE
NURAN AKSOY

Proje
YILMAZ ATADENİZ
KAMERA
RAFET SİRİNER

ÇİRKİN KRAL AFFETMEZ.

*Bu zamana kadar Fatma Girik, Türkan Şoray gibi
efsane kadın oyuncuların gölgesinde kalmış erkek oyuncu
klişesini de kırıyordu Yılmaz Güney.*

Kadın oyuncuların elinde erkek oyuncuyu oyuncak eden projelerle işi götüren büyük şirketlerle değil de kendi jönlüğünü öne çıkaracak küçük şirketlerle çalışıyordu.

1965 yılında Yılmaz Güney'in çektiği filmler şunlardı:

- Konyakçı
- Kasımpaşalı
- Krallar Kralı
- Gönül Kuşu
- Kasımpaşalı Recep
- Korkusuzlar
- Mağrur ve Sefil
- Sayılı Kabadayılar
- Silaha Yeminliyim
- Sokakta Kan Vardı
- Torpido Yılmaz
- Ben Öldükçe Yaşarım
- Beyaz Atlı Adam
- Davudo
- Haracıma Dokunma
- Kahreden Kurşun
- Kan Gövdeyi Götürdü
- Kanlı Buğday
- Tehlikeli Adam
- Üçünüzü de Mıhlarım
- Yaralı Kartal
- Dağların Oğlu

Filmlerin isimlerinden de anlaşılacağı üzere bunlar basit düşünülmüş, az replikli, bol vurdulu kırdılı filmlerdir ama hepsi de çok iş yapmıştır.

Yılmaz Güney mizacı itibariyle kavgacı, silaha düşkün, hızlı araba kullanan ve sık sık kaza yapıp başı belaya giren bıçakla yaralamaya kadar giden kavgaların içinde adı geçen, içki içen, olur olmaz yerde tabancasına sarılıp sağa sola ateş açabilen asabi bir adamdır. Üstüne bir de bu kavga temalı, vurdulu kırdılı filmlerle yarattığı imaj gelince Yılmaz Güney'in dahil olmadığı birçok vukuat da ona yıkılıyor, yakıştırılıyordu.

*“...Ben, yalnızca para kazanmak için film çekmiyorum.
Topluma etki yapmak, milyonlarca insanı eğitmek,
yükseltmek için çalışıyorum...”*

Yılmaz GÜNEY

En Güzel irkin

Yılmaz Güney, sürekli ürettiyordu. Hep setlerdeydi. Diğr yandan da sorguluyordu. Onun bir dünya görüşü vardı ve ülkede de dünya görüşü lehine değişim rzgrları esiyordu. Politik ilişkileri vardı ve Mahir ayanlar gibi Deniz Gezmişler gibi isimlerle ilişkileri oluyordu daha da derinleşerek gelişecekti bu ilişkileri.

Diğr yandan ülkede bir aydınlanma havası vardı. Dünya klasikleri Türkçe'ye çevriliyordu, politik içerikli dergiler, kitaplar çıkıyordu, Yılmaz Güney de bu bolluktan ziyadesiyle nasipleniyordu.

Halkın beklenti ve taleplerini dikkatle takip etmeye çalışıyor, o beklenti ve taleplere uygun işler ortaya koyuyordu. Bu sefer çektiği filmler daha çok beğeniliyor ve Yılmaz Güney efsanesi kasıp kavuruyordu.

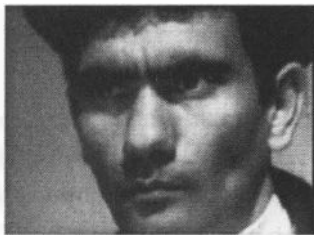
1967 yılında '4. Antalya Altın Portakal Film Festivali'nde Yılmaz Güney "Hudutların Kanunu" adlı filmdeki performansı ile "En Başarılı Erkek Oyuncu" seçiliyordu.

Bu dl Yılmaz Güney'e halk kazandırmıştı. Ancak bu bile onu, iyi işler yapmış olması konusunda ikna etmiyordu. O, daha kaliteli ve halkın gerçek değerlerini yansıtan filmler yapma gayretinde, niyetindeydi. Bu dl, artık küçük çaplı işler ve apsız yönetmenlerle çalışmaması gerektiği hususunda bir işaret de olmuştur.

Yaşar Kemal'in "İnce Memed" adlı romanının filmini çekmek istese de bu proje sansür kurulundan geçmemiştir.

şayet o proje hayata geirilebilmiş olsaydı, İnce Memed rolü için Yılmaz Güney'den başkası aklımın ucundan bile geçmezdi. Adeta Yaşar Kemal, İnce Memed'i Yılmaz Güney için

yazmıştı da Yılmaz Güney de İnce Memed'i oynamak için sinema dünyasına girmişti. Benim nazarımda İnce Memed, Yılmaz Güney'in ta kendisidir.

İşte İnce Memed!

Altın Portakal Ödül Töreni öncesi, gelenekselleşmiş o yürüyüş! İşte sevenlerinin alkış ve tezahüratları eşliğinde ilerliyor Çirkin Kral... Yanındaki kadın ilk resmi nikahlı eşi Nebahat Çebre... Altın Portakal Ödülleri ilk defa 1964 yılında verilmeye başlanmıştır. Yılmaz Güney 1967'ye kadar herhangi bir ödül alamamış ancak 1967 yılında Yılın En İyi Erkek Oyuncusudur... Yılmaz Güney, halkının gözünde "En Güzel Çirkin"dir şimdi! Nebahat Çebre'yle ilişkisine ve evliliğine ilerleyen satırlarda daha bir detaylı bakacağız... O yıl "Yılın En Başarılı Kadın Oyuncusu" Fatma Girik seçiliyordu. "En İyi Rejisör"se Yılmaz Duru oluyordu.

Fatma Girik "Yılın En Başarılı Kadın Oyuncusu" olarak ödülünü almaya çıktığında elini yüzüne kapatarak ağlar, Yılmaz Duru'ysa "Selamün aleyküm" diye başlar söze...

Yılmaz Güney "Önce Merhaba!" diye söze başlar ve şöyle devam eder:

"...Ben Antalya gibi bir portakal diyarı olan Adana'nın çocuğuyum. Küçük yaşlarımda bir tek portakala özlem duyar, alamadığım için üzülürdüm. Çocukluğumda portakal yiyemediğim günler olmuştu. Bugün bana altın portakal veriyorlar. Şimdi portakalın altınına sahibim. Nasıl gurur duymayayım? Pek mutluyum. Bunu, üç yıldır sinema seyircisinin bana gösterdiği ilginin bir örneği olarak kabul ediyorum. Söylemek istediğim bir şey daha var: Türk Sineması'nı hor görenler, tepeden bakanlar şunu bilmelidirler ki sinemamızı ancak benimseyerek, el ele vererek kalkındırabiliriz. Yoksa tepeden bakmakla değil. Bana bu heykeli jüri değil, halkın sevgisi kazandırdı. Çocukken altın portakal değil, bildiğimiz portakalı bile alacak param yoktu..."

Birsen Ünsal'la yani Can'la nikâhsız devam eden ilişkileri kâh ayrılıp kâh birleşmeyle devam ederken bu ayrılımların temelinde Yılmaz Güney'le Nebahat Çehre'nin gizli aşk yaşadıkları iddiaları ortaya atılır ve dedikodu da hızla yayılır. Can, deliye dönmüştür; her fırsatta sorun çıkarmaktadır. Yılmaz Güney'le Nebahat Çehre'nin samimi fotoğrafları gazetelerde çıkmaktadır. Anlayacağınız aslında iş iyice ayyuka da çıkmıştır. Kaldı ki Yılmaz Güney, Nebahat'la bir ilişkisinin olmadığı gibi bir savunma ya da izahat da yapmaz Can'a.

Yılmaz Güney'in Nebahat Çehre'yle aşk yaşadığı iyice ayyuka çıktıkça Can kahrolmakta, yemeden içmeden kesilmekte ve iyice zayıflamaktadır. Can, uzun süre Yılmaz Güney'in Nebahat Çehre'den vazgeçip de kendisine dönmesini beklese de Yılmaz Güney, Can'ın kendisine bir kız çocuğu doğurmuş olmasına da aldırmadan tercihini Nebahat Çehre'den yana yapacaktır. Kızları doğduğunda ilk başta evine döner aslında Yılmaz

Güney, bir süre de düzenli olarak eve gelir. Hatta Nebahat'la münasebetini bitireceği yönünde sözler verdiği falan da iddia edilir ama sonuçta Yılmaz yine Nebahat'ı tercih eder.

1966 yılında Yılmaz Güney'le Can arasındaki tüm münasebet net olarak bitmiş oluyordu.

Nebahat Çehre ve Yılmaz Güney

Nebahat Çehre'yle Yılmaz Güney'in yakınlaşmasının 1964 yılında birlikte oynadıkları "Kamalı Zeybek" filmiyle başladığı ve 1965 yılında "Silaha Yeminliyim" ve "Dağların Oğlu" adlı filmlerle gelişerek devam ettiği söylenir.

Yılmaz Güney, hapisteyken ve sürgündeyken Can'dan çok destek görmüştü. O zor günlerinde hem maddi hem de manevi desteğini esirgemeyen Can'a karşı duyduğu vefa, Nebahat Çehre'ye duyduğu aşk karşısında yenilmişti.

Yılmaz Güney, Nebahat Çehre'yi sevdiğini, onunla evleneceğini ve Can'a da bir kat alacağını ve para vereceğini ilan ediyordu. Yılmaz Güney'in bir kat ve vaat ettiği o para, belki de bu vefanın son bakiyesiydi, bunu bilemiyoruz.

Bu arada Nebahat Çehre'den önce Can'la beraberken Tülin Elgin, Devlet Devrim, Gülsüm Kamu gibi kadınlarla da aşk yaşadığı şeklinde dedikodular çıkıyordu. Can, tüm bunları yaşamış bir kadın olarak Nebahat Çehre vakasını da biraz hafife almış olabilirdi.

Yılmaz Güney'e karşı sevgisini hiç kaybetmeyen ve en zor günlerinde yanında olan Can, bir de çocuk doğurmuş olmasına rağmen Yılmaz Güney'i evliliğe razı edememişti ama Nebahat Çehre 30 Ocak 1967 Perşembe günü Hilton Otel'de Yılmaz Güney'i nikâh masasına oturtmuştu.

30 Ocak 1967 Perşembe İstanbul Hilton Otel

Nebahat Çehre ve Yılmaz Güney evliliğinde sorunların ortaya çıkması da öyle uzun zaman almadı. Evliliklerinin henüz sekizinci ayında yaşadıkları sorunlar ve tartışmalardan dolayı Nebahat Çehre 14 Ağustos 1967 tarihinde akrabası olan bir avukata Yılmaz Güney'den boşanmak üzere vekâletname verir ve Eskişehir'e akrabalarının yanına gider.

Akrabaların araya girmesiyle boşanma kararını erteleme hususunda Nebahat Çehre ikna edilir.

Fırtınalı bir evlilikleri vardır. Sık sık kavgaya ediyorlar ve Nebahat Çehre de bu kavgaların ardından sık sık evi terk ediyordu.

6 Mart 1968 tarihinde bir kere daha boşanmak için hamle yapar Nebahat Çehre. Boşanmak amacıyla mahkemeye başvurur, Yılmaz Güney boşanmak istemediğini beyan edip Nebahat Çehre tarafından ortaya konulan şartları kabul eder ve bu şekilde boşanma işi bir kere daha ertelenmiş olur.

“Öldürmek Hakkımdır” adlı filmde Yılmaz Güney’le birlikte çalışmakta olan Sema Özcan’la aralarında aşk olduğuna dair dedikodular çıkınca Nebahat Çehre soluğu sette alır. Yılmaz Güney’le Sema Özcan’ı Yılmaz Güney’in otomobilinde otururken görünce deliye döner ve otomobili Yılmaz Güney’in üzerine sürer. Yılmaz Güney de Sema Özcan da aralarında bir şey olmadığını, tüm bunların dedikodudan ibaret olduğunu söylediler de Nebahat Çehre ikna olmaz.

Kavgalar, barışmalar, dedikodular bu şekilde devam ederken Nebahat Çehre 23 Nisan 1968 günü Yılmaz Güney’den boşanmak için bir kere daha mahkemeye başvurur.

İstanbul 6. Asliye Ceza Mahkemesi’nin 24 Nisan 1968 Çarşamba günü yapılan duruşmasında Nebahat Çehre’yle Yılmaz Güney boşanmıştır.

Nebahat Çehre’den boşandıktan sonra ya da Nebahat Çehre, Yılmaz Güney’den boşandıktan sonra Yılmaz Güney için askerlik süreci başlayacaktır...

Saygı kalmayınca aşk mı bitiyordu ya da önce aşk bitiyordu da ardından mı saygı yitiriliyordu? Böylesine kadim bir açmazdı Yılmaz Güney’in aşk hayatı da...

Etrafında kadınlar vardı, âşık oluyordu o kadınlara, onlarla birlikte oluyordu ama ardından kavgalar, ayrılıklar, acılar geliyordu... İddia o ki Yılmaz Güney, birlikte olduğu kadınları dövüyordu. Can da Nebahat Çehre de Yılmaz Güney’den dayak yediklerini söylüyordu. Hatta o dönemlerde ortaya atılan iddialar arasında Yılmaz Güney’in Nebahat Çehre’ye ayaklarını yıkattığı bile konuşuluyordu.

*“...Askerlik borcunu çok kişiden iyi bilirim.
Ben, beni yetiştirenlere borçlu kalmam...”*

Yılmaz GÜNEY

Ben Askerdeyken!

Askerlik anıları, o anıları anlatanların dışında -kadın ya da erkek fark etmez- herkes için kadınların ofsayt pozisyonu hakkındaki bilgisizlikleri kadar uzak ve iticidir aslında! O anıları anlatanların ortak yanıysa olayları yaşadığı gibi değil de arzu edildiği gibi kurgulayarak abartıp hatta safi yalanlara beleyip de öyle anlatmasıdır!

Birisinin askerlik anılarını dinlemeye maruz kalmak nasıl bir şeydir biliyor musun? Okumaktan nefret eden birinin “Suç Ve Ceza”yı okumak ve anladıklarını da yazmak zorunda kalması gibi!

“Askerliğe Elverişli” her erkek Türk vatandaşı için belli yaşlar aralığında askerlik yapmak yasal zorunluluk! “Vatan Borcu” şekliyle de bu zorunluluğa ulvi bir mana yüklenmiştir. Eskilerde askerliğini yapmayı adamdan saymazlar, kerhen selam verirlermiş! Allahtan şimdilerde okuldu, üniversiteydi, tecildi, kırsal yaşamın kentsel yaşama evrilmesiydi derken, askerliği yapmış olmak ya da olmamak öncelikler sıralamasında ilkler arasında görülüyor!

Askerlik zaman ve mekân ilişkileri içinde gerçekten de unutulmaz izler bırakıyor! Zamanı geldiğinde, alternatifsiz ve çaresiz, alıyorsun “sülüs”ü ve kışlanın yolunu tutuyorsun! İşte askeri terminolojiyle tanıştığımız ilk an da budur! Sülüs, sevk, kışla... Bundan sonra artık o terminoloji hızla genişleyecek ve askerlik süresince, bu terminolojiyi kullanarak cümleler

kurulacaktır! İçtima... Maruzat... Emredersiniz... Arz ederim... Tekmil... Kademe... Tertip... Şafak... Mehtap... Tezkere... Bölük... Alay... Tim... Mıntıka... Zimmet... Karargâh... İntikal... Uygun adım... Nizamiye... Her Türk Asker Doğar!

Kışladan içeri girdiğiniz anda başlarsınız sıraya girmeye, ikişerli, üçerli, dörderli sıralar hâlinde sırasıyla yaşanır artık hikâyeye. Artık her şey sıraya girerek ve uygun adımla yapılacaktır! Kati bir teslim oluş içindedir artık! Sivil hayat nizamiye kapısının ardında kalmıştır ve bu zamana kadar başkalarından dinlediğin askerlik anılarından başkaca da bilgi ve tecrübe sahibi değilsindir! Daha o ilk anda fark etmişsindir ki dinlediğin o askerlik anıları birer fantezidir. Askerliğin mekanik bir yaşam biçimi olduğu "*Mantığın bittiği yerde askerlik başlar*" şeklindeki algının saçmalığını da hemen orada, senden başka bir sürü hikâyenin sıraya girdiği o ilk yerde ve anda anlarsın! O kışlanın, o kışlada asker olmanın ve tüm o kuralların birer mantığı varmış! Vurulup da ölmenin bile!

Bundan sonra bir takım kamuflaj elbise, kep, bot verirler ve artık her fırsatta sıraya girip "*sağdan say*"maya başlarsın! Ne söyleyeceksen bağıra çağıra söyleyeceksin, keza askerliğin mantığı bunu gerektiriyor! Ne kadar çok bağırırsan o kadar iyi askersin demektir ve tabii ki "*esas duruş*"u bozmayacaksın! Sağa, sola ve arkaya dönmenin neden bu kadar önemli olduğunu hiç düşünmeden verilen komutları şakır şakır yerine getirecek ve icabında günlerce sağa, sola ve arkaya dönecek ve tören yürüyüşü yapacaksın! Tekmil vermeyi öğreneceksin, yine bağıra çağıra... Kısa künye veya uzun künye okurken komutanın suratına suratına değil de başı sağ yana çevirerek bağırman gerektiği özellikle ve ilk öğrendiklerinden olacak!

Üzerindeki kamuflaj elbisenin ve kepin ve de botun, palaskanın yedeği yoktur. Sürekli eğitim, spor, toz toprak... Bir zaman sonra iyice kirlenen o kamuflajın özellikle pantolon dizleri kirden yağlanmaya başlar.

Sağlam bir zincirin ucuna takılı, demirden kazanmış, birbirinin aynı iki künye her daim boynunda asılı durmak zorundadır. O künyede adın soyadın, kan grubun ve memleketin kazılıdır! Rivâyet odur ki, şehit olursan cephede, künyelerden birini dişlerinin arasına sıkıştırıp diğerini alıyorlarmış! O diğeri daha sonra ailene veriliyormuş! “Asker” temalı kadim türkülerde kimi zaman rastladığımız o künye meselesi de bu olsa gerek!

Her asker için bir çelik dolap vardır ve o dolapların içine koyacağın eşyalar standart olup o eşyalar da herkesçe aynı nizamda yerleştirilir! Sık sık bir şeylerin kaybolur; kepin, botun, palaskan, bot boyan... Hırsızlık zinhar olmaz asker ocağında(!) olsa olsa yer değiştirmiştir sana ait olanlar. Ve bir zaman sonra sen de katılırsın bu yer değiştirme seremonisine!

Sıraya girerek, uygun adım ve yürüyüş kararı “*Vatan Sana Canım Fedâ*” diye sayılarak rap rap gidilir yemekhaneye! Tüm yürüyüşler sol adımla başlar!

Askerin günlük alması gereken kalori miktarı dikkate alınarak hazırlanmıştır yemekler! Siyah mercimeğin adı “*Kara Şimşek*,” nohudun adı “*Ağır Makineli*”dir. Aynı anda başlanır yemek yenilmeye, tabii ki duadan sonra! Komutan karşıda, tüm askerler masanın etrafında ayakta! Yüzler komutana dönük! Genellikle bir çavuş gür sesiyle:

“Tanrımıza hamd olsun!”

Tüm yemekhane tekrar eder:

“Tanrımıza hamd olsun!”

Çavuş, daha gırtlaktan ve daha gür!

“Milletimiz var olsun!”

Yine tüm yemekhane, daha da gür!

“Milletimiz var olsun!”

Komutan dikkatle izlemekte ve dinlemektedir! Beğenmezse şayet duayı aynı şeyler bir daha söylenecektir... Yine

beğenmezse bir kere daha... Ta ki beğenip de tatmin olana kadar bu dua faslı devam edecektir. Çavuş, komutandan yana döner "trak" diye ses gelir topuklarından ve:

"Dikkaytt!"

Komutan, en gür sesiyle!

"Afiyet olsun!"

Yemekhanedeki tüm askerlerden bıçak gibi keskin bir sesle:

"Sağol!"

Neredeyse hiç konuşmadan yemekler yenilir! Çatal, kaşık sesleri bile nizamidir!

Asker için "yemek," "uyumak" ve "kadın" dışında hiçbir dürtünün önemi yoktur! Bu üç dürtü enteresan bir şekilde hep sıcaktır ve hep gündemdedir. Tüm hormonlar bu üç dürtüyü azdıracak şekilde faaliyete geçmiştir. Sivildeyken bir kadınla değil birlikte olmak, göz göze dahi gelmemiş olanlar bile nedense Kazanova kesilmiştir askerde!

Özlemek esastır askerde... Asker dediğin her şeye özlem duymalı! Anaya, babaya, eşe, sevgiliye, nişanlıya, çocuklara, köyüne, kapıdaki ite, ahırdaki danaya, ormandaki çınara, tarladaki pırasaya, folluktaki yumurtaya, mahallesinin köşe başına, şehrin delisine ve de velisine, çocukken top oynadığın o okulun bahçesine... Sanki bir daha hiç sivil olmayacakmışsın, askerlik hiç bitmeyecek gibi garip bir hisle özlersin. Özlem o biçim esir alır ki söylenen tüm türküler düğümler boğazını askerinin. İcabında "gaydırıgubbak Cemilem"le ağlamaklı olur, nişanlısının adı Cemile'yse askerinin!

Nöbet, askerinin varlık sebebidir! En pisi de üç-beş nöbeti... Sabah "koğuş kalk" saat altıdadır ve bu hesapla üç-beş nöbetçisi, güne saat üçte başlamış oluyor.

Nöbet dışında "yat saatine" kadar "er gazinosu"ndadır asker. Gazino dedikse akla pavyonvari bir mekân gelmesin, biraz büyükçe kantindir gazino dedikleri! Bir televizyon vardır

ve o televizyonun kumandası da ön sıralarda oturan “üst tertip”lerdedir. Onlar ne isterse ve ne kadar isterse o şey o kadar süre izlenir! Keza “tertipçilik” dedikleri şey, klasik ast-üst ilişkisinin bile üstünde, yazılı olmayan kurallar silsilesidir.

En üst tertip artık “tezkereci”dir ve en alt tertipler “torun”dur!.. Bir zamanlar onlar da “torun”du ve tertipçilik yüzünden benzer sıkıntıları onlar da çekmişti! Eee “çayda dem askerde kıdem” demişler! Kimsenin zoruna gitmesindi!

Bir zaman sonra önüne bir duvar ya da tel örgü çıkmadan ya da adımlarına keskin bir komutla engel konulmadan, gidebildiğin yere kadar gitme yeteneğini kaybetmiş olduğunu fark etmezsin bile! Rüyaların bile artık askerlik üzerinedir! Çarşı izninde ya da memleket izninde, sokakta bir an “uygun adım” yürüyesin gelir! Hem de “yürüyüş kararı say”arak!

Ve askerliğin vazgeçilmez klasikleri fotoğraflar... Bunun için kışla içinde ya da kışlanın bulunduğu kentteki fotoğraf stüdyolarında, özel kostümler, silahlar ve daha bir sürü takım hazırdır! Adam yemekhanede ya da kantinde görevlidir ama komando bereli, ağır makinalı silahlarla çekilmiş fotoğrafları vardır! Bir de kahraman edalı bir poz vermiştir ki o biçim fiyakalı... İşte askerlik bitip de anlatılacak anılar için en sağlam malzemelerdir bu fotoğraflar ve tüm askerlik boyunca böyleilmekilmek dokunur!

Askeri disipline kasten riayet edilmemesi gibi bir şey düşünülemez! Ola ki bir şekilde o kurallar ihlal edildi ya da o disiplin zorlandı, ceza hemen kesilir! DİSKO yolu göründüyse şayet kodeste geçen süre askerlikten de sayılmaz! Basit suçlar için şınav türü basit cezalar yeterli olabiliyorken en ağır suçlardan biridir nöbette uyumak! Öyle ya; koca bir ülkeyi korumak saikiyle tutuluyor o nöbet! Birçok suç affedilebilir olsa da nöbette uyumak asla affedilmiyor ve hiçbir mazeret kabul edilmiyor! Vatan için nöbet tutmak hem ulvi hem de stratejik bir mevzu!

Hâlâ asker mektubu var mıdır acaba!

“Yine yakmış yar mektubun ucunu”

“Askerlikte sevda çekmek zor diyor”

Kıvamında...

Askere gelen mektupların tamamı açılmış ve okunmuştur! Asayişe aykırı emare araştırılır binlerce mektupta, satır satır ve sabırla! Askere gelen mektuplar okunduğu gibi askerin yazdığı mektuplar da okunur ve *“Er Mektubu Göründü”* kaşesi yedikten sonra çıkar yola, hasret yüklü o mektuplar!

Her askerin bir *“şafak”* çizelgesi vardır! Her akşam bir günün üzeri çizilir ve geriye kalan gün için *“Şafak bilmem kaç”* diye nara atılıp nispet yapılır! Şu an seksen bir il var ya diyelim ki askerliğin bitmesine seksen bir gün kalmıştır, artık o duruma *“plakaya düşmek”* denir ve o günün adı, trafik plaka kodu seksen bir olan *“Düzce”*dir!.. Askerliğinin bitmesine seksen bir gün kalan yani Düzce'nin plakasına düşmüş asker, Düzceli bir asker arkadaşının sırtına biner, koğuş koridorunda bir tur atar! Bu da hoş enstantanelerdendir! Tezkere günü *“şafak”* izin günü *“mehtap”*tır! Askerliğe yeni başlayanlar için *“şafak karanlık”*tır!

Yatakhanelerdeki iki katlı ranzalar, bir bölük askerin içtima alanında yer alması misali, cetvelle çizilmiş gibi aynı hizadadır ve yatak çarşafı aynı gerginlikte, battaniyeler aynı usulle katlanıp yatağın aynı yerine konulmuştur! Yatakhane düzeni çok önemlidir! Malum, aslan yattığı yerden belli olur!

Aslında günler aylar hızla akmaktadır ya asker için içinde bulunduğu an bir türlü geçmemekte, uzadıkça uzamaktadır zaman.

Bitmez denilen o günler biter ve gelir tezkere günleri! Askeri üniformayı çıkarıp da sivil elbiseleri giyindiğinde nasıl da tuhaflaşır insan!.. Başta komutanlar olmak üzere herkesten helallik alınır, kötü olarak bilinen tüm yaşanmışlıklar

sabun köpüğü misali uçar gider! Ve sadece güzel hatıralar kalır, fotoğraflarla birlikte.

Askerlik anıları, o anıların sahiplerince çok önemli ve özgündür. “Ben askerdeyken” diye başlayan bir cümlenin asla sonu gelmeyecektir.

YILMAZ PÜTÜN ADANA! EMRET KOMUTANIM!

“Pire Nuri” adlı filimin çekimleri için Adana’nın Sarıçam semtindeydiler. 17 Ocak 1968 Çarşamba günü sete bir asteğmen gelerek Yılmaz Güney’in askerlik yoklaması kaçağı olduğunu ve dolayısıyla merkez komutanlığına gitmeleri gerektiğini söyler. Çaresiz gidilir. Yılmaz Güney’e, dört gün içinde Sivas Er Eğitim Merkezi’nde olması şarkıyla sülüs verilir ve serbest bırakılır.

“...Ben yeri yurdu belli olmayan bir insan değilim. Bundan önce üç defa vatani vazifeye başlamak için kendi isteğimle müracaat ettim. Her defasında sıhhi sebeplerle fiilen askerlik yapmayacağımı, çürüğe çıkartıldığımı söylediler...”

Yılmaz Güney’e göre yoklama kaçağı olarak aranıyor olmasının izahı bir formalite yanlışıdır. Ama gel gör ki bu hesaba göre 22 Ocak 1968 günü kıtasında olmak zorundadır. Oysa devam etmekte olan bir film vardı ve bu şekilde bırakıp gidemezdi. Filmi bitirebilmek için süre istedi ve dört ay gibi bir süre izin alabildi.

Çekimlerin biri bitiyor diğeri başlıyordu. Bu ortamda sürüp giden koşuşturma sebebiyle izin aldığı o dört ayın sonunda da birliğine katılmaz Yılmaz Güney.

20 Mayıs 1968 günü, akşam üzeri İstinye’de bir arkadaşının gazinosunda yemek yiyip içki içerken yoklama kaçağı olarak yakalanır. Önce İstinye İnzibat Komutanlığı’na götürülür ardından da tutuklanıp Balmumcu Kışlası’na götürülür. Sabah olunca Beyoğlu Askerlik Şubesine götürülen Yılmaz Güney, askerlik şubesindeki işlemlerinin ardından iki

gün içinde Sivas'taki "5. Er Eğitim Tugayı"nda olması şartıyla salınır. Söz konusu iki gün içinde birliğine katılmazsa resmen "Asker Kaçağı" muamelesi göreceği açık açık ve tane tane izah edilir kendisine.

Bu ne demek biliyor musun?

Askeri Mahkeme'de asker kaçağı olarak yargılanmak demek, vatan hainliğiyle eş bir suçlama yani! Adama güneşi göstermezler vallahi!

Yılmaz Güney, özel otomobiliyle gider Sivas'a... Onu, binlerce hayranı karşılar. Omuzlara alınır, alkışlar ve tezahüratlarla teslim edilir birliğine.

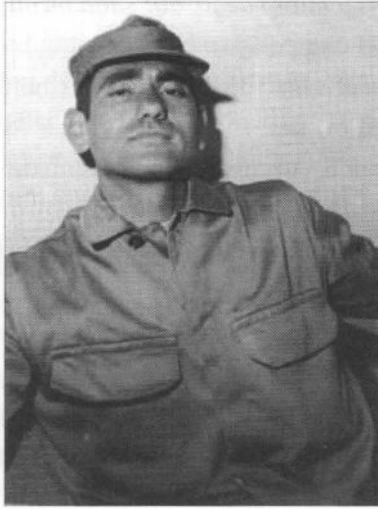

"Yılmaz Pütün Adana! Emret Komutanım!"

Askeri jargonu öğrenme ve de bol bol kullanma sırası şimdi Yılmaz Güney'deydi. Artık yeniden Yılmaz Pütün olma zamanıydı. Yılmaz Güney, "30. Piyade Alayı 2. Temel Taburu 1. Bölük" adresindeydi artık.

Üniforma giymiş, postal bağlamış, ranzası, dolabı ve de künyesi olmuştu. Karavanadan yemiş, askerlikte de çeşit çeşit arkadaşlıklar kurmuştur. Daha önce de söylemiştim, Yılmaz Güney hayatı ayrıntılarıyla yaşayan bir adamdı ve askerlik

süresince de binlerce ayrıntıyı kazımıştı belleğine... Zamanı geldiğinde her birini ustaca yedirecekti senaryolarına filmlerine...

Az yukarıda *“Ben Askerdeyken”* başlıklı bir şey paylaştım...Neden dersin?..

Hayatı ayrıntılarıyla yaşayıp da o ayrıntıları hayat kalitene yedirdiğin zaman, ne enteresanelikler yaşayacağını somutlamak adına koydum o bölümü...

Bu yazı 2012 yılında, tam da bu hâliyle Ordu’da yayın yapan Ordu Olay adlı yerel gazetede yayınlandı... Gazetenin bir de internet sitesi var ve ertesi gün sonra orada da yayınlanır...

2015 yılının Şubat ayı başları falandı... Öğlen saatleri... Gazetenin sahibi telefonla aradı.

“Yahu bak sana ilginç bir şey söyleyeceğim... Şu an öyle bir olaya şahit oluyorum ki şaşırıp kaldım.”

Patronu bu kadar çok heyecanlandıran şey ne olabilirdi ki?

“Abi, neredesin sen?” diyorum...

“Amasya” diyor...

Amasya’da bir kitabevinde kitaplarımın satıldığını biliyorum, hemen bu yönde bir bağlantı kuruyorum.

"Yahu, heyecan yapma. Sen şimdi bir kitabevine girdin ve benim kitapları gördün." diyordum, durumdan da gayet emin...

"Yok yok kitap mitap değil, dur sana birini veriyorum." diyor ve telefon el değiştiriyor.

"Birol bey merhaba" diyor, yaşını kesinlikle tahmin edemeyeceğim dinç bir ses.

Sesin tonundan, vurgusundan bir tanıdıkla ilişkilendirmek istiyorum... Sürpriz dolu bir oyun oynanıyordu ve bu oyunun amacı beni şaşırtarak mutlu etmekti, ben de bu oyuna aynı coşkuyla katılıyordum...

Amasya, bilmem ne tugayı bilmem ne alayından Albay vs. şeklinde epeyce uzun bir künye okuyarak kendini tanıtıyor telefondaki ses. Şaka mıydı tüm bunlar? Bir Albay'ın benimle ne işi olurdu ki? Tandık mıydı? Hafızamı hızla yokluyorum, bu yoklama sürecindeki sessizlikten Albay da durumun garipliğini fark etmiş olacaktı ki konuşmaya devam etti.

"Sana bir şey okuyacağım, bakalım tanıyacak mısınız?" diyor ve cevabı beklemeden başlıyor okuyama...

Okuduğu şey, az önce yukarıda paylaştığım benim yazı... Yani şimdi karşımda bir Albay var ve askerlik temalı bir yazı yazmışım, şimdi o yazıyı bana okuyor... Farz et ki 1960'larda, 1970'ler, 1980'lerdesin... Hadi geçtik onu, o yılları okuyan, bilen birisin yani insanın aklına neler gelmiyor ki? Ama bizim Albay, öyle sert ve tehditkâr falan değil, bildiğin sevecen ve övgü düzen bir edayla konuşuyor...

"Valla komutanım, artık ne olacaksa, olsun yani bu yazı bana ait," deyip gülüşüyoruz.

Askerliğini yapanlar bilir, askerlik sadece *'sağa dön sola dön, nöbet tut, mıntıka temizliği yap'*tan ibaret değildir. Eğitim saatleri vardır. İşte bu eğitim saatlerinde benim Albay, kısa dönem askerlere benim yazımı okuyormuş! Dedi ki *'Bu zamana kadar on bin askere okudum bu yazıyı...'*

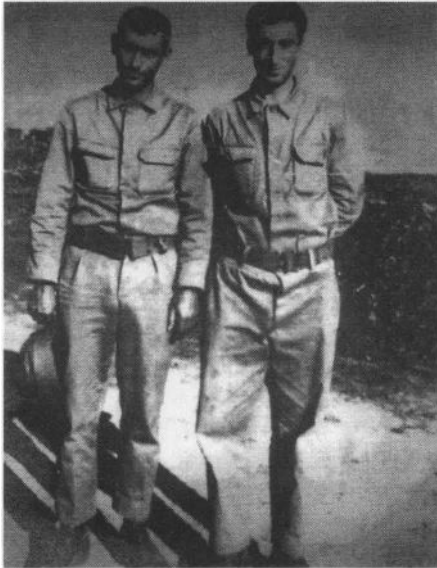
Ne yalan söyleyeyim, bayağı bir hoşuma gitti bu durum... Hatta davet etti "Gel" dedi, "Bizzat senden dinleyelim bunları" dedi...

Demek istediğim şu ki yaşadığımız her an, tüm ayrıntılarıyla özeldir. Ben de hayatı ayrıntılarıyla yaşayan ve seven bir adamım. İşim gücüm ayrıntılardır... Bundan olsa gerek genellikle de kolay anlaşılmadığımı düşünürüm...

Yılmaz Güney, bugünlerde belki yaşadığı o günlerden daha çok ve doğru algılanıyor... Belki değil, bu muhakkak! Ben ki bunca yıl sonra hakkında bunca bilgi bulunan bu adam için kitap yazmaya ihtiyaç duymuşsam Yılmaz Güney'in hayata dair tüm ayrıntıları, geleceğe yani bizim bugünümüze, sanatla taşıdığı sonucuna varırım.

İşte Yılmaz Güney'in hayalim dediği sinemacılığın sırrı buydu! Geleceğe film çekmek!

Yılmaz Güney'den kinaye ben de geleceğe yazıyorum. Duydum ki altı kişiye bir kitap düşüyormuş. Aman ha sakın okuma, okuma ki daha çok yazmam için daha çok sebebim olsun, gelecek kuşaklara daha çok şey kalsın!

Sivas'taki acemi eğitimi bitince Muş'taki "227. Piyade Alayı"na gönderilir. Acemi Birliğinden sonra "Dağıtım" yapılan bu yeni yerin adı "Usta Birliği"dir.

Bu arada 5-15 Haziran 1968 tarihleri arasında yapılan 5. Antalya Altın Portakal Film Festivali'nde Yılmaz Güney'in "İnce Cumali" filmi ödül alır...

1968 yılının mayısında Sivas'ta başlayan askerlik serüveni, 1970 yılının mart ayında Muş'ta sona erecektir.

Askerdeyken de boş durmadı elbette... Bir defa bol bol ve sistematik olarak okudu. Sistematik olarak okumaktan kasıt, işlerinden fırsat yaratıp da okumak yerine okumayı bir iş hâline getirmektedir. Kullandığı izinlerde filmler çekti. İşte o filmler:

Aç Kurtlar

Bin Defa Ölürüm

Çift Tabancalı Kabadayı

Güney Ölüm Saçıyor

Kan Su Gibi Akacak

Kurşunların Kanunu

Yine ilk fotoromanını da bu dönemde çekti. Senaryosunu Yılmaz Güney'in yazdığı bu fotoromanın adı "Asılacak Adam"dı...

15-22 Mayıs 1969 tarihleri arasında gerçekleştirilen "Adana 1. Altın Koza Film Festivali"nde Yılmaz Güney'in başrolünü oynadığı "Seyyit Han" filmindeki rolüyle Yılmaz Güney "En İyi Erkek Oyuncu" ödülünü alıyordu. Yılmaz Güney Muş'ta askerdir ve ödülünü almaya gidemez. Ödülü Yılmaz Güney adına menajeri alır.

Seyyit Han filminde Yılmaz Güney'in rol arkadaşı Nebahat Çehre'dir. Nebahat Çehre Keje rolüyle filmde yer almaktadır.

Seyyit Han, yıllar sonra köyüne döner ama sevdiği kız, Keje, Haydar Bey'e verilmiştir. Keje, Haydar Bey'in koynuna girmez bunun üzerine Haydar Bey, toprağın üzerinde ters çevrilmiş bir sepetin böğrüne yerleştirdiği papatyaya ateş etmelerini ve papatyayı kim vurursa Keje'yi onun almasını önerir. Seyyit Han, papatyayı vurur ama sepetin içinde, boynundan aşağısı toprağa gömülmüş kafası sepetin içinde gizlenmiş ve ağız bağlanmış Keje bulunmaktadır. Yani Seyyit Han kendi elleriyle sevdiği kadını vurmuştur.

Askerden izine geldiği dönemlerin birinde Jale Fatma Süleymangil adında, sarışın, yeşil gözlü, kolej öğrencisi, güzel

bir kızla tanışır ve âşık olur. Kız da Yılmaz Güney'e âşık olur ve nişanlanırlar. Kızın ailesi bu nişana da muhtemel evliliğe de kati olarak karşı çıkmaktadır. Yılmaz Güney gibi adı birçok olaya ve fırtınalı aşklara karışmış ve siyasi kimliğiyle de öne çıkan bir adama kızlarını vermek istemezler. Belki de Yılmaz Güney gibi bir adamın kızlarını mutsuz edeceğinden korkarlar. Bunun yanında bir de Fatoş, henüz çok gençtir.

Aile, kızlarını Yılmaz Güney'den ya da Yılmaz Güney'i kızlarından uzak tutmakta kararlıydı. Bu yüzden İsviçre'de bir okul bulurlar Fatma için... Okula gitmesine bir gün kala Fatma bir not bırakarak evi terk eder. Ailenin tek çocuğunun bir not bırakarak evi terk etmesi aileyi perişan eder.

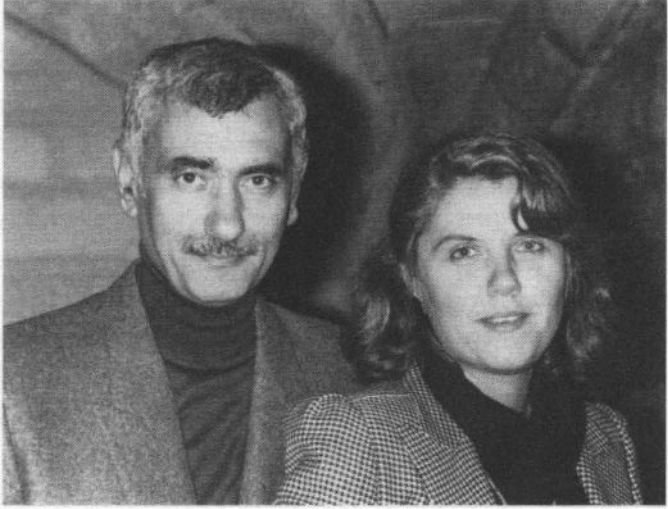
Fatma, Yılmaz Güney'den yana tercih kullanmıştır ve Yılmaz Güney, Fatma için bir ev açıp anasını da yanına yerleştirir.

Yılmaz Güney, gazetelerde aşklarıyla değil, bu türden haberlerle de gündeme geliyordu.

Yılmaz Güney, 23 Mart 1970 Pazartesi günü teskeresini alır ve aynı gün Muş'tan ayrılır.

Fatma (Fatoş) reşit değildir. Nikâh kıyılabilmesi için yaş büyütülür Fatma'nın ve 27 Haziran 1970 tarihinde Yılmaz Güney ile Fatoş'un nikâhları kıyılır. Nikâh töreni başından sonuna kadar kameraya çekilir.

Teskereyi aldıktan sonra hemen İstanbul'a dönen Yılmaz Güney, hiç zaman kaybetmeden hemen kolları sıvar ve film çekmeye başlar... İkinci resmi evliliğini de geciktirmeden yapar... Artık Fatoş Güneyle evlidir.

*Damla damla sevgili. Bir gün akıp gideceğiz hayata.
Duvarlar yıkılacak, açılacak bütün kapılar bilesin.
Benim yüreğim sensin şimdi, seni vurur durur.
Ve yine damla damla çoğalıyor sun içimde.*

Yılmaz GÜNEY

Benim Kalemim Kamera!

Askerliği de bitmişti ve otuz üç yaşındaydı. Sinemada kendisine büyük bir yer açmıştı. Çirkin Kral olarak nam yapmış, ödüller almakta ve yılın en başarılı oyuncusu seçilmektedir... Artık ciddi paralar da kazanmaya başlamıştır. O, parasız ve sefalet dolu yıllar şimdi çok gerilerde kalmıştır. Yılmaz Güney bir hayali yaşarken bir yandan da siyasi faaliyetlerde buluyor, siyasi ilişkiler kuruyordu. Onun bu yanı da sanat çevrelerinde ona farklı bir misyon biçilmesine sebepti. Yılmaz Güney, halk için halkı anlatacak sanat eserlerine önem veriyor ve öne çıkarmaya çalışıyordu. Onun bu tavrı, halkta sempati ve beğeniyle karşılanırken elbette statükonun canını sıkıyordu.

Askerlik dönüşü hiç ara vermeden hemen film çekimlerine başlanır ve Kayseri’de iki filmi peş peşe çekerler: *“İmzam Kanla Yazılır”* ve *“Onu Allah Affetsin”*... 23 Mart günü teskere-sini alan Yılmaz Güney 5 Nisan günü settedir. Yani o kadar hızlı tutmuştur elini.

Sürekli çalışıyor, sürekli üretiyordu ve ürettikleri de halk nezdinde ve sanat çevrelerinde hemen karşılığını buluyordu.

25 Mayıs - 5 Haziran 1970 tarihlerinde gerçekteştirilen *“7. Antalya Altın Portakal Film Festivali”*nde *“Bir Çirkin Adam”* filmindeki rolüyle *“Yılın En İyi Erkek Oyuncusu”* ödülünü alıyordu. Bu filmin kendisi de Altın Portakal’a layık görülmüştür.

Yılmaz Güney filmleri öne çıkıyor, önem kazanıyor ve Türk Sineması’nın Yılmaz Güney hakkındaki ön yargıları da

kırılıyordu. Uluslararası düzeyde Yılmaz Güney filmlerinin gündeme gelmesi, tabir yerindeyse ezber bozan bir şeydi...

Yılmaz Güney, insan odaklı filmler çekmeye özen gösteriyordu. Sinemacılık anlayışı buydu yani. Yüz önemliydi onun filmlerinde... Yüz ve yüz mimikleri sözlerden daha da mühimdi.

"...Beni oyuncu olarak beğenirler pek çoğu... Ben, beğenmem kendimi. Aynaya bile bakmam, saçımı bile taramam. Ben sadece inadımı severim. Yılmaz Güney sadece inadını sever..."

Filmlerinde ekseriyetle dublör kullanmaz ve o nedenle de sayısız kazalar geçirmiştir. Kaç defa yaralanmış ve hastanelik olmuştur. Hatta kimi kazalar için ölümden dönmüştür demek bile az gelir.

Yılmaz Güney'in yıllardır *"Kafamdaki Filmler"* dediği serinin ilki belki de *"Umut"* filmiydi. *Umut* filmi kendi hayatından izlerle doludur. At arabacılığıyla hayata tutunmaya çalışan bir garibanın arabasına bir otomobil çarpar ve atı ölür. Ardından define arayışları ve bitmeyen umutlar...

Umut'tan bir sahne

19 - 25 Eylül 1970 tarihleri arasında gerçekleştirilen "2. Altın Koza Adana Film Festivali"nde *Umut* filmi "En İyi Film"

ödülünü alırken Yılmaz Güney bu filmdeki rolüyle “*En İyi Erkek Oyuncu*” ödülünü almıştır. Yılmaz Güney, yıllarca hayalini kurduğu nitelikteki filmlerden birini yaptığında da “*En İyi*”si olmuştu. Bu türden filmler yapmak için alabildiğine kalitesiz ve niteliksiz işlere de girmiş, boyunu aşan tavizler vermişti... Şimdi tüm bu fedakârlıkların meyvesini toplama zamanıydı.

Ödülünü almaya eşi Jale Fatma Pütün’le (Fatoş Güney) birlikte gider.

Sinema sektörü üzerinde Demokles’in Kılıcı gibi sallanmakta olan “*Sansür Tüzüğü*” artık tahammül edilemez bir yapısal sorun hâline gelmiştir. Tek parti döneminde hazırlanıp yürürlüğe girmiş olan ve hâlen dahi yürürlükte olan bu tüzük, basiretsiz idarecilerin elinde tam bir kıyım makinesi hâline geliyordu. Büyük emeklerle ve masraflarla ortaya konulan sanat eserleri sansür kuruluna takılıyor ve çöp muamelesi görüyordu. Devletin sinema sektörüne bir katkısı olmadığı gibi sansür uygulamasıyla büyük bir zararı söz konusu oluyordu.

Bu arada ülkede siyasi atmosfer iyice kızışıyor, ekonomik kriz yaşanıyor ve illegal örgütlerin etkinliği giderek artıyordu. Yılmaz Güney’in bir sanat adamı olmasının yanında

siyasi bir kimliği olduğunu ve kendisini devrimci olarak tanımladığını daha önce de söylemiştik. Bu kapsamda Mahir ayan gibi gençlik liderleriyle ilişkileri vardı. Mahir ayan siyasi kimlik itibariyle TİP kökenli olup zaman içinde ideolojik ayrılığa düşmüş ve TİP çizgisinden çıkmıştır.

Mahir ayan ve arkadaşları 17 Mayıs 1971 günü İsrail'in İstanbul Başkonsolostu Efraim Elrom'u kaçırıp 22 Mayıs 1971 tarihinde de öldürünce polis, Mahir ayan ve arkadaşlarıyla ilişkilendirdiği herkesi markaja almıştır. Baskınlar yapmıştır. Bu kapsamda Yılmaz Güney'in evi de basılmış ve bir takım sol yayınlarla Dev-Genç'e bağış yapıldığını gösteren makbuzlar ele geçmişti. Bu iddialarla gözaltına alınan Yılmaz Güney 1 hafta sonra serbest bırakılmıştır.

Gözaltı olayından sonra hemen Ürgüp ve Göreme civarına gidip "Acı" ve "Ağıt" filmlerini çekti. Yılmaz Güney, sinemadaki konumuyla ilgili olarak da artık bir tavır değişikliğine gitmek istiyordu. Oyuncu olmaktan çok yönetmenlik yapmak istiyordu. Bu zamana kadar yaptığı her şeyi, yapmak istediklerinin bir parçası olarak görüyordu. Ve yapmak istediklerine, hayallerine çok yaklaştığının da farkındaydı belki.

1-8 Haziran 1971 tarihlerinde "8. Antalya Altın Portakal Film Festivali" gerçekleştirilir. Festivale Yılmaz Güney'in "şeytan Kayaları" ve Güney Film tarafından çekilmiş olan ilk film "Vurguncular" sunulmuş olsa da n elemenden geçememiştir.

"3. Altın Koza Film Festivali" 18-25 Eylül 1971 tarihlerinde Adana'da gerçekleştirilir ve Yılmaz Güney'in "Ağıt" filmi 25 bin liralık en büyük dl kazanır. Yılmaz Güney eki alır ve Türk Hava Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı'na bağışlar. Bu jest karşısında İncirlik Hava ss Komutanı Albay Sinan Volkan tarafından Yılmaz Güney'e Türk Hava Kuvvetleri'nin teşekkürleri ve başarı dilekleri iletilir.

Yılmaz Güney, Ağıt'ın Ankara, İzmir, Adana ve Eskişehir gösterimlerinden elde edilecek gala gelirlerini de yine aynı vakfa bağışlar.

“Umutsuzlar” filmi üçüncü gelmiştir ve 10 bin lira olan para ödülünü de Adanaspor’a bağışlamıştır.

Sinema oyunculuğu, senaryo ve kitap yazarlığı, yönetmenlik derken *“Güney Film”* adında bir de şirket kurmuştur. Şirketin tam adı *“Güney Filmcilik Sanayi ve Ticaret A.Ş.”*dir.

Yılmaz Güney’in şirketinden söz açılmışken 5 Mart 2015 tarihinde haber bültenlerinde şöyle bir haber geçiyor... *“Yılmaz Güney’in Fransa’da yaşayan kızı Güney Pütün, üvey annesi Fatma Pütün’e evrakta sahtecilikten dolayı dava açtı. Aileye miras olarak kalan şirketin genel kurul toplantılarının Güney’siz yapılmış olmasına rağmen varmış gibi gösterilmesi ve yerine sahte imza atılmasından dolayı Güney Pütün mahkemeye başvurdu.”*

Haberin devamında şirket işleriyle ilgilenen mali müşavirin de ifadeye çağrıldığı ve ifadesinde genel kurul tutanaklarının kimler tarafından imzalandığını bilmediğini söylediği, Fatma Pütün’ün bir sonraki duruşma için davet edildiği, katılmaması durumunda yakalanarak mahkemeye getirilmesi kararının alındığı da belirtildi.

Böyle anılıyor adı şimdiki zamanlarda Yılmaz Güney’in...

Aradan geçen yıllarda Filiz Güney Pütün de büyüyor ve yetişkin bir kadın oluyor... Amacının babasının mirasına sahip çıkmak olduğunu söylüyor kameralara...

1972 yılında Yılmaz Güney adı yurtdışında da duyuluyordu artık. Yurtdışındaki sinema sektörü de Yılmaz Güney filmlerine ilgi duymaya başlamıştı. Yabancı ortaklarla bir şeyler yapmak konuşulmaktadır Yılmaz Güney cenahında. Bu durum Türk Sineması açısından büyük bir olaydır. Ciddi bir niteliksel değişimdir. Yurtdışında da adı duyulmaya başlayan Yılmaz Güney kendi ülkesinde rağbet görmeye, ödüller almaya devam ediyordu.

23 - 30 Eylül 1972 tarihleri arasında gerçekleştirilen "4. Altın Koza Film ve Sanat Festivali"nde "Baba" adlı film birinci seçilir...

"En İyi Erkek Oyuncu" ödülünü için Cüneyt Arkın'la Yılmaz Güney eşit oy alır. İkinci turda Yılmaz Güney 1 oy farkla "En İyi Erkek Oyuncu" seçilir. Ancak tüm bu oylamalar ve Baba'nın birinciliği iptal edilip sil baştan oylama yapılır. Bu defa "Kara Doğan" adlı film birinci Cüneyt Arkın da "En İyi Erkek Oyuncu" seçilir. Cüneyt Arkın bu ödülü almaz...

Bu türden festivallerin dışında bir de sivil toplum örgütlerinin yaptığı değerlendirmeler ve verdiği ödüller vardır. Örneğin 6 Mart 1974 tarihinde "Ankara Gazeteciler Cemiyeti" Yılmaz Güney'i "Yılın Sanatçısı" seçiyordu... Bu da halkın ödülü oluyordu işte. Yılmaz Güney bu ödülü almak için gidemez keza o aralar yine cezaevindedir.

12 Mart 1971 günü asker bir kere daha ülke yönetimine el koymuştur. Darbenin adı bu defa muhtıraydı. Genel Kurmay Başkanı Orgeneral Memduh TAĞMAÇ, hükümetin düşürülmesi için Cumhurbaşkanı Cevdet SUNAY'a muhtıra verdi ve muhtıra 12 Mart 1971 tarihinde saat 13.00'da TRT radyosunda, normal yayın akışı kesilerek duyuruldu...

1- Parlamento ve hükümet, süregelen tutum, görüş ve icraatlarıyla yurdumuzu anarşi, kardeş kavgası, sosyal ve ekonomik huzursuzluklar içine sokmuş, Atatürk'ün bize hedef verdiği uygarlık seviyesine ulaşmak ümidini kamuoyunda yitirmiş ve anayasanın öngördüğü reformları tahakkuk ettirememiş olup Türkiye Cumhuriyeti'nin geleceği ağır bir tehlike içine düşürülmüştür.

2- Türk milletinin ve sinesinden çıkan Silahlı Kuvvetleri'nin bu vahim ortam hakkında duyduğu üzüntü ve ümitsizliğini giderecek çarelerin, partiler üstü bir anlayışla meclislerimizce değerlendirilerek mevcut anarşik durumu giderecek anayasanın öngördüğü reformları Atatürkçü bir görüşle ele alacak ve inkılap kanunlarını uygulayacak kuvvetli ve inandırıcı bir hükümetin demokratik kurallar içinde teşkili zaruri görülmektedir.

3- Bu husus süratle tahakkuk ettirilemediği takdirde, Türk silahlı kuvvetleri kanunların kendisine vermiş olduğu Türkiye Cumhuriyeti'ni korumak ve kollamak görevini yerine getirerek idareyi doğrudan doğruya üzerine almaya kararlıdır. Bilgilerinize.

12 Mart Askeri Darbesi ardından yaşanan idamlar bu ülkenin vicdanında hâlâ kanayan bir yara olarak durmaktadır. Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan "Anayasa'yı tebdil, tağyir ve ilga etmek" suçlamasıyla idam edilecekti hem de Anayasa'yı bizzat ortadan kaldıran, Anayasal Düzen'i silah zoruyla ele geçiren, halk tarafında demokratik yöntemlerle seçilen parlamentoyu dağıtan askeri kuvvet tarafından.

Denizlerin idamını engellemek için Amerikalıları kaçıran Mahir Çayan ve dokuz arkadaşı Tokat'ın Niksar ilçesi Kızıldere köyünde 30 Mart 1972 günü öldürülecektir...

Askeri darbeye birlikte Yılmaz Güney de tutuklandı ve tam 2 yıl yattı... 2 yılın sonunda CHP-MSP Koalisyon Hükümeti tarafından çıkartılan genel af la salıverildi.

Yılmaz Güney içerideyken dışarıda baskı ve zulüm de artıyordu. İşte bu baskı ve zulüm ortamında Çirkin Kral efsanesi daha bir anlam kazanıyordu. Daha da büyüyordu. Bu iki yıllık süreçte kendi içine dönen Yılmaz Güney, tüm zamanını gelişimine harcıyordu. Hesaplaşıyordu kendisiyle, nerede ve hangi kararlılıkla durması gerektiğini ölçüp tartmıştı hep...

"...Şöyle diyebiliriz; daha önce bireysel yanları ağır basan bir adamken bugün toplumsal yanları ağır basan bir adamız. Daha önce daha kısa vadeli hesaplar içinde iş görürken bugün çok daha uzun vadeli hesaplar içinde olmak zorunluluğu duyuyoruz..."

"...Eskiden içki içerdim, kumar oynardım, kavga ederdim... Doğru bütün bunlar! Doğru, fakat bugün ne için kavga edeceğimin, kim için kavga edeceğimin bilincindeyim. Bireysel olarak bir insan dövmek ya da bir insanın beni dövmesi bugün

benim için mesele değildir. Oysa eskiden bir adamın bize yan bakması ya da herhangi bir adamın herhangi bir tavrını sevip sevmememiz bir yerde zorbalık diyebileceğimiz bir biçimde işi kavgaya, silah çekmelere kadar götürüyordu. Oysa bugün, silah çekmenin kavga etmenin, dövüş etmenin bireysel sınırlar içerisinde kalacağı kanısındayız. Toplumsal mücadele, bana silah çekmeyi, kavga etmeyi emrederse ben kavga ederim, dövüş ederim. Fakat bunun dışında sadece beni ilgilendiren bir takım meselelerden dolayı kavga etmeyi bugün düşünemiyorum. Kumar sorununa gelince, o bizim içerimizde taşıdığımız bir zaftı, yanlış bir şeydi. Bugün kumarın benim hayatımda yeri yoktur, kökü kazınmıştır diyebilirim. Çünkü harcadığım para, kumara verilecek para bugün benim param değildir. Onu toplumun gerekleri olan birtakım yerlere harcamayı daha uygun buluyorum. Mesela sinema yaparız. Mesela birtakım insanlara yardım ederiz, mesela çocuk okuturuz...”

Yılmaz Güney, doğallığıyla öne çıkan bir adamdı. Gülüşü de öfkesi gibi kocamandı. Kendi tabiriyle “çirkin...” Sinemanın “Çirkin Kralı” bu adama da her insana olduğu üzere gülmek ne çok yakışmış! Gülmek, ağız dolusu gülmek, her koşulda ve içten gülmek bir eylemdir.

Yılmaz GÜNEY

“Çirkin Kral” yakıştırmasının halk nezdinde bir karşılığı vardı... Vurdulu kırdılı filmlerin eli silahlı, kabadayı kahramanı... Oysa 1974’ten sonra dünyaya ve sanata bakışı tamamen farklılaşan bir Çirkin Kral gerçeği vardı. Şimdi Yılmaz Güney’in karşısında çok ciddi bir rakip vardı, halkın nezdindeki imajıyla efsane olmuş Çirkin Kral! Halk, bu yeni Yılmaz Güney’i aynı biçimde benimseyecek, sevecek midir? Daha da ötesinde anlayabilecek midir?

Sürekli yiğit olmak, sürekli bir kabadayılık hâlleri içindeki Çirkin Kral, aynı zamanda sürekli ezilen, horlanan ve bir kenara atılmış kitlelerin de temsilcisiydi. Ve an gelirdi, illaki bu horlanan, ezilen ve bir kenara atılanların intikamını alırdı. Çirkin Kral zayıf, uzun, çirkin, kavruk bir adamdı ama yaptığı işlere bakıyorsanız hayalin gerçek olması gibi bir şey yani...

Bu hep böyledir ya hani zayıf, cılız ve güçsüz bir adam kendini güçlü, vurdu mu deviren, baktı mı eriten türünden hayal etmez mi sık sık... Ya da çirkin birinin dünyalar güzeli olabilme hayali... İşte Yılmaz Güney’in yarattığı ya da Yılmaz Güney’den yaratılan Çirkin Kral tam anlamıyla bu türden hayallerin ete kemiğe bürünüp de yalan ve gölgeyle önümüze düşmesiydi.

1974’te Yılmaz Güney’in Çirkin Kral’a bakış açısı da değişiyordu; artık bireysel değil toplumsal meselelere parmak basılacaktır. Köşeye itilmişlerin değil, bir sistem tarafından sistematik olarak sömürülen bir halkın fedailiğini yapacaktır Çirkin Kral. Bu değişimin sebebi ülke ve dünya şartlarındaki değişimle birlikte Yılmaz Güney’in de içsel yolculuğunda bir yerlere ulaşmış olmasıydı. Bu değişimi eşine de yansıtıyordu elbette.

Bu halkın da zaafı, yanlışları, yalakaçlıkları vardı. Halka kendi hâlleriyle yaklaşmayı daha doğru buluyordu.

“..Sadece süte su katmakla insan sahtekâr olmaz, karşısındaki insanın duygusunu istismar etmek de bir yerde sahtekârlıktır.

1 yaşındaki Celal Bayar'ın öncülüğünde ol iktidara karşı millî cephe hazırlıkları

1 Mayıs - DP Genel Başkanı Ferruh Boz-yü, eski Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ı 18 ayısta ziyaret etti ve ziyaret sonrası, Bayar'ın öncülüğünde bir millî cephe kurulması gerektiğine inanıyoruz » dedi. Bayar'ı 23 Mayıs'ta AP Genel Başkanı Süleyman Demirel ziyaret etti. Demirel, « Bütün mürşîni memleket hizmetine vermiş, müm-

taz ve muhterem bir zatır » diyerek, 16 Mayıs'ta 91. yaş gününü kutlayan Bayar'ın elini öptü. Demirel, sol iktidara karşı bir cephe kurabileceklarini açıkladı. MSP Genel Başkanı Necmettin Erbakan da koalisyon ortağı olmasına rağmen, Celal Bayar öncülüğünde AP-DP-CGP birleşmesini memnunkla karşıladığını belirtti.

THKP-C davasında yargılanan ve 2 yıldır tutuklu olan sinema sanatçısı Yılmaz Güney genel afın yararlanarak tahliye edildi.

624

Yani daha önce biz, her ne kadar namuslu yanları içimizde taşıyorsak da zaman zaman halkın bize duyduğu sevgiyi istismar ettik..."

Yılmaz Güney'in, Çirkin Kral gibi bir efsane hâline geldiği ve yaptığı her işin hemen kabul gördüğü bir ortamda bu türden bir itirafta bulunması oldukça anlamlıdır. Bu itirafın anlamı onun yaşadığı o büyük değişimdir.

Cezaevinden çıktıktan sonra çektiği ilk film "Arkadaş"tır! Bu kitabın ön sözünde bahsetmiştik Arkadaş'tan şimdi tekrar yeri gelmişken o filmle birlikte ölümsüz eserler arasına giren şarkının sözlerini bir kere daha paylaşmak istiyorum... Tam da bu satırlarda, bir kere daha Melike Demirağ'dan "Arkadaş"ıma aç, gözlerini kapa ve hiç ses çıkarmadan sonuna kadar dinle... Ya da tam bu sayfaya bir ayraç koy, aç Arkadaş'ı yine ve yeniden izle... Yılmaz Güney'in, yukarıda bahsettiğim o değişimi

filme ne güzel yansıttığını göreceksin, bu farkındalıkla bir kere daha izle derim.

*Bir kıvılcım düşer önce, büyür yavaş yavaş
Bir bakarsın volkan olmuş, yanmışsın arkadaş
Dolduramaz boşluğunu ne ana ne kardaş
Bu en güzel bu en sıcak duygudur arkadaş*

*Ortak olmak her sevince her derde kedere
Ve yürümek ömür boyu beraberce el ele*

*Olmasın o ta içten gülen gözlerde yaş
Yollarımız ayrılrsa bile seninle arkadaş*

*Evet arkadaş; kim olduğumu, ne olduğumu
Nerden gelip nereye gittiğimi sen öğrettin bana.
Elimden tutup karanlıktan aydınlığa sen çıkardın
Bana yürümeyi öğrettin yeniden
El ele ve daima ileriye
Bir gün...*

*Bir gün, birbirimizden ayrı düşsek bile
Biliyorum, hiçbir zaman ayrı değil yollarımız
Ve aynı yolda yürüdükçe
Gün gelir ellerimiz yine dostça birleşir
Ayrılrsak bile kopamayız...*

*Olmayacak o ta içten gülen gözlerde yaş
Bir gün gelip ayrılrsak bile seninle arkadaş*

Yılmaz Güney "değişim" diyordu ya hani, işte o değişimi bu filmde dayak yediği sahnelerle görüyorduk. İcabında on tane silahlı adamı bir tek yumrukla perişan eden Çirkin Kral, dayak yiyordu, hakarete uğruyordu ama ağır başlı karşıliyordu. Yine 20 Temmuz 1974 günü Kıbrıs Barış Hareketi'ne dair gerçek

görüntüler filmin içine yedirilmiştir. Yani daha hayatın içinden ve gerçeklere dayalı, mantıksal kurgusu güçlü ürünler veriyordu Yılmaz Güney... Artık toplumsal mesaj kaygısı vardır.

Bu filmde burjuva yaşam tarzı devrimci bir bakış açısıyla sorgulanmaktadır. Bu yeni tarz, sinema ve sanat çevrelerinde tartışma yaratmıştı. *"Slogan Devrimciliği"* diyeninden *"yeni bir şey"* diyenine kadar bir dizi tartışma olmuştur.

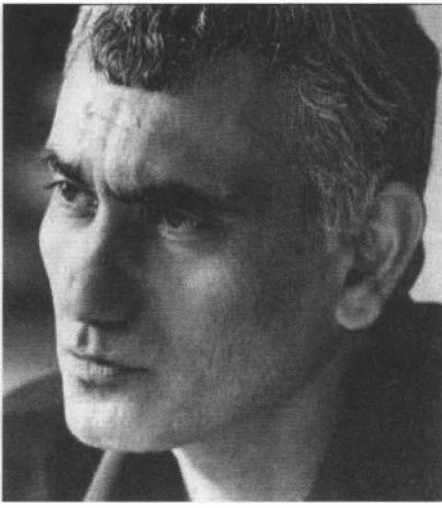
1 Eylül 1974 tarihinde başlayacak olan *"11. Antalya Altın Portakal Film Festivali"*ne katılacağı açıklanan Arkadaş'ın montajı tamamlanamaz ve dolayısıyla festivale yetişmez.

27 Ağustos - 5 Eylül 1975 tarihleri arasında gerçekleştirilen *"12. Antalya Altın Portakal Film Festivali"*nde Yılmaz Güney'in Atıf Yılmaz'la birlikte yönettikleri *"Zavallılar"* filmi *"En İyi Film"* dalında Altın Portakal'a layık görülürken *"Arkadaş"* ikinci en iyi film seçiliyordu.

"Zavallılar" filminden bir sahne... Yokluğun, yoksulluğun, açlığın ve çaresizliğin bu kadar derin bir toplumsal duyarlılıkla ve ayrıntılara ağırlık verilerek anlatıldığı film sayısı azdır.

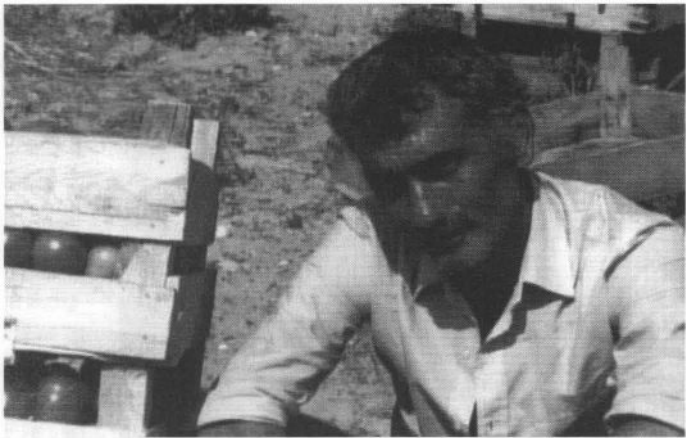
Zavallılar filmi, aldığı ödülü kesinlikle hak etmiştir.

"...Sinema bir sanat dalıdır. Her düşünce ve eylem gibi sınıfsal saflaşma da gerçekleştiricisinin damgasını taşır. Bu damga, çoğu kez bin bir engelden geçmenin verdiği yorgunluğu, ödümleri içerir. Bugüne dek yaptığım sinema bu anlamda ele alınmalıdır. Yani hiçbir zaman istediklerimi yapamadım. Sanatı, devrimci mücadelenin, kitleleri devrimcileştirmenin bir aracı ama hiçbir zaman kuru bir slogan taşıyıcısı olarak görmeden, sanatsal özelliklerinden ve olanaklarından vazgeçmeden ele alan bir anlayışa sahip olarak Türkiye'nin devrimci geleneğinin inşasının bir organı olarak görüyorum..."

Yılmaz GÜNEY

"...Türkiye'de sinema sanatı, gelişen halk hareketlerinin niteliğinin çok gerisindedir. Açık söylemem gerekirse özlediğim sinema, devrimin kavgasına en açık biçimiyle katılabilecek bir sinemadır. Olanak olsa 'özlemek'ten çıkar. Olanak olmadığı için 'özlemek' sorundur. Devrimin sorunlarını tartışabilecek gerek sağ, gerekse sol biçimleniş ve hatalı eleştirisiyle kitlelere götürebilecek, önerilerini sunabilecek bir sinema özlüyorum. Ama

belirttiğim gibi hiçbir zaman kuruluğa düşmeden, insansal özü yitirmeden, sanatın o kendine özgü inceliğini ve katkılarını çiğnemedem..."

Yılmaz GÜNEY

"...Siyasal film yapmak ille de göze batacak siyasi sözler eden filmler yapmak değildir. Bir durumu, en basit bir durumu bile siyasi açıdan ele almak mümkündür. Sivrilikler bir filmi 'iyi' hâline getirmez. En doğru sözleri bile söylese bir film, sinema

sanatının gereklerini yerine getirmemişse görevini yerine getirmemiş sayılır.

Ne mi özlüyorsunuz?

*En yalın, en sıradan hâliyle bile olsa film yapmayı, kamera-
nın önünde oyuncularımı görmeyi, kameranın sesini duymayı,
karanlık odada film kokularını solumayı, kısaca film yapmayı,
evet... En sıkıntılı, en baskılı koşullarda bile olsa..."*

Yılmaz GÜNEY

İşte sinemaya dair bu bakış açısıyla cezaevindeyken yaptığı "Yol" ve cezaevinden kaçtıktan sonra yurt dışında yaptığı "Duvar" filmleri, tam olarak hedeflediği sinemacılıktı. Bir diğeri de hiç şüphe yok ki "Sürü" filmidir.

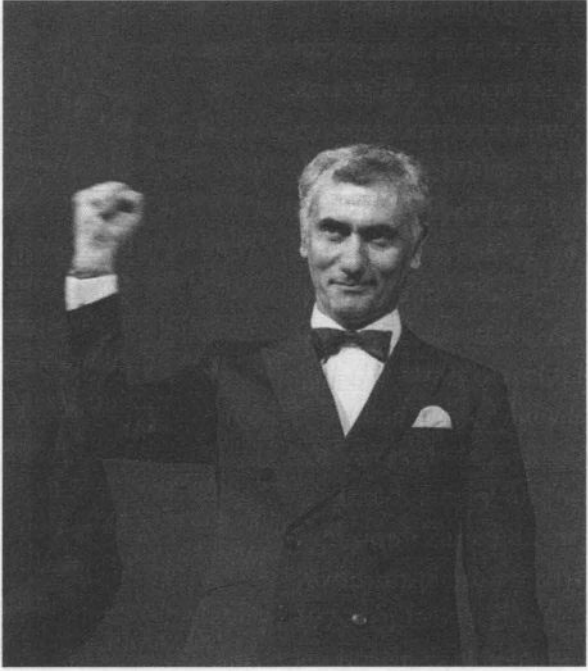
Yol'un çekimleri bir hayli meşakkatli olmuştur. İlk başlarda adı 'Bayram' olan filmin çekimleri esnasında Yılmaz Güney, Isparta Cezaevi'nde tutukludur. Yumurtalık Hâkim'ini öldürmekten hüküm yemiştir. Sansür Kurulu'ndan ve Sıkıyönetim Komutanlığı'ndan çeşitli hilelerle alınan izinler sayesinde filmin negatifleri, cezaevinde Yılmaz Güney'e izletiliyor, Yılmaz Güney'in "Tamam" dediği partiler, gizlice İsviçre'ye kaçırılıyordu. Bu kaçırma eylemi bir yerde zorunluluktandı. Her an filme el konulması ve filmin imha edilmesi gibi bir tehdit vardı. Oysa Yılmaz Güney de ekiptekiler de bu filme çok inanıyordu.

Negatifleri yurt dışına çıkarmayı başarmışlardı. Yılmaz Güney firar edip de yurt dışına çıktığında bu negatifler bir araya getirilecek, bazı sahneler tekrar çekilip montaj bitince film Cannes Film Festivali'ne katılacaktı.

Yılmaz Güney daha önce "Umut" filmiyle Cannes Film Festivali'ne başvurmuştur ancak sanat eserlerini izinsiz yurt dışına çıkarmak suçlamasıyla 9 Eylül 1971 tarihinde savcıya ifade vermişti. 2 Mart 1973 tarihinde bununla ilgili olarak yapılan duruşmada beraat etmiştir.

35. Cannes Film Festivali'nde Yılmaz Güney'in 'Yol' filmi 'Altın Palmiye' ödülünü, Yunan kökenli Fransız yönetmen Costa Gavras'ın "Missing (Kayıp)" filmiyle paylaşır.

Yılmaz Güney, Altın Palmiye ödülünü alırken alkışlara karşılık olarak sağ yumruğunu havaya kaldırarak tarihte yer alacak o meşhur pozunu veriyordu.

Cezaevinde geçirdiği süreyi çok verimli ve üretken kullanmıştı Yılmaz Güney; bol bol okumanın yanında 'Salpa,' 'Sanık' ve 'Hücrem' adlı kitaplarını da cezaevinde yazmıştı. Eline bir kamera vermiş olsalardı kim bilir nasıl güzel filmler çekebilirdi. Yılmaz Güney, cezaevinde hayatının en kaliteli işlerini çıkarırken onun adını sonsuzluğa yazdıracak olgunluğa da yine cezaevinde ulaşıyordu.

İnsanın kendisini geliştirmesi ve hayat kalitesini yükseltmesi için zaman ve mekânın önemli olmadığı, esas

gücün insanın kendi iradesi ve tercihleri olduğunun en somut hâllerinden biridir Yılmaz Güney.

Salpa ve Sanık, Hürriyet Gazetesi'nde peş peşe yayınlanır. Yine Hürriyet Gazetesi'nin Kelebek ekinde "*İnce Cumali*" fotoromanı, 26 Aralık 1973 tarihinden itibaren yayınlanır.

*"...Bana dünyada, ülkem kadar yakın
başka bir ülke yoktur..."*

Yılmaz GÜNEY

Şövalye Ruhlu Bir Adam

Yılmaz Güney'i anlatmak için en iyi cümle bu olsa gerek "şövalye ruhlu adam..." O nedenledir ki başı beladan hiç kurtulmamıştır.

Silaha düşküdü ve pardösüsünü omuzlarına asarak yürürdü. Sık sık burnunu çekmek gibi bir de tiki vardı.

İçki ve sigara içerdi... Çok da içerdi... En çok da rakı ve viskiye düşküdü... Konuşurken cümlenin başına, sonuna, ortasına bir yerlerine 'ağam,' 'babam,' 'gardaş' gibi ifadeler eklerdi. Solcu, sosyalist bir adamdı ve bunu da hiç çekmeden her ortamda söylerdi.

Adanademirspor'u tutardı ve gençlik yıllarında çok gitmişti takımının maçlarına hatta çok da kavga etmişti o maçlarda.

Yılmaz Güney hakkında eşi Fatma Pütün'ün de ettiği birkaç kelâm olacaktır:

"...Konya'da, hapishaneden yeni çıkmış, sicilinde komünist yazan birine kimse iş vermek istemiyor. Oysa hayatın zorunlu kıldığı gelişmelerin aşılması, çevreyle ilişkiler kurması ve çalışması gerekiyordu. Uzun araştırmalardan sonra bir gece kulübünde fedailik işi buldu. Kabul etmek zorundaydı. Ataklığı, gözü pekliği, dürüstlüğü, doğruları savunması sayesinde kısa sürede çevrede tanınan, sevilen, sayılan ve sözü dinlenen biri oldu. Bu nedenle sürgün cezası bitip İstanbul'a döndüğünde kendinden önce namı, o kendi dünyalarının ölçüleri içinde ve oyunların,

katı, acımasız kuralları içinde, özünde dürüst ve cesur insanlar olan kabadayılar âleminde duyulmuştu...”

Hızlı araba kullanırdı Yılmaz Güney ve tam otuz üç kez trafik kazası geçirmişti. Bu kazaların çoğunda sarhoştur ve kazalardan sonra üstüne de yumruklu tekmeli, bıçaklı, silahlı kavgalar etmiştir.

“...Ben hızlı yaşıyorum. Yürürken, konuşurken, düşünürken de bu böyle oluyor. Otomobille giderken birisinin beni geçmesini istemiyorum...”

“...Ölümcül bir hız okşuyor sanki beni...”

Birçok olaya girmiş, siyasi davalardan dolayı hükümler yemiş, yaralamalı kavgalara adı karışmış cezaevlerine girmiş ve en nihayetinde kitabın en başında bahsettiğimiz talihsiz olayın da faili olarak Yumurtalık Hâkimi Sefa Mutlu'nun öldürülmesi suçlamasıyla on dokuz yıl hüküm yemişti.

Tüm ömrü boyunca yattığı cezaevleri ve kronolojik sırası da şu şekildedir:

- Yıl 1961 Paşakapısı, Sağmalcılar, Nevşehir Cezaevleri...
- Yıl 1966 Şanlıurfa Cezaevi
- Yıl 1968 Sivas Askeri Cezaevi
- Yıl 1969 İstanbul Balmumcu Orhaniye Askeri Cezaevi
- Yıl 1971 İstanbul Selimiye Cezaevi
- Yıl 1972 İstanbul Selimiye Cezaevi
- Yıl 1974'ten firar ederek yurt dışına kaçacağı 1981 yılına kadar Adana, Ankara, Kayseri, İzmit, İstanbul Toptaşı, Sağmalcılar, İmralı, Bursa ve Isparta Cezaevleri...

Güney'i uzun süre aynı cezaevinde tutmazlardı. Mahkûmları örgütleyip de idareye karşı ayaklandırdığı için sürekli yerini değiştirirlerdi. Ama o, gittiği her cezaevinde adına yaraşır şekilde bir kral gibi karşılanırdı.

Yılmaz Güney de bu ülkenin diğer sanatçıları ve aydınları gibi ömrünü hapisanelerde çürütmüş bir adamdı. Uzun yıllar ve kötü koşullarda ömür törpülediği bu cezaevlerine, kötü ve yetersiz beslenmeyle, sigara ve içki de eklenince midesiyle ilgili ciddi sorunlar yaratacak hastalığı da başlamış oluyordu. Ağır bir mide ülseri vardı ve hastane şartlarında tam teşekküllü bir tedavisi yapılamıyordu. Perhiz uygulaması lazımdı ama cezaevi şartlarında bu da pek mümkün değildi.

“...Bence, Şimdiki olay değil de olayı meydana getiren nedenler önemli. Olayın gürültüsü patırtısı esas sorunu örter...”

Yılmaz GÜNEY

Hapishaneden Kaçtım, Türkiye'den Kaçmadım.

Yumurtalık Hâkimi Sefa Mutlu'yu öldürmekten dolayı on dokuz yıl ağır hapis cezası almıştı ve cezasını Isparta Cezaevi'nde çekiyordu. İlk sorgudan, hayatının son anına kadar Sefa Mutlu'yu kendisinin vurmadığını söylese de bu konu tam olarak hâlâ anlaşılabilmiş değildir.

Yılmaz Güney'in hem fikri hem siyasi hem de sanatsal anlamda ciddi bir niteliksel değişim yaşadığı bir dönemde, Sefa Mutlu'yu vuracak raddeye nasıl gelebilmiş olduğu mantıken de sorgulatan bir durumdur.

Isparta Cezaevi'nde yatarken mide ülseri de iyice şiddetlenmişti. Sonuçta cezaevi şartlarıydı ve gerektiği gibi kendine bakamaması bir yana öyle çokça özen gösterdiği de yoktur.

Birsen Ünal (Can)'dan Güney (Elif) adlı bir kızından sonra şimdi de Fatma Pütün'den bir oğlu olmuştu. Artık iki çocuklu, yetişkin bir adamdı Yılmaz Güney.

Ömrünü bu duvarların ardında geçirmek ve çürüyüp gitmek istemiyordu. Bu algıyla da cezaevinden kaçma fikri her geçen gün daha da kuvvetleniyordu.

Muş'taki annesini ziyaret edeceği gerekçesiyle cezaevi idaresinden 9 Ekim 1981 tarihinde izin alır. Yarı Açık Cezaevinde iki defa daha izin almış ve izinlerin sonunda cezaevine

dönmüştü, hâliyle tekrar izin verilmesi hususunda bir sakınca görülmemiş olmalıydı.

Yılmaz Güney, Fatma Pütün ve oğulları Yılmaz...

Ama Yılmaz Güney bu defa dönmeyecekti... Her şey planlanmış ve ayarlanmıştı. Bir balıkçı teknesiyle denize açılacak ve denizde kendisini bekleyen yatla Rodos'a geçecek oradan da uçakla Atina üzerinden Paris'e... 12 Ekim 1981 Perşembe günü bu plan aynen uygulanır.

Yılmaz Güney'in kaçıışı ardından ailesi de yanına gider... Türkiye, Güney'in iadesi hususunda birçok girişimde bulunsa da, iki ülke arasında karşılıklı iade anlaşması da olsa bu iade gerçekleşmez ve Yılmaz Güney, bir süre sonra vatandaşlıktan da çıkartılır.

"Türkiye'den neden kaçtınız?" şeklindeki bir soruya şu cevabı verecektir Yılmaz Güney:

"...Hapishaneden kaçtım, Türkiye'den kaçmadım. Hedefimiz neresi biliyor musunuz arkadaşlar? Türkiye! Türkiye'ye gideceğiz. Türkiye'ye gitmenin bir tek yolu var. Türkiye'de insanlara, özellikle sizin gibi genç insanlara çok iyi yaşama koşullarının

hazırlanabileceği bir ortam! Eğer ortam hazırlanmazsa siz orada ne olursunuz biliyor musunuz? Bu dinamizmle gangster olursunuz. Kabadayılık hastalığına tutulur, hapishanelere düşersiniz. Yirmi sene, otuz sene. Kiminiz ölür, kiminiz kurşunlara dizilir. Kiminiz bir kadına hasta olur, orada genelevinde, barın önünde vurulur, kiminiz esrar kaçakçısı, kiminiz sigara kaçakçısı olarak kaldırımlarda ölürsünüz. Bir tek kurtuluş var: Devrim..."

Yılmaz Güney, Ankara Merkez Cezaevi'ndeyken 4 Nolu Sıbyan Koğuşu'ndaki çocuk mahkûmların yaşam koşullarını iyileştirmek için yaptıkları eylemleri anlatan "Soba, Pencere Camı ve Ekmek İstiyoruz" adıyla bir roman yazmıştı, bu romandan esinlenerek son filmi "Duvar"ı, Paris yakınlarında terk edilmiş bir manastırın cezaevine dönüştürülmesiyle burada çekmiştir. Duvar, tam anlamıyla Yılmaz Güney mucizesi bir filmidir... Senaryosunu da Yılmaz Güney yazmıştır.

Yılmaz Güney öldü

İŞTE, SON RESİMLERİ

Yılmaz Güney, Paris'te öldü. Son resimleri bu sayfa'da yayımlandı. Güney, son zamanlarda çektiği fotoğraflarda, soluk, emekçisi, sabahtan akşama kadar çalışkan, ruhu sarsılmış, gözleri kırılmış, Güney'in kendine özgü tarzı, ruhuyla ilgiliydi. Paris'te Güney'in hayatı, son zamanlarda çektiği fotoğraflarda, soluk, emekçisi, sabahtan akşama kadar çalışkan, ruhu sarsılmış, gözleri kırılmış, Güney'in kendine özgü tarzı, ruhuyla ilgiliydi.

- Tuncel Kurtiz'in 'Soba, Pencere Camı ve Ekmek İstiyoruz' adlı romanından esinlenerek çektiği filmi 'Duvar'ı, Paris yakınlarında terk edilmiş bir manastırın cezaevine dönüştürülmesiyle burada çekmiştir. Duvar, tam anlamıyla Yılmaz Güney mucizesi bir filmidir... Senaryosunu da Yılmaz Güney yazmıştır.
- Tuncel Kurtiz'in 'Soba, Pencere Camı ve Ekmek İstiyoruz' adlı romanından esinlenerek çektiği filmi 'Duvar'ı, Paris yakınlarında terk edilmiş bir manastırın cezaevine dönüştürülmesiyle burada çekmiştir. Duvar, tam anlamıyla Yılmaz Güney mucizesi bir filmidir... Senaryosunu da Yılmaz Güney yazmıştır.
- 47 yaşında ölen Yılmaz Güney, cezasını çökenken yurt dışına kaçmış, Türkiye aleyhindeki faaliyetlerinden ötürü Ocak 1983'te Türk vatan dışından çıkarılmış. (Yusuf İZ, sayfa 2)

10 Eylül 1984 Pazartesi

Hürriyet

CONLUK MORTANIL SIYASİ GAZETE

YIL: 37 SAYI: 13074
TÜRKİYE
TÜRKİYE
KURUCUSU: NEDAT DEMNAT (1896 - 1973)
FİYATI: 20 KİRA

Tüm midasını saran ülser kansere dönüşmüştür... Yılmaz Güney mide kanseridir ve tedavi için de artık çok geç kalınmıştır.

Kansere ne yumruk ne de kurşun kâr ediyordu ve Yılmaz Güney 9 Eylül 1984 Pazar günü yerel saatle 05:15'te ölüyordu...

13 Eylül 1984 Perşembe günü Paris'teki Pere Lachaise Mezarlığı'na defnedilir ve hâlâ o mezarlıkta dört krom ayak üzerine dikili bir abide altında sonsuz uykusuna devam etmektedir... Yılmaz Güney'in üzerinde sürekli taze çiçekler açmakta ve sevenleri başından hiç eksilmemektedir...

“ ”
...

At Ölü Meydan Kalır Yiğit Ölü Şan Kalır

Yılmaz Güney, tüm hayatı boyunca hep üretti; filmler çekti, senaryolar, kitaplar yazdı, makaleler, öyküler, denemeler kaleme aldı... Henüz lise öğrencisiyken yazdığı bir hikâyeye yüzünden yargılandı, hüküm yedi, hapis yattı, sürgüne gitti... Yani diyeceğim o ki, epey bir iz bıraktı şu koca dünyada... İşte Yılmaz Güney'den kalanlar...

FİLMLERİ

Yıl 1959

- Bu Vatanın Çocukları
- Ala Geyik
- Tütün Zamanı
- Karacaoğlan'ın Kara Sevdası

Yıl 1960

- Dolandırıcılar Şahı
- Suçlu

Yıl 1961

- Tatlı Bela
- Yaban Gülü

Yıl 1962

- Ölüme Yalnız Gidilir

Yıl 1963

- İkisi de Cesurdu

Yıl 1964

- Her Gün Ölmektense
- Kamalı Zeybek
- Prangasız Mahkumlar
- Koçero

- Halime'den Mektup Var
- Kara Şahin
- Kocaoğlan
- Mor Defter
- On Korkusuz Adam
- Zimba Gibi Adam

Yıl 1965

- Konyakçı
- Kasımpaşalı
- Krallar Kralı
- Gönül Kuşu
- Kasımpaşalı Recep
- Korkusuzlar
- Mağrur ve Sefil
- Sayılı Kabadayılar
- Silaha Yeminliyim
- Sokakta Kan Vardı
- Torpido Yılmaz
- Ben Öldükçe Yaşarım
- Beyaz Atlı Adam
- Davudo
- Haracıma Dokunma
- Kahreden Kurşun
- Kan Gövdeyi Götürdü
- Kanlı Buğday
- Tehlikeli Adam
- Üçünüzü de Mıhlarım
- Yaralı Kartal
- Dağların Oğlu

Yıl 1966

- Tilki Selim
- Kibar Haydut
- Kovboy Ali
- Ve Silahlara Veda
- Aslanların Dövüşü
- At Avrat Silah
- Çirkin Kral
- Yiğit Yaralı Olur
- Anası Yiğit Doğurmuş
- Eşrefpaşalı
- Silahların Kanunu
- Yalnız Adam
- Hudutların Kanunu

Yıl 1967

- Bana Kurşun İşlemez
- Benim Adım Kerim
- Çirkin Kral Affetmez
- Şeytanın Oğlu
- At Hırsız Banuş
- Kuduz Recep
- Bomba Kemal
- Büyük Cellatlar
- Eşkiya Celladı
- Balatlı Arif
- Kozanoğlu
- Kurbanlık Katil
- İnce Cumali
- Kızılırmak Karakoyun

Yıl 1968

- Pire Nuri
- Seyyit Han
- Öldürmek Hakkımdır
- Can Pazarı
- Beyoğlu Canavarı
- Azrail Benim
- Aslan Bey
- Marmara Hasan
- Kardeşim Benim

Yıl 1969

- Aç Kurtlar
- Bir Çirkin Adam
- Çifte Tabancalı Adam
- Kan Su Gibi Akacak
- Belanın Yedi Türüsü
- Kurşunların Kanunu
- Güney Ölüm Saçıyor
- Bin Defa Ölürüm

Yıl 1970

- Yedi Belalılar
- Piyade Osman
- Canlı Hedef
- Umut
- İmzam Kanla Yazılır
- Sevgili Muhafızım
- Kan ve Kurşun
- Kanımın Son Damlasına Kadar
- Çifte Yürekli
- Son Kızgın Adam
- Zeyno
- Onu Allah Affetsin

Yıl 1971

- Yarın Son Gündür
- Vurguncular
- Baba
- Acı
- Ağıt
- Umutsuzlar
- İbret
- Kaçaklar
- Çirkin ve Cesur
- Silah ve Namus

Yıl 1972

- Sahtekâr

Yıl 1974

- Endişe
- Arkadaş
- Zavallılar

Yıl 1975

- Bir Gün Mutlaka
- İzin

Yıl 1978

- Sürü

Yıl 1979

- Düşman

Yıl 1981

- Yol

Yıl 1983

- Duvar

Yılmaz Güney!

Bir sanat adamı... Bir bükülmez bilek... Bir eğilmez baş...

En güzel çirkin... En avam kral...

114 filmde oyuncu

26 filmde yönetmen

15 filmde yapımcı

64 filmin senaristi

1 filmin yazarı

1 filmin kurgucusu

KİTAPLARI

- Boynu Bükük Öldüler (1971)
- Salpa (1975)
- Ölüm Beni Çağırıyor (Gençlik Öyküleri)
- Sonsuz Bekleyiş (Otuz Yılın Şiirleri)
- Sanık
- Hücrem
- Soba, Pencere Camı ve Ekmek İstiyoruz
- Oğluma Masallar
- Zavallılar
- Sen ve Ötekiler

Şimdi, şu satırlara kadar geldiyseniz Yılmaz Güney hakkında bir kitap okudun. Peki bir de Yılmaz Güney kitabı okumaya ne dersiniz? Bu kitaptan zevk aldınız mı bilemiyorum ama Yılmaz Güney'in kalemini çok seveceğine eminim. Durduru bir su gibi, şırıl şırıl akan bir dere gibidir Yılmaz Güney'in dili... Bence ilk fırsatta bir Yılmaz Güney kitabı alıp oku, peşinden de aç bir Yılmaz Güney filmi, mesela Duvar, bu kitabı da yatır dizine filmi seyret!

**Yılmaz Güney'in Ağzından
Yılmaz Güney'in Hayat Hikâyesi.**

Bir sanatçı olarak “Yılmaz Güney” diye bilinirim. Asıl adım Yılmaz Pütün’dür.

Adım, zorluklar karşısında eğilmez, umutsuzluğa kapılmaz, yılgınlığa düşmez ve başeğmez anlamına gelir; soyadım Pütün ise bir dağ meyvesinin kırılmaz çekirdeği demektir.

1937 yılında, Türkiye’de, bir güney şehri olan Adana’nın Yenice köyünde doğdum. Kürt asıllı, topraksız bir köylü ailenin iki çocuğundan biriyim.

Annem dindardı ve okuma yazma bilmezdi. Hâlâ sağ... Babam ise okumayı yazmayı askerde öğrenmişti. Annem gibi o da hiç okula gitmemişti. 1976’da ben Kayseri Cezaevi’ndeyken öldü. Mezarını göremedim...

Dokuz yaşımdan bu yana hayatımı çalışarak kazandım. İlk işim dana gütmektir.

Liseyi Adana’da bitirdim. O yıllar Doruk adında bir sanat dergisi çıkardı. Sanata meraklıydım ve hikâyeler yazıyordum.

1955’te bir hikâyemden ötürü takibata uğradım. Hakkımda dava açıldı.

1957 yılında İstanbul’a, İktisat Fakültesi’nde öğrenim görme hayalleriyle geldim. Fakat devam edemedim. 1955’ten beri süren takibat ve mahkeme sonuçlanmıştı ve ben başlangıçta yedi buçuk yıl ağır hapis ve iki buçuk yıl sürgün cezasına çarptırıldım. Daha sonra temyiz mahkemesi kararı bozdu, yeniden görülen mahkeme sonucu cezam bir buçuk yıl ağır hapis ve altı ay sürgün cezasına çevrildi.

Öğrenimim yarım kalmıştı. Önümdeki tek yol, kendimi hayatın okulunda, hayatın kabul ettiği ve dayattığı öğretmenler aracılığı ile eğitmektir. Öyle yaptım...

Kitaplar, sinema, iş, cezaevi, acımasızlık, hayatın katı kuralları, toplumsal baskılar, kahpelikler, yiğitlikler... Karşılaştığım zorlukları yenmek için direnmek ve kararlılık...

Öğretmenlerimden biri zor'dur...

1961 Mayıs'ında cezaeviyle tanıştım. 1962 Aralık'ında cezam bitti. Muhafazakârlığıyla ünlü Konya şehrine sürgüne gönderildim. Konya sınırlarından çıkamazdım. Her akşam polise imza vermeliydim. En çok imzayı polis defterine attım. 180 defa...

1968'de askere gittim. 1970 Nisan'ında döndüm. Hayatımdan çalınan iki yıl...

1971 Mayıs'ında on binlerce aydın, sanatçı, yazar gibi ben de gözaltına alındım. Hakkımda hiçbir delil yoktu. Sadece kuşku.

Bir hafta gözaltında tutulduktan sonra serbest bırakıldım, resmi olmayan bir emirle, sözlü bir emirle ve tehditle Nevşehir'e üç aylığına yine sürgün edildim. Bu kez polise imzaya gitmiyordum, polis beni dıştan kolluyordu.

1972'de, Mart'ın 16'sında, devrimcilere yardım gerekçesiyle tutuklandım. Mahkeme sonucu 10 yıl ağır hapis ve sürgün cezasına çarptırıldım. Ecevit hükümetinin 1974 genel affıyla serbest bırakıldım. Bugün ise Ecevit cezaevindeyim.

1974 Eylül'ünde, bir cinayet olayına adım karıştı ve on dokuz yıla mahkûm edildim. Cezaevindeyken Güney adlı bir kültür sanat dergisi çıkardım. On üç sayı sonra sıkıyönetimin yeniden gelmesi üzerine, dergimiz kapatıldı ve hakkımda yazılarımdan ötürü on ayrı dava açıldı. Suçum, komünizm propagandası yapmak, milli duyguları zayıflatmak, halkı suç işlemeye teşvik etmek, suç sayılan fiilleri övmek ve devletin içte ve dışta itibarını sarsmak...

İstenen ceza toplamı yaklaşık yüz yıl...

1981 Ekim'inde, izinli çıktığım Isparta yarı açık cezaevine dönmedim. Sonra da yurt dışına çıktım.

1981 Ekim'ine kadar, yaklaşık on iki yılımı çeşitli cezaevlerinde geçirdim. Bu on iki yıl içinde, ikisi yarı açık olmak üzere on beş cezaevi tanıdım.

Ülkemden ayrıldıktan sonra ilk aylarda üç davanın sonuçlandığını, sonuçta toplam yirmi yıl ağır hapis, 7 yıla yakın da sürgün cezası aldığımı öğrendim... Öbür davalarım devam etmekte ancak henüz hangileri sonuçlandı, ne kadar daha ceza aldım, bilmiyorum...

Yılmaz GÜNEY

Son Söz

Eli geveze bir adamım...

Dinlenmek için köşeye çekildiğimde bile yazarım... Çalışırken de yazarım, dinlenirken de yazarım... Bunu neden yapıyorum, böylesi hisler bana neden ve nasıl gelir bilmiyorum ama yazdıkça garip bir şekilde arındığımı hissediyorum.

Yılmaz Güney'i yazmaya karar verdiğimizde yayıncımla beraber, Karadeniz'in kıyısında, salaştan sayılacak bir mekânda, tahta bir masanın başındaydık... Önce Ahmet Kaya peşinden de Yılmaz Güney'i yazacaktım... Nasıl ağır bir yükü sırtıma aldığım öyle... Tiryaki olmadığım hâlde "*Hele bir sigara ver,*" dedim...

Çat diye yaktım hemen... Derince çektim, ilk nefeste ısıldadı sigaranın ucu... Hani tiryaki değilsek de biliriz sigara içmeyi... Ahmet Kaya da Yılmaz Güney de tillahını biliyordu bu sigara içme hususunun...

Ahmet Kaya ve Yılmaz Güney, ayrı çağların devrimcileri olarak benzer kaderlerden mütevellit aynı mezarlıkta yatıyor... Her ikisini de ziyaret edip usulca dokundum taşlarına... Yazmasam olmazdı yani...

Elinizdeki kitap bir biyografi değildir. Yılmaz Güney adının bendeki karşılığıdır. O adın bana hatırlattıklarıdır.

Kötü söz deme... Kötü şeyler düşünme... Kafanda bir yerlere koyup da ötekileştirme... İyi bir şey yapmaya çalıştım ben...

Bugünden geçtim, geleceğe yazıyorum ben...

Yazarken harcanan emeği ve üretmenin sancısını bir bil-
sen, yazılıp da okunmayan her kitap için ölürsün kahrından...

Birol ÖZTÜRK

“SON”

